

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

Szám	Tárgy	Oldal
1/2006. (I. 30.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 6/2005. (I. 13.) OVB határozatának helybenhagyásáról.....	2
2/2006. (I. 30.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 38/2005. (X. 20.) OVB határozatának helybenhagyásáról.....	6
1333/B/1996. AB határozat	A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 19. § (8) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatáról.....	13
1049/D/1999. AB határozat	A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvénynek a 2001. június 30. napjáig hatályos 7. § (1) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatáról.....	15
808/D/2000. AB határozat	A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 5. § (4) bekezdése, 120. §-a, 259/A. §-a, 270. § (1)–(2) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatáról.....	18
524/B/2002. AB határozat	A társasházról szóló 1997. évi CLVII. törvény 18. §-a és a 39. § 1. és 2. pontja alkotmányellenességének vizsgálatáról.....	20
606/B/2002. AB határozat	Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 23. § (1) bekezdésének „a nyilvánvalóan alaptalan indítványt pedig elutasítja” szövegrésze alkotmányellenességének vizsgálatáról.....	22
573/B/2003. AB határozat	A közvetítői tevékenységről szóló 2002. évi LV. törvény 33. § (1) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatáról.....	24
763/B/2003. AB határozat	A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 3. § 62. pontja alkotmányellenességének vizsgálatáról.....	26
177/D/2004. AB határozat	Mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség vizsgálatáról az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvénnyel valamint a társadalmi szervezetek és az alapítványok nyilvántartása ügyviteli szabályainak módosításáról szóló 24/2001. (XII. 26.) IM rendelettel összefüggésben.....	27
1042/B/2005. AB határozat	A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 52. § (4) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatáról.....	33
448/D/2002. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról.....	35
520/B/2003. AB végzés	Az alkotmánybírósági eljárás megszüntetéséről.....	36
529/B/2003. AB végzés	Az alkotmánybírósági eljárás megszüntetéséről.....	36
802/B/2003. AB végzés	Az alkotmánybírósági eljárás megszüntetéséről.....	37
690/B/2004. AB végzés	Az alkotmánybírósági eljárás megszüntetéséről.....	38
864/B/2005. AB végzés	Az alkotmánybírósági eljárás megszüntetéséről.....	38
227/B/2005. AB végzés	Az alkotmánybírósági eljárás megszüntetéséről.....	39
856/I/2005. AB elnöki végzés	A nyilvánvalóan alaptalan indítvány elutasításáról.....	40

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI

1/2006. (I. 30.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottságnak az országos népszavazás kitűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 6/2005. (I. 13.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

A Pajzs Szövetség 2003. szeptember 29-én országos népszavazási kezdeményezés aláírásgyűjtő íve mintapéldányának hitelesítését kérte az Országos Választási Bizottságtól (a továbbiakban: OVB). Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepelt:

„Akarja-e Ön, hogy a Magyar Köztársaság ne ismerje el az Európai Unió alkotmányának létrehozásáról szóló nemzetközi szerződés Magyar Köztársaságra vonatkozó, kötelező érvényű hatályát?”

Az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítését 122/2003. (X. 27.) OVB határozatában megtagadta, mivel álláspontja szerint „a népszavazásra feltenni kívánt kérdés az Alkotmány 28/C. §-ában rögzített tilalomba ütközik, mely szerint nem lehet népszavazást tartani hatályos nemzetközi szerződésből eredő kötelezettségről”.

A határozat ellen benyújtott kifogás nyomán lefolytatott jogorvoslati eljárás eredményeként az Alkotmánybíróság 58/2004. (XII. 14.) AB határozatával (a továbbiakban: Abh.) megsemmisítette a 122/2003. (X. 27.) OVB határozatot, és az OVB-t új eljárásra utasította. Az Alkotmánybíróság határozatában – eltérően korábbi, így például 36/2003. (VI. 26.) AB határozatától – „arra az álláspontra helyezkedett, hogy a Bécsi Egyezmény [a szerződések jogáról szóló, Bécsben az 1969. évi május hó 23. napján kelt szerződés kihirdetéséről szóló 1987. évi 12. törvényerejű rendelet] 18. Cikkének *a*) pontja nem zárja ki eleve a népszavazást a már aláírt, de az Országgyűlés által még meg nem erősített nemzetközi szerződésekhez kapcsolódóan”. (ABH 2004, 822, 826.)

Az OVB a megismételt eljárásban megállapította, hogy az Abh.-ban az „Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy nem ellentétes a Bécsi Egyezmény 18. Cikkének *a*) pontjával, és így nem tartozik az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdésének *b*) pontjába foglalt tiltott tárgykörbe az, ha megfelelő kérdés alapján népszavazás dönt arról, hogy az Országgyűlés megerősítse-e az Európai Unió Alkotmányát [a továbbiakban: ASZ] vagy sem. Az Alkotmánybíróság határozatának indokolása alapján annak eldöntése, hogy a már aláírt nemzetközi szerződést – így az Európai Unió alkotmányát – a Magyar Köztársaság a konkrét tartalommal megerősíti-e vagy sem, az Alkotmány 2/A. §-a alapján az Országgyűlés hatáskörébe tartozó feladat. A megerősítés tárgyában hozott pozitív döntéssel ismeri el az Országgyűlés, hogy a nemzetközi szerződést és az abból fakadó kötelezettségeket a Magyar Köztársaság magára nézve kötelezőnek tekinti. [... Az Abh.] kihirdetését követően az Országgyűlés 133/2004. (XII. 23.) OGY határozatával [a továbbiakban: OGYh.] döntött az európai alkotmány létrehozásáról szóló szerződés megerősítéséről.” Az OVB álláspontja szerint mivel az „Országgyűlés megerősítő határozata az európai alkotmány létrehozásáról szóló szerződésből fakadó kötelezettségek elismerését jelenti, [ezért] az e tárgyban benyújtott népszavazási kezdeményezés az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdésének *b*) pontjába foglalt tilalomba ütközik”. Erre tekintettel az OVB 6/2005. (I. 13.) OVB határozatával az aláírásgyűjtő ív hitelesítését ismételtelen megtagadta.

II.

Az OVB határozata ellen a törvényes határidőn belül kifogást nyújtottak be, melynek előterjesztője a határozat megsemmisítését és az OVB új eljárás lefolytatására utasítását kérte az Alkotmánybíróságtól. Álláspontja szerint az OVB határozatának az indokolása helytelen, mivel az aláírásgyűjtő ív mintapéldányán szereplő kérdés nem ütközik az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdésének *b*) pontjába. „Az Országgyűlés 2004. december 20-án megerősítette az ASZ-nak a miniszterelnök és a külügyminiszter részéről – az Országgyűlés felhatalmazása alapján – történt aláírását, viszont ezzel az még nem lépett hatályba. [58/2004. AB határozat: »Nincsen ugyanis még hatályos (aláírt, megerősített, kihirdetett és hatályba lépett) nemzetközi szerződés, amely az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdésének *b*) pontjában megfogalmazott tiltott népszavazási tárgykörbe tartozna, hanem pusztán egy aláírt nemzetközi szerződés létezik.«] Tehát az AB határozatban előbb idézett kitétel a jelenlegi helyzetre értelemszerűen a következők szerint értendő: Az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdésének *b*) pontja a már megerősített, kihirdetett és hatályba lépett nemzetközi

szervezőkkel kapcsolatban állapít meg népszavazási tilalmat és nem »a már aláírt, megerősített, de még hatályba nem lépett nemzetközi szerződések vonatkozásában.«

A kifogás előterjesztője hivatkozott továbbá arra, hogy az Abh.-ban az Alkotmánybíróság azt fejtette ki, hogy „önmagában abban a kérdésben, hogy az Országgyűlés megerősítsen-e vagy sem egy nemzetközi szerződést, kezdeményezhető és tartható népszavazás”. (ABH 2004, 822, 828.) Bár az Országgyűlés az OGYh.-val megerősítette az ASZ-t (mégpedig olyan időben, amikor a megerősítéssel kapcsolatos népszavazási kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének a hitelesítése folyamatban volt), „a párhuzamosan futó két eljárás közötti prioritás a mérvadó. Az Alkotmánybíróság 52/1997. (X. 14.) AB határozatában megállapítja: »A közvetlen hatalomgyakorlás a népszuverenitás gyakorlásának kivételes formája, amely azonban kivételes megvalósulása eseteiben a képviseleti hatalomgyakorlás fölött áll.« Az EU Alkotmány ratifikálásával kapcsolatos közvetlen hatalomgyakorlás a »kivételesen megvalósuló« kategóriába tartozik [...]. Ezért attól függetlenül kiírható népszavazás az EU Alkotmány ratifikálása ügyében, hogy az [OGYh.] kiállja-e az alkotmányossági vizsgálatot vagy nem, hiszen kivételesen megvalósuló közvetlen hatalomgyakorlás a képviselői hatalomgyakorlás fölött áll, vagyis a tárgybeli esetben a népszavazás eredménye vagy megerősíti – és alkotmányossá teszi – az országgyűlési határozatot, vagy arra kötelezi az Országgyűlést, hogy [az OGYh.-t] visszavonja, és a népszavazás eredményét iktassa törvénybe.”

A kifogás előterjesztőjének álláspontja szerint az OVB „időszerűtlenség miatt utasította el a hitelesítést” akkor, amikor arra hivatkozott, hogy az Abh. kihirdetése után az Országgyűlés az OGYh.-val döntött az ASZ megerősítéséről, és ennek következtében a népszavazási kezdeményezés már az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdésének b) pontjába foglalt tilalomba ütközik. Kifejtette továbbá: „[e]gy jogszerűen folyó, a képviseleti hatalomgyakorlás fölött álló, közvetlen hatalomgyakorlásra vonatkozó eljárást szüntetett meg az [OVB] 6/2005. (I. 13.) sz. határozata. Egy olyan eljárást szüntetett meg az [OVB], amit a kezdeményező időben indított el, az eljárás folyamán semmi jogsértést nem követett el, és kérése teljesítésének nem volt – részére felróható okból – sem jogi, sem egyéb akadálya. Ez a határozat súlyosan sérti az Alkotmány 2. § (2) bekezdésében meghatározott alapelvet, amely szerint »minden hatalom a népé« és az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény [a továbbiakban: Nsztv.] Preambulumában meghatározott »alkotmányos alapelvet«, mi szerint »A demokratikus hatalomgyakorlás része, hogy az ország sorsát érintő legfontosabb ügyek eldöntésében, illetőleg a képviseleti döntések befolyásolásában vagy megváltoztatásában a nép közvetlenül, szavazás útján is részt vehessen.« Ez a határozat sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében meghatározott alapelvet, mi szerint: »A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.«

III.

Az Alkotmánybíróság a 6/2005. (I. 13.) OVB határozat ellen benyújtott kifogást az Alkotmány, a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) és az Nsztv. alábbi rendelkezései alapján vizsgálta meg:

1. Alkotmány

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.

(2) A Magyar Köztársaságban minden hatalom a népé, amely a népszuverenitást választott képviselői útján, valamint közvetlenül gyakorolja.”

„28/B. § (1) Országos népszavazás és népi kezdeményezés tárgya az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdés lehet.”

„28/C. § (2) Országos népszavazást kell tartani legalább 200 000 választópolgár kezdeményezésére.

(3) Ha az országos népszavazást el kell rendelni, az eredményes népszavazás alapján hozott döntés az Országgyűlésre kötelező.

[...]

(5) Nem lehet országos népszavazást tartani:

[...]

b) hatályos nemzetközi szerződésből eredő kötelezettségekről, illetve az e kötelezettségeket tartalmazó törvények tartalmáról,”

2. Ve.

„130. § (1) Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet – az Alkotmánybírósághoz címezve – az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani.

[...]

(3) Az Alkotmánybíróság a kifogást soron kívül bírálja el. Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság, illetőleg az Országgyűlés határozatát helybenhagyja, vagy azt megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot, illetőleg az Országgyűlést új eljárásra utasítja.”

3. Nsztv.

„10. § Az Országos Választási Bizottság megtagadja az aláírásgyűjtő ív hitelesítését, ha

a) a kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe,

b) a kérdésben nem lehet országos népszavazást tartani,

c) a kérdés megfogalmazása nem felel meg a törvényben foglalt követelményeknek,

d) az aláírásgyűjtő ív nem felel meg a választási eljárásról szóló törvényben foglalt követelményeknek.”

IV.

A kifogás nem megalapozott, ezért az Alkotmánybíróság az OVB 6/2005. (I. 13.) OVB határozatának rendelkező részét, az aláírásgyűjtő ív hitelesítésének megtagadását

helybenhagyta, ám az OVB határozatában kifejtettektől eltérő indokolással.

1. Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben irányadó hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 1. § *h*) pontjában foglaltaknak megfelelően a Ve. 130. §-a határozza meg.

Az Alkotmánybíróság az OVB határozatai ellen benyújtott kifogások elbírálása során kialakította következetes gyakorlatát. Az Alkotmánybíróság a kifogás alapján lefolytatott jogorvoslati eljárásban azt vizsgálja, hogy a beérkezett kifogás megfelel-e a Ve. 78. § (2) bekezdésében, illetve 130. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek és az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el. Eljárása során az Alkotmánybíróság e feladatát alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban látja el. [25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999. 251, 256.]

Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben megállapította, hogy a kifogás megfelel a törvényi feltételeknek, ezért azt a Ve. 130. § (3) bekezdése alapján érdemben bírálta el.

2. A népszavazásra feltenni kívánt kérdés azt kívánja elérni, hogy a Magyar Köztársaság ne ismerje el nemzetközi síkon, hogy az ASZ mint nemzetközi szerződés reá nézve kötelező hatállyal rendelkezik. Az Alkotmány 28/B. § (1) bekezdése, az Nsztvr., valamint az ASZ megerősítésekor hatályos, a nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos eljárásáról szóló 1982. évi 27. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Nsztvr.) alapján a kérdés tartalmilag tehát arra irányul, hogy a Magyar Köztársaság Országgyűlése ne erősítse meg az ASZ-t.

2.1. Az ASZ-t az Európai Unió tagállamainak képviselői 2004. október 29-én, Rómában aláírták, ezután kezdődhetett meg az egyes tagállamokon belül az ASZ – belső jog szerinti – megerősítése. Az ASZ IV-447. cikk (1) és (2) bekezdése szerint a tagállamok a saját alkotmányos követelményeiknek megfelelően erősítik meg a szerződést, és a megerősítő okiratokat az Olasz Köztársaság kormányánál helyezik letétbe. Ha valamennyi megerősítő okiratot letétbe helyezték, az ASZ 2006. november 1-jén lép hatályba. Ha ezen időpontig nem helyezik letétbe valamennyi okiratot, az ASZ az azt követő második hónap első napján lép hatályba, hogy az utolsó aláíró állam is letétbe helyezte megerősítő okiratát. Az ASZ aláírását követően az egyes tagállamokban megindult az ASZ megerősítésének folyamata.

A magyar Alkotmány nemzetközi szerződés megkötésére az Országgyűlést [19. § (3) bekezdés *f*) pont], a köztársasági elnököt [30/A. § (1) bekezdés *b*) pont] és a Kormányt [35. § (1) bekezdés *j*) pont] hatalmazza fel, az Európai Unió vonatkozásában speciális szabályt tartalmaz még az Alkotmány 2/A. § (2) bekezdése. Az Alkotmánybíróság a 7/2005. (III. 31.) AB határozatában (MK 2005. évi 41. szám, 1989–1998., a továbbiakban Abh1.) értelmezte a köztársasági elnök, valamint az Országgyűlés számára biztosított nemzetközi szerződéskötési hatáskör egymáshoz való viszonyát. Mulasztásban megnyilvánuló alkot-

mányellenességet állapított meg továbbá az Abh1. (csakúgy, mint az OGYh.) elfogadásának idején hatályos, Nsztvr.-hez kapcsolódóan.

Az Nsztvr. 10. §-a szerint: „(1) Megerősítést igényelnek a Magyar Népköztársaság nemzetközi kapcsolatai szempontjából kiemelkedő fontosságú, valamint azok a nemzetközi szerződések, amelyek megkötésével kapcsolatban törvény vagy törvényerejű rendelet alkotása, módosítása vagy hatályon kívül helyezése szükséges, továbbá amelyeket az abban foglalt rendelkezések vagy a szerződő felek erre vonatkozó külön megállapodása alapján meg kell erősíteni.

(2) Az Országgyűlés határozattal erősíti meg a Magyar Népköztársaság nemzetközi kapcsolatai szempontjából kiemelkedő fontosságú nemzetközi szerződéseket.” A 13. § pedig akként rendelkezett a szerződés kihirdetéséről, hogy egyrészt az Országgyűlés által megerősített nemzetközi szerződéseket törvénnyel kell kihirdetni, másrészt viszont a kihirdetésre a nemzetközi szerződés hatálybalépésével egyidejűleg vagy azt követően kerülhet sor. Ha a hatálybalépéshez a szerződésben előírt feltételek már teljesültek, de a szerződés nem ezzel egyidejűleg, hanem egy meghatározott későbbi időpontban lép hatályba, a szerződés ezen időpont előtt is kihirdethető volt.

Mindezek alapján fogadta el az Országgyűlés 2004. december 20-án az OGYh.-t, és ezek indokolják, hogy az ASZ törvényben történő kihirdetése még nem történt meg.

A fenti tények alapján áll fenn az a kettősség, hogy bár az ASZ-hoz kapcsolódó nemzetközi kötelezettségvállalás már megtörtént (az Országgyűlés megerősítette az ASZ-t, és a megerősítő okiratot a külügyminiszter az Olasz Köztársaság Kormányánál letétbe helyezte), de a belső jogrendbe történő beemelésére ezideig még nem került sor.

Az indítványozó álláspontja szerint mivel az ASZ-t csak megerősítette az Országgyűlés, ám az még nem lépett hatályba, a népszavazási kezdeményezés nem ütközik az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdésének *b*) pontjában megfogalmazott tilalomba. Indítványában kifejtette továbbá azt a meggyőződését, hogy mivel az ASZ megerősítéséről való döntés országgyűlési hatáskör, ezért e kérdésben a jelen körülmények között is dönthet népszavazás, és az Országgyűlés a szerződés hatálybalépéséig megváltoztathatja a megerősítésről szóló döntését (vagyis népszavazás eredménye kötelezheti erre az Országgyűlést).

Az Abh.-ban az Alkotmánybíróság arra mutatott rá, hogy „az Alkotmánynak és az Nsztvr.-nek megfelelő népszavazási kezdeményezés esetén tartható népszavazás a már aláírt, de még nem megerősített nemzetközi szerződés megerősítésének a kérdésében. [...] A megerősítés tárgyában hozott pozitív (megerősítő) döntéssel ismeri el az Országgyűlés, hogy a nemzetközi szerződést, és az abból fakadó kötelezettségeket a Magyar Köztársaság magára nézve kötelezőnek tekinti. [...] Az Alkotmány 28/B. § (1) bekezdése szerint népszavazás az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdésben tartható. Mivel a nemzetközi szerződés megerősítése az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdés, amely döntés tartalmára (megerősítés vagy meg nem erősí-

tés) nézve az Országgyűlést semmiféle, nemzetközi szerződésből fakadó kötelezettség sem terheli, ezért önmagában abban a kérdésben, hogy az Országgyűlés megerősítsen-e vagy sem egy nemzetközi szerződést, kezdeményezhető és tartható népszavazás.” (ABH 2004, I. kötet, 822, 826, 827–828.)

A hatályos magyar jogrendszerben tehát tartható, de nem kötelező népszavazást tartani valamely nemzetközi szerződés megerősítésének a kérdésében.

2.2. A jelen esetben az ASZ Országgyűlés általi megerősítése új helyzetet teremtett az Abh. elfogadásakor fennálló helyzethez képest. Az Országgyűlés döntésével – és a csatlakozási okirat letétbe helyezésével – ugyanis a Magyar Köztársaság kifejezte, hogy az ASZ-t, mint nemzetközi szerződést és az abból fakadó kötelezettségeket magára nézve kötelezőnek ismeri el.

A nemzetközi szerződés megerősítéséről szóló országgyűlési döntés nem tekinthető ugyanolyan döntésnek, mint az, amelyet az Országgyűlés egyéb hatáskörében eljárva hoz (például elfogad vagy módosít valamely törvényt). Azzal ugyanis, hogy az Országgyűlés megerősít egy nemzetközi szerződést (és a megerősítő okiratot a megfelelő helyen letétbe helyezik), a Magyar Köztársaság elismeri a szerződésnek a – Bécsi Egyezmény szerinti – kötelező hatályát a Magyar Köztársaság tekintetében, nemzetközi síkon megtörténik tehát a kötelezettségvállalás, melynek hatályosulása a nemzetközi jog általános, illetve az adott szerződés szabályai alapján történik. Ahogy arra az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben is rámutatott: „A nemzetközi kötelezettségvállalás végrehajtása, (...) a jogállamiságot, ezen belül a nemzetközi jogi kötelezettségek jóhiszemű teljesítését magába foglaló Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből, valamint a nemzetközi jog és belső jog összhangját megkövetelő 7. § (1) bekezdésből fakadó köteletség, amely attól a pillanattól fennáll, amikortól a nemzetközi szerződés (nemzetközi jogi értelemben) kötelezi Magyarországot.” (MK 2005. évi 41. szám, 1989, 1991.) A nemzetközi kötelezettségvállalás tényét és létét nem érinti tehát az, hogy maga a nemzetközi szerződés hatályba lépett-e már vagy sem. Az állam által már megerősített, de hatályba még nem lépett nemzetközi szerződés „tárgyát és célját” is védelemben részesíti a Bécsi Egyezmény: a 18. Cikk b) pontja alapján az állam a szerződés hatálybalépéséig is tartózkodni köteles mindazon cselekményektől, amelyek ezeket megghiúsítanák.

A megerősítés egyszeri jogi aktus, a megerősítő okirat letétbe helyezését követően – a nemzetközi jogban általánosan bevett gyakorlat alapján – nincs mód annak visszavonására, hanem csak – meghatározott esetekben és feltételekkel – a szerződésből való kilépésre, illetve – szűk körben – az érvénytelenségre való hivatkozásra van lehetőség (Bécsi Egyezmény 2. cím, 46–53. Cikk). A nemzetközi szerződés megerősítését követően az abból való kilépésre már nemcsak a hatályos belső jog szabályait kell alkalmazni (korábban az Nsztvr.-t, 2005. július 1-jétől pedig a nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos eljárásról szóló 2005.

évi L. törvényt), hanem az adott szerződés, illetve a Bécsi Egyezmény vonatkozó rendelkezéseit is.

Mivel az ASZ-t az Országgyűlés 2004. december 20-án már megerősítette, és a megerősítő okiratot a Magyar Köztársaság külügyminisztere 2004. december 30-án az Olasz Köztársaság Kormányánál letétbe helyezte, így a megerősítés kérdésében ismételtelen már nem dönthet az Országgyűlés, a nemzetközi kötelezettségvállalás megtörtentével (megerősítő okirat letétbe helyezése) az ASZ megerősítésének ténye már nem változtatható meg. Az Országgyűlés az ASZ megerősítését követően a megerősítés kérdésében ismételtelen tehát már nem dönthet.

3. Az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlata alapján – a kifogást elbíráló jogorvoslati eljárásában arra is választ keres, hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el. [25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999, 251, 256.; 51/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 392, 394., 52/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 399, 401., 53/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001. 414, 416.] A Ve. 117. §-a alapján az OVB a jogszabályi feltételeknek megfelelő aláírásgyűjtő ívet, illetőleg kérdést a benyújtástól számított harminc napon belül hitelesíti. E rendelkezés alapján az OVB-nek a népszavazásra bocsátandó kérdés tekintetében meg kell vizsgálnia, hogy azok valamennyi jogszabályi feltételnek megfelelnek-e. Az Alkotmánybíróság ebből következően – hasonlóan az 56/2004. (XII. 14.) AB határozatához (ABH 2004, 788.) és 57/2004. (XII. 14.) AB határozatához (ABH 2004, 809) – azt vizsgálta, hogy a népszavazásra bocsátandó kérdés – nemcsak az OVB határozatában szereplő, hanem további szempontokat is figyelembe véve – megfelel-e az alkotmányi és törvényi feltételeknek.

Az Alkotmány 28/C. § (3) bekezdése alapján a kötelezően elrendelendő, eredményes népszavazáson hozott döntést az Országgyűlés köteles végrehajtani. A jelen népszavazási kezdeményezés alapján tartott, eredményes, a kérdést többségében támogató népszavazás azonban olyan tartalmú döntés meghozatalára – a szerződésnek a Magyar Köztársaságra vonatkozó kötelező hatályát elismerő határozatának a megváltoztatására és ennek következtében a már letétbe helyezett megerősítő okirat visszavonására – kényszerítené az Országgyűlést, amelyet az nem hozhat, mivel a nemzetközi szerződések megkötésére vonatkozó hatályos nemzetközi szerződés ilyen típusú nemzetközi jogi aktust nem ismer el. Jelen esetben tehát az ASZ mint nemzetközi szerződés megerősítéséről (kötelező hatályának elismeréséről) való döntés olyan, eredetileg az Országgyűlés hatáskörébe tartozó döntés, amelyet azonban maga az Országgyűlés is csak egyszer hozhat meg. Amint a kötelező hatály elismerése nemzetközi síkon megtörtént, annak felmondására (így pl. a szerződésből való kilépésre) már egyéb, szigorú szabályok vonatkoznak, a továbbiakban nem tekinthető tehát a döntés a szerződés kötelező hatályának elismerése kérdésében való döntésnek. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint jelen ügyben a probléma nem az, hogy a népszavazási kezdeményezés el-

lentetés az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdésének *b*) pontjával, mivel nemzetközi szerződésből fakadó kötelezettségekre irányul, és így az Alkotmány által tiltott népszavazási tárgykörbe tartozik, hanem az, hogy a nemzetközi szerződés megerősítéséről (hatályának elismeréséről) szóló döntés olyan egyszeri döntés, amelyre az Országgyűlésnek az adott szerződés vonatkozásában a megerősítés esetén csak egyszer, annak meghozataláig van hatásköre. (Természetesen ha az Országgyűlés valamely nemzetközi szerződést nem erősít meg, utóbb meggondolhatja magát, dönthet annak megerősítéséről, vagy eredményes népszavazás kényszerítheti erre.) A megerősítés a nemzetközi szerződés kötelező hatálya elismerése folyamatának befejezését és lezárását jelenti. A megerősítés tekintetében – a konkrét nemzetközi szerződés vonatkozásában – az Országgyűlésnek ezután már nincs hatásköre. Így a jelen népszavazási kezdeményezés kapcsán – az Alkotmány 28/C. § (3) bekezdésére és 28/C. § (5) bekezdésének *b*) pontjára is tekintettel – a kifogás elbírálásának időpontjában már hiányzik az Alkotmány 28/B. § (1) bekezdésében foglalt azon feltétel, hogy a népszavazás tárgya az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdés lehet. A kötelező hatály elismerésének megtörténtét követően a nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerése vagy el nem ismerése tárgyában a hatályos magyar jogszabályok szerint nem tartható népszavazás.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az OVB 6/2005. (I. 13.) OVB határozatát a jelen határozatba foglalt indokok alapján helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság határozatának közzétételét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 41. §-ára, valamint az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2006. január 30.

Dr. Bihari Mihály s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

*Dr. Tersztyánszkyné
dr. Vasadi Éva* s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám. 90/H/2005.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2006. évi 9. számában.

2/2006. (I. 30.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság által népi kezdeményezésre irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldánya és az azon szereplő kérdés hitelesítése tárgyában hozott határozat ellen benyújtott kifogások alapján – *dr. Kovács Péter* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 38/2005. (X. 20.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján a 38/2005. (X. 20.) OVB határozat ellen kifogást nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz, amelyben az indítványozók a határozat felülvizsgálatát és megsemmisítését kezdeményezik. Az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) e határozatában a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló 1993. évi LXXVII. törvény (a továbbiakban: Nekt.) 61. § (2) bekezdésén alapuló népi kezdeményezésre irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítéséről döntött.

Az OVB határozatát 2005. október 20-i ülésén fogadta el, és a Magyar Közlöny 142. számában 2005. október 27-én tette közzé. A kifogást a Ve. 130. § (1) bekezdésének megfelelően október 28-án nyújtották be az Országos Választási Bizottsághoz, és az Országos Választási Iroda vezetője november 2-án juttatta el azt az Alkotmánybírósághoz. Ezt követően további három kifogást az indítványozók a kifogás benyújtására nyitva álló határidőn belül (október 27., november 7., november 9.) közvetlenül az Alkotmánybírósághoz nyújtottak be.

Tekintettel arra, hogy ez utóbbi beadványok a törvényes úton előterjesztett kifogáshoz hasonló tartalommal bírnak, az Alkotmánybíróság eljárása során csatlakozó indítványként vette figyelembe azokat.

Az OVB által hitelesített aláírásgyűjtő íven szereplő kérdés a következő:

„A nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló 1993. évi LXXVII. törvény (a továbbiakban: kisebbségi törvény) 61. § 2. bekezdésének értelmében alulírott magyar állampolgárok kijelentjük, hogy a magyarországi zsidó kisebbséghez tartozunk, és a kisebbségi törvényben foglalt feltételeknek megfelelünk. Kérjük a T. Országgyűlést, hogy a

kisebbségi törvény 61. § 1. bekezdésében a népcsoportok felsorolását a zsidó kisebbségi népcsoporttal egészítse ki.”

Az indítványozók álláspontja szerint az aláírásgyűjtő íven szereplő kérdés hitelesítése törvénytörő, mivel a zsidóság nemzetiségé nyilvánításának nincsenek meg a törvényi feltételei, a kérdés ellentétes a „nemzeti és etnikai kisebbségnek” a Nekt. 1. § (2) bekezdésében foglalt meghatározásával.

II.

Az Alkotmánybíróság a következő jogszabályi rendelkezések alapján hozta meg határozatát:

1) Az Alkotmánynak a népi kezdeményezésre vonatkozó rendelkezései:

„28/B. § (1) Országos népszavazás és népi kezdeményezés tárgya az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdés lehet.”

„28/D. § Országos népi kezdeményezést legalább 50 000 választópolgár nyújthat be. Az országos népi kezdeményezés arra irányulhat, hogy az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdést az Országgyűlés tűzze a napirendjére. Az országos népi kezdeményezésben megfogalmazott kérdést az Országgyűlés köteles megtárgyalni.”

2) A Nekt. 1. §-ának hatályos rendelkezései:

„1. § (1) E törvény hatálya kiterjed mindazon, a Magyar Köztársaság területén lakóhellyel rendelkező magyar állampolgárokra, akik magukat valamely nemzeti vagy etnikai kisebbséghez tartozónak tekintik, valamint e személyek közösségeire.

(2) E törvény értelmében nemzeti és etnikai kisebbség (a továbbiakban: kisebbség) minden olyan, a Magyar Köztársaság területén legalább egy évszázada honos népcsoport, amely az állam lakossága körében számszerű kisebbségben van, tagjai magyar állampolgárok és a lakosság többi részétől saját nyelve és kultúrája, hagyományai különböztetik meg, egyben olyan összetartozás-tudatról tesz bizonyosságot, amely mindezek megőrzésére, történelmileg kialakult közösségeik érdekeinek kifejezésére és védelmére irányul.”

A Nekt. 61. §-ának az OVB határozat meghozatalakor hatályban volt szövege:

„61. § (1) E törvény értelmében Magyarországon honos népcsoportnak minősülnek: a bolgár, a cigány, a görög, a horvát, a lengyel, a német, az örmény, a román, a ruszin, a szerb, a szlovák, a szlovén és az ukrán.

(2) Amennyiben az (1) bekezdésben felsoroltakon kívül további kisebbség kíván bizonyosságot tenni arról, hogy megfelel az e törvényben foglalt feltételeknek, legalább 1000, magát e kisebbséghez tartozónak valló választópolgár e tárgykörben a népi kezdeményezését az Országgyűlés elnökéhez nyújthatja be. Az eljárás során a népszavazásról és a népi kezdeményezésről szóló 1989. évi XVII. törvény vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.”

[Bár a Nekt. ez utóbbi rendelkezését formálisan nem módosították, mivel az 1989. évi XVII. törvényt az orszá-

gos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény 21. § (2) bekezdés a) pontja hatályon kívül helyezte, az új törvény hatálybalépését, 1998. február 27-ét követően értelemszerűen az új törvény szabályait kellett alkalmazni.]

Az Alkotmánybíróság eljárása során megállapította, hogy a Nekt. 61. § (2) bekezdését a kisebbségi önkormányzati választásról, valamint a nemzeti etnikai kisebbségekre vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló 2005. évi CXIV. törvény 58. §-a módosította.

A Nekt. 61. § (2) bekezdésének hatályos szövege:

„(2) Ha az (1) bekezdésben felsoroltakon kívül további kisebbség kíván bizonyosságot tenni arról, hogy megfelel az e törvényben foglalt feltételeknek, legalább 1000, magát e kisebbséghez tartozó választópolgár e tárgykörben a népi kezdeményezésre vonatkozó aláírásgyűjtő íveket az Országos Választási Bizottság elnökének nyújtja be. Az eljárás során az országos népszavazásra és népi kezdeményezésre vonatkozó törvény rendelkezéseit kell alkalmazni azzal, hogy az Országos Választási Bizottság az eljárás során köteles kikérni a Magyar Tudományos Akadémia elnökének állásfoglalását a törvényi feltételek fennállásáról.”

3) Az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvénynek (a továbbiakban: Nsztv.) a népi kezdeményezésre vonatkozó szabályai:

„17. § A népi kezdeményezésnek pontosan és egyértelműen tartalmaznia kell a megtárgyalásra javasolt kérdést.

18. § Az Országos Választási Bizottság akkor tagadja meg az aláírásgyűjtő ív hitelesítését, ha

a) a kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe,

b) a kérdés megfogalmazása nem felel meg a törvényben foglalt követelményeknek,

c) az aláírásgyűjtő ív nem felel meg a választási eljárásról szóló törvényben foglalt követelményeknek.

19. § A népi kezdeményezést – az aláírásgyűjtésnek a Ve. 118/A. §-a szerinti szünetelése kivételével – az aláírásgyűjtő ív hitelesítését követő két hónapon belül egyszer lehet benyújtani az Országos Választási Bizottság elnökéhez. A pótlólag benyújtott, a kezdeményezést kiegészítő aláírások érvénytelenek.

20. § A népi kezdeményezésről a 6. § szerinti bejelentést követő három hónapon belül döntenit kell.”

4) A Ve.-nek az országos népi kezdeményezésre irányuló aláírásgyűjtő ív hitelesítésére vonatkozó szabályai:

„131. § Az országos népi kezdeményezés során a 117–121. § és a 130. § (1) és (3) bekezdésének rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.”

„117. § (1) Az Országos Választási Bizottság a jogszabályi feltételeknek megfelelő aláírásgyűjtő ívet, illetőleg kérdést a benyújtástól számított harminc napon belül hitelesíti.

(2) Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos határozatát nyolc napon belül a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.”

„118. § (...)

(3) Valamennyi aláírásgyűjtő ívet a népszavazásra javasolt kérdéssel kell kezdeni. Egy aláírásgyűjtő íven egy kérdés szerepelhet. Az aláírásoknak a kérdéssel azonos oldalon kell szerepelniük.

(4) Az aláírásgyűjtő íveken a saját kezű aláírás mellett – az aláírás hitelességének ellenőrzése céljából – fel kell tüntetni a kezdeményező olvasható családi és utónevét, lakcímét, valamint személyi azonosítóját.

(5) Az aláírásgyűjtő ívet az aláírást gyűjtő polgár az aláírásával látja el.”

„130. § (1) Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet – az Alkotmánybírósághoz címezve – az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani.

(...)

(3) Az Alkotmánybíróság a kifogást soron kívül bírálja el. Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság, illetőleg az Országgyűlés határozatát helybenhagyja, vagy azt megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot, illetőleg az Országgyűlést új eljárásra utasítja.”

III.

Az Alkotmánybíróság hatáskörét a jelen ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 1. §-a *h*) pontja alapján a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság eljárása ebben a hatáskörben jogorvoslati természetű. Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában, valamint a kifogásban foglaltak alapján azt vizsgálja, hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítése során az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el [63/2002. (XII. 3.) AB határozat, ABH 2002, 342, 344.]. Az Alkotmánybíróság feladatát e hatáskörben eljárva is alkotmányos jogállásával és, rendeltetésével összhangban látja el [25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999, 251, 256.].

A kifogás jogorvoslati jellegét figyelembe véve az Alkotmánybíróságnak a kifogás alapján azt kellett vizsgálnia, hogy az OVB határozata megfelelt-e a határozat meghozatalakor hatályos törvényi rendelkezéseknek. Tekintettel arra, hogy a Nekt. 61. § (2) bekezdésének hatályos szövege 2005. november 25-én lépett hatályba, az OVB a kifogások által érintett határozatát 2005. október 20-án fogadta el, az Alkotmánybíróság az OVB eljárásának és határozatának vizsgálata során a Nekt. 61. § (2) bekezdésének a módosítás előtti szövegét vette figyelembe.

A Nekt. 61. § (2) bekezdésében szabályozott népi kezdeményezés a népi kezdeményezésnek egy sajátos esete, amelynek anyagi jogi feltételei eltérnek az országos népi kezdeményezésnek az Alkotmányban is megállapított általános szabályaitól. Ebben az esetben a népi kezdeményezés meghatározott célra, a Nekt. 61. § (1) bekezdésének módosítására, valamely népcsoport kisebbségként való el-

ismerésére irányul. A népi kezdeményezés benyújtására magát e kisebbséghez tartozónak valló 1000 választópolgár jogosult. A népi kezdeményezéssel kapcsolatos eljárási kérdésekben az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló törvény általános rendelkezései az irányadók.

Az Nsztv. 3. § (1) bekezdése alapján a népi kezdeményezést támogató aláírásokat csak az aláírásgyűjtő ív OVB által hitelesített mintapéldányával megegyező aláírásgyűjtő íven lehet gyűjteni. Az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítése során az Nsztv. 17–18. §-ai alapján az OVB azt vizsgálja, hogy az aláírásgyűjtő íven szereplő kérdés eldöntése az Országgyűlés hatáskörébe tartozik-e, az aláírásgyűjtő ív pontosan és egyértelműen tartalmazza-e a megtárgyalásra javasolt kérdést, a kérdés megfogalmazása megfelel-e a törvényben foglalt követelményeknek, maga az aláírásgyűjtő ív – formailag és tartalmilag – megfelel-e a Ve. 118. (3)–(5) bekezdésében előírt követelményeknek.

Az OVB határozatában megállapította, hogy az aláírásgyűjtő íven megtárgyalásra javasolt kérdés az Országgyűlés hatáskörébe tartozik, a kérdés megfogalmazása megfelel az Nsztv. 17. §-ában szabályozott követelményeknek, az aláírásgyűjtő ív eleget tesz a Ve. 118. § (3)–(5) bekezdése által támasztott alaki előírásoknak, ezért az aláírásgyűjtő ív mintapéldányát hitelesítette.

Az OVB határozata ellen kifogást emelők azonban nem e törvényi előírások megsértésére, hanem arra alapítják jogorvoslati kérelmüket, hogy a zsidóság kisebbséggé nyilvánításának nincsenek meg a Nekt. 1. § (2) bekezdésében foglalt feltételei, így a kérdés a Nekt. 1. § (2) bekezdését sérti. Az OVB a hitelesítési eljárás során a kérdés tartalmának törvényességét a Nekt. 1. § (2) bekezdésével összefüggésben nem vizsgálta.

Az Alkotmánybíróságnak a kifogások alapján abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy törvénytört-e az OVB határozata amiatt, mert az OVB a hitelesítési eljárás során nem foglalt állást abban a kérdésben, hogy fennállnak-e a kisebbséggé nyilvánítás törvényi feltételei.

Az Alkotmány 28/D. §-a alapján a népi kezdeményezés arra irányul, hogy az Országgyűlés a hatáskörébe tartozó kérdést tüzze napirendre, érdemben tárgyalja meg és döntson annak elfogadásáról, vagy elvetéséről. „A népi kezdeményezésből csupán törvényhozási kérdésben való vita és döntés következik. Így a népi kezdeményezés aláírásgyűjtő íven szereplő kérdéssel szemben is mindössze annyi az elvárás, hogy törvényhozási tárgykörre vonatkozzon.” [42/2002. (X. 11.) AB határozat, ABH 2002, 316, 318.]

A Nekt. 61. § (2) bekezdésében szabályozott népi kezdeményezés bár tárgykörét tekintve kötött, de az is arra irányul, hogy az Országgyűlés a népi kezdeményezésben foglalt törvényhozási kezdeményezést tüzze napirendjére, tárgyalja meg és a népi kezdeményezés bejelentésétől számított három hónapon belül a népi kezdeményezés tárgyában hozzon döntést. A kezdeményezésben foglaltak nem kötik az Országgyűlést. Ennek megfelelően az aláírásgyűjtő ív hitelesítésére irányuló eljárásban a népi kezdeménye-

zés ezen esetében sem támasztható nagyobb követelmény az aláírásgyűjtő íven megfogalmazott kérdéssel szemben, mint az, hogy a kérdésnek a Nekt. 61. § (2) bekezdésében szabályozott törvényhozási kezdeményezésre kell irányulnia. Az OVB-nek az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítése során nem feladata annak vizsgálata, hogy a népi kezdeményezés teljesíthetőségének törvényi feltételei fennállnak-e. Annak megítélése, hogy az aláírásgyűjtő ív aláírói által tett „bizonyosság” megfelel-e a Nekt.-ben foglalt feltételeknek, fennállnak-e a Nekt. 61. § (1) bekezdése módosításának a Nekt. 1. § (2) bekezdésében foglalt feltételei, az Országgyűlés hatáskörébe tartozik.

Az Alkotmánybíróság ebben az ügyben a Ve. 130. § (1) bekezdése alapján jogorvoslati fórumként járt el: azt vizsgálhatta, hogy az OVB törvényesen gyakorolta-e hatáskörét akkor, amikor az aláírásgyűjtő ív hitelesítése mellett döntött. Az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy az aláírásgyűjtő ív hitelesítése iránti eljárásban, a hitelesítésre irányadó alkotmányi és törvényi szemponton túlterjeszkedve, az ügyben érdemben határozzon.

Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az OVB 38/2005. (X. 20.) határozata megfelel a Nekt. 61. § (2) bekezdésén alapuló népi kezdeményezés támogatására kezdeményezett aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítésére az Nsztv.-ben szabályozott törvényi előírásoknak, ezért azt helybenhagyta.

Budapest, 2006. január 30.

Dr. Bihari Mihály s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

*Dr. Tersztyánszkyné
dr. Vasadi Éva s. k.,*
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter alkotmánybíró különvéleménye

I.

A határozatban tárgyalt problematikát kiemelkedő fontosságúnak tartom, amelynek a megítélése nem választható el a rendszerváltozás során helyreállított jogállamiság régi és új intézményeihez való viszony tisztázásától. Közismert az, hogy több jogintézményünk is mutat a jogalko-

tói szándék és a részletszabályok pontos kidolgozottsága dacára afunkcionális, sőt diszfunkcionális vonásokat: egyes elemeiben a kisebbségi joganyag is ide tartozik. Sajátos egybeesés, hogy egy hónapon belül az Alkotmánybíróságnak kétszer is kellett foglalkoznia a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló 1993. évi LXXVII. törvény (a továbbiakban: Nekt.) koncepcionális kérdéseket is felvető szabályaival, hiszen a 45/2005. (XII. 14.) AB határozatában (ABK 2005. december, 772.) a kisebbségi önkormányzati választások bizonyos kérdéseit tárgyalta a testület, a jelen határozat pedig a nevesített kisebbségek felsorolásának bővítését érinti.

II.

A határozat egy konkrét kezdeményezés elbírálhatóságához, ennek időzithetőségéhez és az arra jogosult meghatározhatóságához kapcsolódik, de általánosabb kérdéseket is felvet, nevezetesen, hogy a Nekt. utalása az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvényre (a továbbiakban: Nsztv.) hogyan értelmezendő. Úgy vélem, hogy a nemzeti kisebbségként való elismerésre irányuló kezdeményezés annyi különbséget mutat – közülük egy-kettőt maga a határozat is említ – az egyéb tárgyban született, illetve benyújtható népi kezdeményezésekhez képest, hogy a Nsztv.-ben foglalt rendelkezések csak mutatis mutandis alkalmazhatóak.

Igen fontosnak – és relevánsnak – tartom az alábbi különbségeket:

- Különbözik az 50 000, illetve az 1000 főben ex lege meghatározott küszöbérték.

- Emellett különbség van a két kezdeményezés között a tartalmi előreláthatóság tekintetében: az (általános) népi kezdeményezés esetében a kezdeményezés tartalmát a jogalkotó nyilvánvalóan nem láthatta előre, ezzel szemben a nemzeti kisebbségként való elismerésre irányuló kezdeményezés tartalma a Nekt. által világosan meghatározott.

- Különbség van a két kezdeményezés között abban a tekintetben is, hogy a parlament jogköre mennyire kötött. Az (általános) népi kezdeményezés esetében a parlament mozgásszabadsága gyakorlatilag teljeskörű: csak annyi kötelezettség terheli a népképviselőt, hogy a kérdést tárgyalja meg, de szabadon dönt arról, hogy ezt milyen részletességgel teszi, s a népi kezdeményezés a parlament döntésének irányát semmiben sem határolja be. A nemzeti kisebbségként való elismerésre irányuló kezdeményezés esetében azonban a törvényhozó nézetem szerint nem rendelkezhet ugyanezzel a szabadsággal, diszkrécionális joggal: a nemzeti kisebbség törvényi kritériumainak megvalósulása esetében (amit természetesen az országgyűlés ellenőrizhet), az országgyűlés döntése csak egyirányú lehet: a közjogi elismerés.

- Különbség van a petíció és a legitimáció összekapcsolhatóságát illetően: az (általános) népi kezdeményezés esetében e kettő azonban nem kapcsolódik össze, hiszen

állampolgári jogról van szó. A nemzeti kisebbségként való elismerés esetében a petíció előterjesztésére a magyar állampolgárok közül csak azok jogosultak, akik az adott népcsoporthoz tartoznak, s ezt deklarálják.

– Meghatározó a különbség abból a szempontból is, hogy az (általános) népi kezdeményezés esetében tulajdonképpen közömbös a petíció előterjesztőinek és a kezdeményezést elutasító, azt nem ismerő vagy egyszerűen csak nem megtalált, s ezért alá nem író személyeknek egymáshoz való viszonya. Nem ugyanez a helyzet azonban a nemzeti kisebbségként való elismerésre irányuló kezdeményezés esetében, mivel ott a döntés a népcsoportot, mint egészet érinti. Utóbbi esetben az előterjesztői kör – a törvényhozó szándéka szerint – tulajdonképpen a faltörő kos szerepét valósítja meg, azaz nem a maga nevében, hanem a közösség, mint egész nevében, annak hallgatóságos támogatásával, mintegy annak mandatáriusaként jár el. Függetlenül attól, hogy – az örökölt identitás felvállalásának szabadságára tekintettel – az adott közösség esetleges különleges státusából fakadó jogokkal egyénekenként hányan kívánnak ténylegesen is élni, nyilvánvaló, hogy a potenciálisan érintett közösség tiltakozása ellenére magát a közösséget közjogi jogalanyként nem lehet elismerni.

– Különbözhet a két kezdeményezés kihatásait illetően is: szemben az (általános) népi kezdeményezéssel, a nemzeti kisebbségként való elismerésre irányuló népi kezdeményezés – hosszan tartó itthoni és Magyarország nemzetközi kapcsolatait is érintő hatásokat eredményezhet.

III.

Ha pedig a Nsztv. rendelkezéseit a Nekt. vonatkozásában nem tudom mechanikusan alkalmazhatónak tekinteni, akkor ennek logikus következményeként nem tudom a jelen határozatban is hivatkozott 42/2002. (X. 11.) AB határozatnak (ABH 2002, 316.) ugyanazt a jelentőséget tulajdonítani az előttünk levő ügyben. Következésképpen a kezdeményezés hitelesítésének eljárásában felelősséggel bíró szervek hatáskörével – nézetem szerint – összeegyeztethető az előzetes kontrollnak attól részben eltérő formája is, mint amelyet általában véve gyakorol az Országos Választási Bizottság.

A lex specialis elvre figyelemmel emellett szólhat az Alkotmánybíróság több határozata is:

A nemzeti kisebbségként való elismerés kezdeményezése eljárásának különleges volta, és különösen az Országgyűlés döntési szabadságának a Nekt.-ben rögzített, s a fentiekben érintett relatív kötöttsége miatt, a kérdés kiemelkedő fontosságára is tekintettel mutatis mutandis irányadónak tudom tekinteni itt is azt, amit a népszavazással összefüggésben mondott ki az Alkotmánybíróság, amikor az 52/1997. (X. 14.) AB határozatában rámutatott, hogy a kötelező népszavazás garancia-rendszere „két elv uralma alatt áll: az egyik a sui generis garanciális intézményrendszer kialakítása (l. preventív intézmények, pl. a

kérdések, aláírásgyűjtő ívek vizsgálata); továbbá a kötelező népszavazás természetétől idegen, azt megzavaró beavatkozások kifejezett tilalma ...A másik elv az alkotmányos szervek együttműködési kötelezettsége.” (ABH 1997, 331, 344–345.)

Az Alkotmánybíróság az 52/1997. (X. 14.) AB határozatában arra is rámutatott: „Az állampolgároknak a népszavazással kapcsolatos jogai védelme érdekében a jogbiztonság megköveteli: már az aláírásgyűjtés megkezdése előtt fel kell tártani és el kell dönteni azokat a jogvitákat, amelyek a szóban forgó tárgykör népszavazásra bocsáthatósága, illetőleg a kérdés megfogalmazása kapcsán felmerülhetnek. Nem szabad ugyanis – sem helyi, sem országos népszavazás keretében – kitenni a választópolgárokat annak, hogy csak utólag, az aláírásgyűjtés befejezése után derüljön ki: azt a kérdést, amelynek népszavazásra bocsátását támogatták, nem a törvény által megkövetelt módon fogalmazták meg, illetőleg a tárgykör valamely okból nem képezheti népszavazás tárgyát.” (ABH 1997, 331, 343)

Az Alkotmánybíróság 25/1999. (VII. 7.) AB határozatában pedig azt is kimondta, hogy nemcsak az Alkotmány 28/C. §-ának (5) bekezdésében felsorolt esetekben nem lehet népszavazást tartani, hanem az Alkotmányból a népszavazás más korlátai is levezethetők (ABH 1999, 251, 263.). Úgy vélem, hogy ez az eljárás sajátosságai miatt a nemzeti kisebbségkénti elismerésre is vonatkoztatandó tétel.

Nézetem szerint tehát a Nsztv.-ben rögzített ellenőrzési jogosítványok gyakorlása ezért nem az Országgyűlés sérelmére történő hatáskörelvonás lenne, hanem éppen, hogy megfelelné annak a tételnek, hogy „a jogállamiság elvéből ... is következik az Alkotmányban szabályozott szerveknek az a kötelessége, hogy alkotmányos jelentőségű hatásköreiket jóhiszeműen, feladataik teljesítését kölcsönösen segítve, együttműködve gyakorolják.” [8/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 51, 54.]

Nyilvánvaló, hogy a köztársasági intézmények tekintélye megóvásának elvét szolgálja, amikor a törvényben rögzített, s az 52/1997. (X. 14.) AB határozatban (ABH 1997, 331.) is hivatkozott preventív intézmények megfelelő működése révén az Országgyűlés mentesül attól, hogy a törvényi feltételeknek való, az általános közismeret szintjén megállapítható meg nem felelés tesztjét – tehát egy jogtechnikai típusú szűrést – neki kelljen elvégezni. Ha a közismeret szintjén is nyilvánvaló, hogy a kisebbségi definíció taxatív elemeinek valamelyike hiányzik, úgy ezt – nézetem szerint – már a formai vizsgálat során meg kell állapítani. Sem az nem helyes, ha ez a vizsgálat nem történik meg, sem az, ha érdemi eredménye nem jelenik meg explicit módon a döntésben. Ebből a szempontból az sem helyes, hogy az ún. hun kisebbségi kezdeményezésben, annak a közismeret szintjén is megállapítható abszurditására is figyelemmel, az Országgyűlés az érdemben helyes (a kezdeményezésnek helyt nem adó) 32/2005. (IV. 27.) OGY határozatában foglalt döntéshez erre utaló rövid indoklást nem csatolt.

IV.

A nemzeti kisebbségkénti elismerésre irányuló kezdeményezés ellenőrzése során vitathatatlan gondot okoz, hogy a formai és a tartalmi elemek valójában nehezen szétválaszthatóan egybefonódnak. Egyetértek azzal, hogy a többségi határozat a *ratione temporis* szabályt figyelembe véve a Nekt. 61. § (2) bekezdésének az elbíráláskor hatályban levő, a kisebbségi önkormányzati képviselők választásáról, valamint a nemzeti és etnikai kisebbségekre vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló 2005. évi CXIV törvénnyel módosított formáját, azaz az MTA elnöki állásfoglalásának kikérésére vonatkozó utalást nem tudja figyelembe venni. Nézetem szerint azonban ez a módosítás csak eljárási szabályt tartalmaz, s pontosítja, hogy a törvényi feltételek – s ez a fordulat a Nekt. kisebbségi definíció feltételeit jelenti – fennállásáról az MTA elnökének is nyilatkoznia kell. Ez a módosítás azonban újabb feltételt nem jelent, hanem csak arra utal, hogy az érdemi vizsgálatban ezután vegyen részt az MTA elnök is. Következésképpen a jelenleg hatályos eljárásban is helye van az érdemi vizsgálatnak, de így ezt –, illetve ennek az OVB-re tartozó részét – az Országos Választási Bizottság most még maga kellett volna, hogy elvégezze. A módosításra értelemszerűen azért került sor, mivel a tapasztalatok szerint olyan kérdésekkel szembesült az OVB, ahol érdemi vizsgálat elvégzése különböző okokból visszatérően akadályokba ütközött.

Fentiek alapján tehát az OVB-nek megítélésem szerint a Nekt. és a Nsztv. egymáshoz viszonyított kapcsolatából következően is el kellett volna végeznie azt a minimális vizsgálatot, amely szükséges ahhoz, eldönthető legyen, hogy az adott népi kezdeményezéssel találkozók megalapozottan tudnak-e dönteni abban, hogy aláírási legitimitásuk valóban van-e, és egyetértenek-e a kérdéssel, annak jogkövetkezményeivel.

V.

Úgy vélem, hogy az OVB-nek a formai természetű vizsgálatok elvégzése során is más eredményre kellett volna jutnia, a hitelesítésre váró mondatok alapos vizsgálata révén. A hitelesítendő mondatok a következők voltak: „A nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló 1993. évi LXXVII. törvény (a továbbiakban: kisebbségi törvény) 61. § 2. bekezdésének értelmében alulírott magyar állampolgárok kijelentjük, hogy a magyarországi zsidó kisebbséghez tartozunk, és a kisebbségi törvényben foglalt feltételeknek megfelelően. Kérjük a T. Országgyűlést, hogy a kisebbségi törvény 61. § 1. bekezdésében a népcsoportok felsorolását a zsidó kisebbségi népcsoporttal egészítse ki.”

A Nekt. szövegéből következően is csak a törvényi kritériumoknak megfelelő népcsoportból lehet – jogi értelemben – nemzeti kisebbség. A magyar jogban a nemzeti kisebbség ebben az értelemben egy tényleges helyzet – bizonyos feltételek függvényében történő – jogi minősülése.

Nyilvánvaló azonban, hogy csak a magát a törvény értelmében vett kisebbségnek vélt népcsoport indítványozhatja, hogy nemzeti kisebbségként ismerje el a törvényhozó. A kezdeményezésnek tehát „nemzeti kisebbségként” történő elismerésre kell irányulnia. A jelen kezdeményezés azonban arra irányul, hogy a törvényhozó „a népcsoportok felsorolását a zsidó kisebbségi népcsoporttal egészítse ki”. A fentiek alapján tehát szembeötlő, hogy a kezdeményezés hivatkozott mondata nem a törvényben – a vonatkozó cikkek logikai egybekapcsolódása révén – meghatározott formában lett megfogalmazva.

Az Alkotmánybíróság több határozatában – mindenekelőtt az ún. kárpótlási határozatokban, például a 66/1992. (XII. 17.) AB határozatban (ABH 1992, 293.) és a 16/1993. (III. 12.) AB határozatban (ABH 1993, 143.) – is utal a „zsidó származás”, izraelita vallás miatt elszenvedett, illetve a „zsidóságot” ért sérelmekre, a „zsidó tulajdonosoktól” elvett javakkal összefüggésben érvényesülő kárpótlási szabályokra. A munkaszüneti napokat érintő 10/1993. (II. 27.) AB határozatban (ABH 1993, 105.) „a vallásos magyarországi zsidóság képviselőiként” említette az indítványozó szervezet nevében eljáró személyeket. A 16/1993. (III. 12.) AB határozatban a Holokausztra utalva azt is kimondta „nem a zsidóság az egyetlen olyan népcsoport, amelyet az elmúlt évtizedek során Magyarországon faji, vallási vagy nemzetiségi okokból üldöztek és különböző joghátrányokkal sújtottak, de tagjainak tömeges megsemmisítése következtében más népcsoportoknál súlyosabb sérelmeket és veszteségeket szenvedett.” (ABH 1993, 143, 155.)

Fentiek alapján tehát a zsidóság „népcsoportként” való elismerése alkotmányjogi értelemben tény, mégis a kezdeményezés – a nemzeti kisebbség helyett – a népcsoportkénti elismerésre irányul.

Részben formai, részben és meghatározóan már tartalmi kérdést érint az a megfogalmazás, hogy „alulírott magyar állampolgárok kijelentjük, hogy a magyarországi zsidó kisebbséghez tartozunk, és a kisebbségi törvényben foglalt feltételeknek megfelelően”. A Nekt. 61. § (2) megfogalmazása azonban világosan utal arra, hogy az adott közösség, mint olyan, kíván bizonyosságot tenni arról, hogy megfelel a törvényben foglalt feltételeknek. Nem a kezdeményezést aláíró egyének, hanem a közösség, mint olyan megfeleléséről van szó. A „zsidó kisebbségi népcsoport” szókapcsolat ráadásul nyelvtanilag kétféle értelmezésre is ad lehetőséget, a két jelzőnek egymáshoz, illetve a jelzett szóhoz való viszonyíthatósága alapján. A 140/2002. (VIII. 1.) OVB határozatban megtagadásra került olyan aláírásgyűjtő ív hitelesítése, ahol a „pontatlan (...) megfogalmazásban a kérdés által érintett személyi kör nem meghatározható”. Nézetem szerint ennek a formai követelménynek ugyanilyen szigorúságú vizsgálatát kellett volna követni a most tárgyalt esetben is, arra is tekintettel, hogy az 1/2001. (V. 7.) OVB határozatban és a 122/2004. (IX. 2.) OVB határozatban hitelesített „égei makedón”, illetve „hun” kezdeményezés esetében a Nekt. szóhasználatához sokkal közelebb állt a hitelesített dokumentum.

VI.

Az ügynek vannak nemzetközi jogi vonatkozásai is. Ha igaz is, hogy a nemzeti kisebbségeknek nincs általánosan vagy akárcsak európai szinten elfogadott, az államokat kötelező definíciója, az nyilvánvaló, hogy a Nekt.-ben olvasható meghatározás nagyon közel áll ahhoz, amelyet a nemzetközi jogtudomány az ENSZ kisebbségvédelmi instrumentumrendszerének megtervezésében munkahipotézisszerűen használt ún. Capotorti-definíció elnevezés alatt ismer. („A kisebbség egy állam lakosságán belül számbeli- leg kisebb és nem uralkodó csoport, amelynek tagjai olyan etnikai, vallási vagy nyelvi tulajdonságokkal rendelkeznek, melyek megkülönböztetik őket a lakosság fennmaradó részétől – és ha csak közvetetten is – olyan szolidaritási érzést mutat, amelynek célja kultúrájuk, szokásaik, vallásuk, vagy nyelvük megőrzése.” [Study on the Rights of Persons belonging to Ethnic, Religious and Linguistic Minorities, UN Document E/CN.4/Sub.2/384/Add.1–7 (1977)] A magyar kormány a Nemzeti kisebbségek védelmének európai keretegyezménye végrehajtásáról készített 1999-ben benyújtott első kormányjelentésben – a keretegyezmény 3. cikkének végrehajtásáról szólva – maga is egyértelműen rögzítette, hogy a magyar törvényi definíció tulajdonképpen a Capotorti-definíció átvétele. Ez azonban azt is jelenti, hogy a definíció értelmezése során kötődni kell ahhoz az értelmezéshez, amely ehhez eredetileg is kapcsolódott. Ez is alátámasztja azt, hogy a kisebbségnek, mint egésznek kell rendelkeznie a szolidaritáson alapuló célzatos akarattal, s nem lehet akarata ellenére a kisebbséget jogi értelemben vett kisebbségnek minősíteni. A nemzetközi jogi eredetű szabályok értelmezésekor a nemzetközi jog szerinti (nyelvtani, történeti, logikai, rendszertani, gyakorlati és teleologikus) értelmezés a követendő a belső jogi érvényesíthetőség megállapításakor is.

A Nekt. kiemelkedő fontosságú eleme a rendszerváltozás utáni magyar jogalkotásnak s ennek megfelelően a nemzetközi közösség érdeklődését is felkeltette, a magyar diplomácia pedig kilencvenes években feladatából fakadóan is ismertette és magyarázta a dokumentum koncepcionális háttérét és konkrét rendelkezéseinek tartalmát. Abban az esetben, ha a magyar kormányzati és diplomáciai megnyilatkozásokban volt olyan értelmezés, amely Magyarországot a jelen ügyre vonatkozóan is köteleznél, úgy annak a követését aligha lehetne elkerülni. E szabály érvényesítését az eljárást lezáró döntésével természetesen az Országgyűlés is megvalósíthatja, de célszerűségi szempontból ennek feltárása és tudatosítása a kezdeményezés hitelesítéséhez kell, hogy kapcsolódjon, hogy ennek tudatában foglaljon állást az OVB, hogy a kezdeményezés a törvényi kritériumoknak megfelel-e.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága a Gorzelik c. Lengyelország ügyben hozott 2001. december 20-i elsőfokú és 2004. február 17-i nagykamarai ítéletben nagyon sok szempontból hasonló kérdést tárgyalt. Az Emberi Jogok Európai Bírósága jóváhagyta a lengyel kormány érvelését, hogy a lengyel bíróságok – amikor nem jegyezték be a Szi-

léniai Nemzeti Kisebbség Uniója elnevezésű – szervezetet, jogszerűen vették figyelembe egy olyan kérdést érintő döntéskor, ami „önmagában képes beindítani egy sor későbbi eseményt” „a negatív konzekvenciák bekövetkezésének esélyét csökkentendő”, élve „a kétértelmű, megtévesztő vagy joggal való visszaélésre vezető megfogalmazások visszautasításának jogával” (Gorzelik ügy, nagykamarai ítélet 102–103. §) Ez a gondolatmenet – nézetem szerint – a jelen ügyben is alkalmazható.

VII.

A Nekt. elfogadása óta a belső jogi koordinátarendszer is változott és ennek az adott ügyben benyújtott kezdeményezést illetően komoly relevanciája van: e változás fontos eleme a Magyar Köztársaság Kormánya és a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége között 2000. december 21-én aláírt megállapodás [közvetette a 1045/2001. (IV. 20.) Korm. határozat]. Igaz ugyan, hogy jogforrási minősítése az ilyen sui generis természetű megállapodásoknak nem egyszerű: a Magyar Katolikus Püspöki Karral kötött megállapodások például az 1999. évi LXX. törvénnyel kihirdetett, a Magyar Köztársaság és az Apostoli Szentsek között a Katolikus Egyház magyarországi közszolgálati és hitéleti tevékenységének finanszírozásáról, valamint néhány vagyoni természetű kérdésről 1997. június 20-án, Vatikánvárosban aláírt – nemzetközi jogi természetű – megállapodásra visszamutatóan, annak 3. és 4. cikkelyeiben foglalt pactum de contrahendo jellegű rendelkezések alapján bírnak különleges státussal. [Az Alkotmánybíróság a 15/2004. (V. 14.) AB határozatban (ABH 2004, 269.) is érvényesítette a szociális ellátásokra és a szociális igazgatásra vonatkozóan a római katolikus egyházat megillető jogosítványokat.]

Tény, hogy a magyar kormány a különböző történelmi egyházakkal ugyanakkor meglehetősen hasonló tartalmú megállapodásokat kötött s ezek tartalmát érvényesítette is a különböző jogszabályaiban.

A tett vállalkások betartásának kötelezettségét (a pacta sunt servanda elvet) alapvetően nemzetközi jogi összefüggésben értelmezte az Alkotmánybíróság, [72/2002. (XII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 433, 438.], de egy korábbi határozatában ennek (illetve ezzel szemben a körülmények alapvető megváltozásának, a clausula rebus sic stantibus elvnek a felhívhatóságát vizsgálva) belső jogi, az adott esetben polgári jogi vetületeit is elismerte, mindezt a jogbiztonság elvéhez kapcsolva. [66/1995. (XI. 24.) AB határozat, ABH 1995, 333, 344.]

Ezekben az összefüggésekben tehát azt is figyelembe kell venni, hogy a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségével kötött megállapodás nemcsak vallási, hanem bizonyos közszolgálati, közéleti és társadalmi feladatokat illetően is a MAZSIHISZ-t ismeri el a kormány partnerének. A megállapodás 22. cikkelye szerint „A Kormány a MAZSIHISZ-szel történő előzetes egyeztetés nélkül nem kezdeményezi és nem támogatja olyan jogszabály megal-

kotását, vagy hatályos jogszabály olyan módosítását, amely jelen Megállapodásban foglaltaktól szigorúbb feltételeket állapít meg, illetve amely a MAZSIHISZ-t, az egyházi személyeket érintő, vagy az egyházi tevékenységet megillető jelenleg hatályos törvényekben foglalt kedvezményeket szűkítené. A MAZSIHISZ jelen Megállapodásban foglaltakkal ellentétes jogszabályalkotást nem kezdeményez, és nem támogat.” A 23. cikkely szövege a következő: „A Felek rögzítik, hogy a Megállapodás módosítására vagy megszüntetésére csak írásban foglalt közös meg egyezéssel kerülhet sor.”

A Nekt. a hatálya alá tartozó kisebbségek számára az Alkotmány 68. § (1) és (2) bekezdésében foglalt szabályok és különösen a közéletbeni kollektív kisebbségi részvétel szempontjából kulcsfontosságú helyi, területi és országos önkormányzati rendszert is előíranyoz, s ezek hatáskörébe mindenekelőtt oktatásügyi, kulturális kérdések, illetve a történelmi örökség gondozása tartoznak. Ezek pedig ugyanazok, mint amelyekben a fentiek szerint a MAZSIHISZ-t megillető jogosítványokat a kormány elismerte, s amelyek tekintetében az egyoldalú megváltoztatásról a megállapodás 23. cikkelyében lemondott. Mivel a kezdeményezés a Nekt. módosítására vezetne, az egyeztetési kötelezettséget deklaráló a 22. cikkely ígérete irányadó.

Közismert a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének a zsidóság nemzeti kisebbségként való elismerését elutasító álláspontja. Ebben a tekintetben az 1989–1990-es években kialakult viták lezárása óta a magatartás következetes. A vita kibontakozása, a zsidóság, mint közösség nemzeti kisebbségként való elismerése érdekében és annak ellenében felvetett érvek, a kisebbségi törvény taxációjának formálódása, a zsidóság nevében megjelent, az akkori kormány mellett működő Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Kollégiumban a zsidóság és az izraelita vallás képviselőiben közreműködő szervezetek állás-

foglalásai, a vita lezárulása, s mindezzel összefüggésben a 61. § (2) bekezdésében foglalt szabály elfogadásának története megismerhető, gazdagon dokumentált. [Győri Szabó Róbert: Kisebbségpolitikai rendszerváltás Magyarországon, (Osiris 1998 Budapest), különösen 68–73.o.]

A kezdeményezés hitelesítésének eljárása során tehát – nézetem szerint – észlelni kellett volna, hogy a kezdeményezés olyan kérdést érint, ahol a Nekt. önmagában vett megengedő szóhasználata ellenére – amíg a MAZSIHISZ álláspontját fenntartja – nincs meg a jogi lehetőség az elismerésre, hiszen abban az esetben jogilag releváns ígéret megszegésére kerülne sor. Ha erről a tényről, illetve ezekről a következményekről az aláírásukat fontolgató személyek nem tudnak, akkor a hivatkozott 52/1997. (X. 14.) AB határozatból idézett követelmények nem teljesülnek.

VIII.

Így tehát nézetem szerint már a pusztán formai kritériumok vizsgálata alapján is, de emellett az állami szervek együttműködési kötelezettségére valamint a Nekt. nemzeti kisebbségkénti elismerés sajátos voltára is figyelemmel, a Nsztv. eljárási szabályait ebben az esetben csak mutatis mutandis alkalmazva, az Országos Választási Bizottságnak elutasító döntést kellett volna hoznia.

Budapest, 2006. január 30.

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 977/H/2005.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2006. évi 9. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK HATÁROZATAI

1333/B/1996. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 19. § (8) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

Indokolás

I.

Az indítványozó utólagos normakontroll keretében a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: Köot.) 19. § (5) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Az indítványozó azt kifogásolta, hogy a jogszabályi rendelkezés alapján megszüntethető annak a pedagógusnak a munkaviszonya, illetve közalkalmazotti jogviszonya, aki önhibájából nem vesz részt a hét évente kötelező továbbképzésben, vagy a tanulmányait nem fejezi be sikeresen. Álláspontja szerint ez ellentétes

az Alkotmány 70/A. § (1) és (2) bekezdésében foglalt rendelkezéssel, mivel „hátrányos megkülönböztetést tesz a pedagógus munkakörben foglalkoztatottakkal szemben más értelmiségi pályákon működőkkel összehasonlítva. (...) A pedagógus munkakörre előírt, törvényben rögzített alkalmazási feltételeknek ugyanis azzal eleget tesz a munkavállaló, ha megszerzi az e területre megállapított felsőfokú iskolai végzettséget, és leteszi a szintén előírt szakvizsgát. (...) Más értelmiségi területeken sem szüntetik meg a dolgozó munkaviszonyát, csupán korlátozzák az alapidomával betölthető munkaköröket.”

Az Alkotmánybíróság eljárása során észlelte, hogy a Magyar Köztársaság 1998. évi költségvetéséről szóló 1997. évi CXLVI. törvény 59. § (2) bekezdése a Köot. 19. § (5) bekezdésének számozását 19. § (8) bekezdésre módosította, ezért vizsgálatát e jogszabályhely vonatkozásában folytatta le.

II.

1. Az Alkotmánynak az indítványozó által hivatkozott rendelkezései:

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.

(2) Az embereknek az (1) bekezdés szerinti bármilyen hátrányos megkülönböztetését a törvény szigorúan bünteti.”

2. A Köot. indítvánnyal érintett rendelkezése:

„19. § (8) A pedagógus hét évenként legalább egy alkalommal – jogszabályban meghatározottak szerint – továbbképzésben vesz részt. A továbbképzésben részt vevő, tanulmányait sikeresen befejező pedagógust – jogszabályban meghatározottak szerint – anyagi elismerésben kell részesíteni. Megszüntethető – az Mt. 89. § (3) bekezdése, illetve a Kjt. 30. §-ának (1) bekezdésének *d*) pontjára hivatkozással – annak a pedagógusnak a munkaviszonya, illetve közalkalmazotti jogviszonya, aki a továbbképzésben önhibájából nem vett részt, illetve tanulmányait nem fejezte be sikeresen. Nem kell továbbképzésben részt venni annak a pedagógusnak, aki pedagógus-szakvizsgát vagy egyéb jogszabályban meghatározott vizsgát tett, a vizsgák letétele utáni hét évben.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

Az indítványozó a Köot. 19. § (8) bekezdését azért tartja alkotmányellenesnek, mivel az hátrányos megkülönbözte-

tést tartalmaz a pedagógus munkakörben foglalkoztatottak és más, értelmiségi munkakörben foglalkoztatottak között az alapján, hogy a kötelező továbbképzésben való részvétel elmulasztásának vagy nem megfelelő teljesítésének mi, illetve mi lehet a következménye.

1. Az Alkotmánybíróság már több határozatában kifejtette álláspontját a diszkrimináció tilalmának vonatkozásában. „Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az Alkotmány e rendelkezését a jogegyenlőség általános elvét megfogalmazó alkotmányi követelményként értelmezte. Kimondta, hogy a diszkrimináció Alkotmányban meghatározott tilalma elsősorban az alkotmányos alapjogok tekintetében tett megkülönböztetésekre terjed ki. Ha a megkülönböztetés nem emberi jog vagy alapvető jog tekintetében történt, az eltérő szabályozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha az az emberi méltósághoz való jogot sérti. Az Alkotmánybíróság rögzítette azt is, hogy alkotmányellenes megkülönböztetésről csak akkor lehet szó, ha a jogszabály egymással összehasonlítható, a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne. Alkotmányellenes megkülönböztetés csak akkor állapítható meg, ha összehasonlítható helyzetben lévő személyek között tesz a jogalkotó olyan különbségtételt, amely alapjogsérelmet okoz, illetőleg az az egyenlő méltóság alkotmányos követelményét sérti. Nem minden – személyek közötti – jogi megkülönböztetés minősül tehát alkotmányellenesnek. Nem minősül megenedhetetlen megkülönböztetésnek, ha a jogi szabályozás eltérő jogalanyi körre vonatkozóan állapít meg eltérő rendelkezéseket [9/1990. (IV. 25.) AB határozat, ABH 1990, 46, 48.; 21/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 73, 77–78.; 61/1992. (XI. 20.) AB határozat, ABH 1992, 280–282.; 35/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 197, 203.; 30/1997. (IV. 29.) AB határozat, ABH 1997, 130, 138.]” (26/B/1997. AB határozat, ABH 2000, 669, 676.)

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a törvényhozó valamely hivatás folyamatos gyakorlásához szükséges iskolai végzettség, szakmai gyakorlat, továbbképzésben való részvétel stb. meghatározásakor széles körű jogalkotói szabadsággal rendelkezik. A szabályozásnál azonban nem járhat el önkényesen. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint „az alkotmányellenes diszkrimináció csak abban az esetben állapítható meg, ha a jogalkotó az ugyanazon (homogén) csoportba tartozók között tesz – önkényesen, ésszerű indok nélkül – különbséget. Ebből következően az egymáshoz bár a legtöbb szempontból hasonlító, ám valamely lényeges szempontból mégis különböző személyek csoportjai az alkotmányellenes diszkrimináció vonatkozásában nem hasonlíthatóak egymással össze, így az alkotmányellenesség megállapítására sem kerülhet sor.” (815/E/1997. AB határozat, ABH 2001, 920, 930.)

Az 1009/B/1991. AB határozatában az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy „a diszkrimináció vizsgálatánál központi elem annak meghatározása, hogy kiket kell egy csoportba tartozóknak tekinteni. (...) A diszkrimináció alkotmányos tilalma csak a szabályozás szempontjából egy csoportba tartozókra vonatkozik. A diszkrimináció vizsgálatának ennek megfelelően csak az egy csoportba tartozók közötti különbségtétel vizsgálata a tárgya.” (ABH 1992, 479, 479–480.)

2. Az Alkotmánybíróság eljárása során először azt vizsgálta, hogy az indítványozó által hivatkozott foglalkozási csoportok („pedagógusok”, illetve „más értelmiségi munkakörben foglalkoztatottak”) tekinthetők-e a szabályozás szempontjából ugyanazon homogén csoportba tartozóknak vagy sem.

A továbbképzésen való részvétel, illetve ezzel összefüggésben a követelmények megfelelő szintű teljesítése azt a célt szolgálja, hogy az egyes foglalkozást űzők naprakész, szinten tartott ismeretekkel rendelkezzenek a saját foglalkozási területükre vonatkozóan, tudomást szerezhessenek és tájékoztatást kaphassanak a szakterületükön elért legújabb tudományos, kutatási eredményekről, új módszerekről stb. Az egyes foglalkozásokkal kapcsolatos ismeretanyag (szakismeret, tudományos ismeret) frissítésére a foglalkozástól, szakterülettől függően eltérő időközönként van szükség, és az elavult ismeretek alkalmazásának is más-más következményei lehetnek. [Így például a jogalkotó az orvosok, fogorvosok, gyógyszerészek és klinikai szakpszichológusok folyamatos továbbképzését tartja szükségesnek, az erről szóló 52/2003. (VIII. 22.) ESzCsM rendelet előírja, hogy azok az orvosok, fogorvosok, gyógyszerészek és klinikai szakpszichológusok, akik egészségügyi tevékenységet végeznek, folyamatos szakmai továbbképzésben kötelesek részt venni, amely öt éves időtartamú továbbképzési időszakokban történik. Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 113. § (1) bekezdés f) pontja alapján az egészségügyi dolgozók működési nyilvántartásából törölni kell azt a személyt, aki a jogszabály által előírt továbbképzés elvégzését vagy annak megkezdését nem igazolja. A törvény 110. § (1) bekezdése szerint viszont egészségügyi tevékenységet csak a működési nyilvántartásba bejegyzett személy végezhet. Így az előírt továbbképzés nem teljesítésének következménye az, hogy az érintettek nem gyakorolhatják hivatásukat.]

Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által hivatkozott csoportok – a pedagógusok, illetve a más értelmiségi foglalkozást folytatók – az Alkotmánybíróság eljárása szempontjából nem tekinthetők ugyanazon (homogén) csoportba tartozóknak, így az Alkotmány 70/A. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott, a hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkozó rendelkezés sérelme sem állapítható meg. Ennek következtében az Alkotmánybíróság a Köt. 19. § (8) bekezdése

alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére vonatkozó indítványt – az indítványban kifejtett alkotmányi összefüggés vonatkozásában – elutasította.

Budapest, 2006. január 23.

Dr. Bihari Mihály s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszkyne
dr. Vasadi Éva s. k.,
alkotmánybíró

1049/D/1999. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvénynek a 2001. június 30. napjáig hatályos 7. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: Cst.) 7. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását kérte, mivel álláspontja szerint a „jogalkotó joghézagot hozott létre”, amikor a Cst. fenti rendelkezésének taxatív felsorolásából kihagyta a gondnokot, aki így nem jogosult családi pótlékra a saját háztartá-

sában gondozott tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos személyre tekintettel.

Beadványában sérelmezte, hogy a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Egészségbiztosítási Pénztár 1999. június 23-án hozott, 23002/1999. számú határozatával az általa gondnokolt súlyosan beteg testvére után járó családi pótlékra vonatkozó igényét elutasította, mivel a fenti jogosultság a Cst. említett rendelkezései folytán a gondnokot nem illeti meg, csupán a gyámot. A fellebbezéssel megtámadott elsőfokú határozatot a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Egészségbiztosítási Pénztár Családtámogatási Osztálya 1999. július 15. napján kelt, 40151/99. számú határozatával hatályában fenntartotta és egyben az indítványozó méltányossági kérelmét elutasította. A Miskolci Városi Bíróság az indítványozónak a másodfokú határozat ellen benyújtott felülvizsgálata iránti keresetét a 7.P.24.561/1999/4. számú, 1999. október 19. napján jogerőre emelkedett ítéletével elutasította.

Mivel az indítványozó hiányosan terjesztette elő beadványát, az Alkotmánybíróság hiánypótlásra szólította fel. Az indítványozó – a hiányosságokat pótló – kiegészítő beadványában a Cst. 7. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását kezdeményezte. A kiegészítő beadványban az indítványozó az Alkotmány 70/E. és 70/D. §-ára hivatkozott. Az indítványozó kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság ügyében is „szüntesse meg, illetve zárja ki a jogsértést”.

II.

Az Alkotmánynak az indítvány által érintett rendelkezései:

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.”

„70/D. § (1) A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez.

(2) Ezt a jogot a Magyar Köztársaság a munkavédelem, az egészségügyi intézmények és az orvosi ellátás megszervezésével, a rendszeres testedzés biztosításával, valamint az épített és a természetes környezet védelmével valósítja meg.”

„70/E. § (1) A Magyar Köztársaság állampolgárainak joguk van a szociális biztonsághoz; öregség, betegség, rokkantság, özvegyiség, árvaság és önhibájukon kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén a megélhetésükre szükséges ellátásra jogosultak.

(2) A Magyar Köztársaság az ellátáshoz való jogot a társadalombiztosítás útján és a szociális intézmények rendszerével valósítja meg.”

A Cst.-nek az indítvány benyújtásakor hatályos, az indítvánnyal támadott rendelkezése:

„7. § (1) Családi pótlékra jogosult

a) a vér szerinti, az örökbe fogadó szülő, a szülővel együttélő házastárs (a továbbiakban együtt: szülő), a nevelőszülő, a hivatásos nevelőszülő, a gyám

aa) a saját háztartásában nevelt még nem tanköteles,

ab) a saját háztartásában gondozott tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyermekre (személyre) tekintettel;

b) a vagyongazdálkodói joggal felruházott gyám, illetőleg a vagyongazdálkodó eseti gondnok a gyermekotthonban, a javítóintézetben nevelt vagy a büntetés-végrehajtási intézetben lévő gyermekvédelmi gondoskodás alatt álló gyermekekre (személyre) tekintettel;

c) a szociális intézmény vezetője az intézményben elhelyezett gyermekekre (személyre) tekintettel.”

III.

Az Alkotmánybíróság eljárása során elsőként azt vizsgálta meg, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz követelményeinek, amelyeket az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban Abtv.) 48. §-a fogalmaz meg.

1. Az Alkotmánybíróság utólagos normakontrollra vonatkozó hatásköre általában csak a hatályban lévő jogszabályok vizsgálatára terjed ki. Azonban az Abtv. 38. §-a szerinti bírói kezdeményezés és az Abtv. 48. §-a szerinti alkotmányjogi panasz esetében az Alkotmánybíróság az időközben hatályon kívül helyezett jogszabályok alkotmányossági vizsgálatát is elvégzi, és – az Abtv. 43. § (4) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján – dönthet a jogszabály konkrét ügyben való alkalmazhatóságáról.

2. Az indítványozó által támadott, a Miskolci Városi Bíróság előtt folyamatban volt 7.P.24.561/1999. számú ügy tárgya a Pp. 341. §-ára alapított társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata volt, melyben a 4. sorszámmal született ítélet ellen a Pp. 340. § (1) bekezdése értelmében fellebbezésnek nincs helye, így az 1999. október 19. napján jogerőre emelkedett. Az indítványozó tehát az indítvány benyújtásakor a rendes jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette. A fenti ítélet ellen az indítványozó 1999. december 14-én, – az Abtv. 48. §-ában rögzített – határidőben adta postára indítványát.

Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány megfelel az Abtv. 48. §-ában foglaltaknak, ezért az alkotmányjogi panaszt érdemben bírálta el.

IV.

Az alkotmányjogi panasz megalapozatlan.

1. Az Alkotmánybíróság az indítvány érdemi elbírálása során elsőként azt vizsgálta, hogy a támadott jogszabályi

rendelkezés sérti-e az Alkotmány 70/D. §-ában megfogalmazott, a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez való jogot, illetve az Alkotmány 70/E. §-ában rögzített szociális biztonsághoz való jogot.

1.1. Az Alkotmány 70/D. §-ának (1) bekezdése kimondja, hogy a Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez. A (2) bekezdés ezt a jogosultságot állami kötelezettségvállalásként fogalmazza meg, mely szerint az állam ezt a jogot a munkavédelem, az egészségügyi intézmények és az orvosi ellátás megszervezésével, a rendszeres test-edzés biztosításával, valamint az épített és a természetes környezet védelmével valósítja meg.

Az Alkotmánynak ez a rendelkezése nem hozható összefüggésbe a családi pótlékra való jogosultsággal. Ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy nincs alkotmányjogi-lag értékelhető kapcsolat az indítványban megfogalmazott kifogás és az Alkotmány 70/D. §-a között.

1.2. Az Alkotmány 70/E. §-a a szociális ellátáshoz való jogot fogalmazza meg, továbbá rögzíti annak szervezeti, intézményi kereteire vonatkozó alapvető rendelkezéseket. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alkotmány 70/E. §-ába foglalt rendelkezések általános jelleggel nevesítik az államnak a polgárok szociális biztonsága tekintetében fennálló kötelezettségeit, de nem jelentenek alanyi jogot meghatározott jövedelem megszerzéséhez vagy egyszer elért életszínvonal fenntartásához. [32/1991. (VI. 6.) AB határozat, ABH 1991, 146, 163.; 2093/B/1991. AB határozat, ABH 1992, 546, 547.; 659/B/1995. AB határozat, ABH 1996, 537, 538.]

Az Alkotmánybíróság a 26/1993. (IV. 29.) AB határozatban kimondta: „Az Alkotmány (...) 70/E. § (1) bekezdése szerint a szociális biztonsághoz való jognak – magában az Alkotmányban kiemelt – tartalmi eleme, alkotmányos követelménye, öregség, betegség stb. esetére a megélhetéshez szükséges ellátáshoz való jogosultság biztosítása és garantálása. Ezt az ellátáshoz való jogot az állam a társadalombiztosítás és a szociális intézményrendszerek útján valósítja meg. (...)

Az Alkotmány 70/E. § (2) bekezdésének idézett rendelkezéséből (...) csak az következik, hogy az állam a polgárok megélhetéshez szükséges ellátáshoz való jogaik realizálása érdekében társadalombiztosítási és szociális intézményi rendszert köteles létrehozni, fenntartani és működtetni. Az Alkotmány azonban e rendszerek működésére vonatkozó alapvető elveket és szempontokat már nem határozza meg. Így az Alkotmány rendelkezéséből nem következik, hogy az államnak a nyugdíjasok ellátását kizárólag a társadalombiztosítás útján és biztosítási rendszerben kell megvalósítania, mint ahogy az sem, hogy más rászorultak, (pl. az árvák, özvegyek stb.) ellátását egyedül a szociális intézményi hálózat keretében kell teljesítenie.” (ABH 1993, 196, 198–199.)

Tehát az Alkotmány 70/E. §-ából nem következik, hogy a törvényhozás meghatározott jogosultak számára a családi pótlék intézménye révén biztosítson ellátást.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmány-jogi panaszt e tekintetben is elutasította.

2. Az indítványozó kifogásolta továbbá, hogy a Cst. különbséget tesz a családi pótlékra való jogosultság tekintetében a gyám és a gondnok között. Ezért az Alkotmánybíróság elvégezte az alkotmányossági vizsgálatot az Alkotmánynak a diszkrimináció tilalmáról rendelkező 70/A. § (1) bekezdése alapján is.

2.1. Az Alkotmánybíróság kialakult gyakorlata szerint az Alkotmány 70/A. §-ának (1) bekezdése a jogegyenlőség általános elvét megfogalmazó alkotmányi követelmény. A diszkrimináció tilalma elsősorban az alkotmányos alapjogok tekintetében tett megkülönböztetésekre terjed ki. Abban az esetben, ha a megkülönböztetés nem az emberi vagy az alapvető állampolgári jog tekintetében történt, az eltérő szabályozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha az az emberi méltósághoz való jogot sérti. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata során akkor ítélte alkotmányellenesnek a megkülönböztetést, ha a jogalkotó önkényesen, ésszerű indok nélkül tett különbséget a jogalanyok között [először: 9/1990. (IV. 25.) AB határozat, ABH 1990, 47, 48.; 21/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 73, 77–78.]

A társadalombiztosítási, illetve szociális ellátások diszkriminációmentes juttatásával összefüggésben az Alkotmánybíróság megállapította: „Az adott rendszeren belül a különböző ellátási formák kialakításakor (...) elengedhetetlen követelmény a jogalkotóval szemben, hogy a feltételrendszer az azonos jogállásúak között egységes legyen és – kellő súlyú alkotmányos indok nélkül – ne adjon lehetőséget hátrányos megkülönböztetésre.” [17/2000. (V. 26. AB határozat, ABH 2000, 113, 114.)]

2.2. A Cst. támadott rendelkezése szerint a vér szerinti és az örökbe fogadó szülő, a szülővel együtt élő házastárs, a nevelőszülő, a hivatásos nevelőszülő, valamint a gyám volt jogosult családi pótlékra a saját háztartásában gondozott tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyermekre (személyre) tekintettel. A gondnokot ezen a jogcímen családi pótlék nem illette meg.

Az indítványozó a gyám és a gondnok közötti különbségtételt kifogásolta. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a gyám nem vethető össze a gondnokkal a saját háztartásában gondozott tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos személy után járó családi pótlékra való jogosultság tekintetében.

A szociális ellátási rendszeren belül a családi pótlék alapvetően a gyermekek neveléséhez, gondozásához kapcsolódik, nagykorúak számára csak kivételes esetekben jár. Ezért a legjelentősebb különbség, hogy gyámság alatt csak kiskorú, gondnokság alatt pedig csak nagykorú állhat. [A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 14. §; A házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.) 93. §. A Ptk. 12/B. § (2) bekezdése szerint a 14. életévét betöltött kiskorú gondnokság alá helyezése esetén a gondnokság hatálya a nagykorúság elérésével áll be.]

Lényeges továbbá, hogy a gyám és a gondnok státushoz kapcsolódó jogok és köteleességek – a vizsgálat tárgya szempontjából – különbözőek. A gyám jogait és köteleessé-

geit elsősorban a Csjt. tartalmazza, amelynek 101. § (1) bekezdése kimondja: „Törvény eltérő rendelkezése hiányában a gyám a gyámsága alatt állónak gondozója, vagyónának kezelője és törvényes képviselője.” A 102. § így rendelkezik: „Ha a törvény mást nem rendel, a szülői felügyeletet gyakorló szülő jogaira és kötelességeire vonatkozó rendelkezések megfelelően irányadók a gyám jogaira és kötelességeire is.”

A gondnok jogairól és kötelességeiről elsősorban a Ptk. rendelkezik, amelynek az indítvány elbírálásakor hatályos 20. §-a kimondja: „(1) A gondnok – általános jelleggel, illetve a cselekvőképességet korlátozó ítéletben meghatározott ügyekben – a gondnokság alá helyezett személy vagyónának kezelője és törvényes képviselője. (2) A gondnok indokolt esetben – vállalása esetén – a gondnokság alá helyezett gondozását is ellátja.” Az indítvány benyújtásakor a Ptk. hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 1960. évi 11. törvényerejű rendelet 12. § (2) így rendelkezett: „A gondnok a gondnokság alá helyezett személyéről csak annyiban köteles gondoskodni, amennyiben ez a gondnokság alá helyezés okául szolgáló körülményekre tekintettel szükséges.”

Az idézett különbségek miatt a törvényhozó nem köteles azonos megítélés alá vonni a gyámot és a gondnokot a társadalombiztosítási juttatások, azon belül a családi pótlék szabályozása során. Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy a Cst. 2001. július 1-jétől hatályos 7. § (1) bekezdés d) pontja, valamint a fogyatékos személyeknek adható egyes pénzbeli ellátásokkal összefüggő törvények módosításáról szóló 2001. évi XLI. törvény 1. §-a alapján saját jogon kap családi pótlékot a tizennyolcadik életévét betöltött tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos személy, ha utána tizennyolcadik életévének betöltéséig magasabb összegű családi pótlékot folyósítottak.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.

Budapest, 2006. január 30.

Dr. Bihari Mihály s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
előadó alkotmánybíró

*Dr. Tersztyánszkyé
dr. Vasadi Éva* s. k.,
alkotmánybíró

808/D/2000. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 5. § (4) bekezdése, 120. §-a, 259/A. §-a, 270. § (1)–(2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 120. §-a, 259/A. §-a és 270. §-a megváltoztatására, kiegészítésére irányuló indítványt visszautasítja.

Indokolás

I.

Az indítványozó a Pest Megyei Bíróság 1. 21.760/2000/3. és 5. számú végzésében alkalmazott jogszabály ellen nyújtott be alkotmányjogi panaszt. Álláspontja szerint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 5. § (4) bekezdése, 120. §-a, 259/A. §-a, 270. § (1)–(2) bekezdése alkotmányellenes, mert nem biztosítja a megbírságot személy jogorvoslat-hoz való jogát, „azaz kifogás vagy a felülvizsgálati kérelem benyújtásának lehetőségét”. Úgy véli, hogy az általa megjelölt rendelkezések ellentétesek az Alkotmány 8. §-ával, 50. § (1) bekezdésével, 57. § (1) és (2) bekezdésével. Javasolja az érintett rendelkezések megváltoztatását, kiegészítését.

Az indítványozó a másodfokú végzést 2000. augusztus 14-én vette kézhez, az alkotmányjogi panaszt a törvényben előírt 60 napos határidőn belül, október 13-án adta postára.

II.

Az Alkotmánybíróság a döntését a következő jogszabályi rendelkezésekre alapozta.

1. Az Alkotmány rendelkezései:
„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„8. § (1) A Magyar Köztársaság elismeri az ember sértetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait, ezek tiszteletben tartása és védelme az állam elsőrendű kötelessége.

(2) A Magyar Köztársaságban az alapvető jogokra és kötelességekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja

meg, alapvető jog lényeges tartalmát azonban nem korlátozhatja.”

„50. § (1) A Magyar Köztársaság bíróságai védik és biztosítják az alkotmányos rendet, a természetes személyek, a jogi személyek és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek jogait és törvényes érdekeit, büntetik a bűncselekmények elkövetőit.”

„57. § (1) A Magyar Köztársaságban a bíróság előtt mindenki egyenlő, és mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el.

(...)

(5) A Magyar Köztársaságban a törvényben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslattal élhet az olyan bírósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. A jogorvoslati jogot – a jogviták ésszerű időn belüli elbírálásának érdekében, azzal arányosan – a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény korlátozhatja.”

2. A Pp. rendelkezései az alkotmányjogi panaszban megjelölt bírósági végzések idején:

„5. § (4) A bíróság azt a felet (képviselőt), aki egyes perbeli cselekményekkel indokolatlanul késedelmeskedik, valamely határidőt vagy határnapot mulaszt, vagy más módon felesleges költségeket okoz, a törvény értelmében a költségek megtérítésére való kötelezésen felül – pernyertességére vagy pervesztességére tekintet nélkül – pénzbírság megfizetésére kötelezi, továbbá a felet a törvényben meghatározott más jogkövetkezménnyel sújtja.”

„120. § E törvény rendelkezései alapján kiszabható pénzbírság legmagasabb összege ötszázezer forint azzal, hogy az nem haladhatja meg a pertárgy értékét. A kiszabott pénzbírságot szabadságvesztésre átváltoztatni nem lehet. A pénzbírság behajtására és hovafordítására azokat a jogszabályokat kell alkalmazni, amelyek a bíróságok által büntetőügyben kiszabott pénzbüntetésekre irányadók.”

„259/A. § (1) A másodfokú eljárásban, illetve a felülvizsgálati eljárásban hozott olyan végzés ellen, amely ellen az első fokú eljárásban fellebbezésnek lenne helye, a végzés közzétételétől számított 8 napon belül az érdekelt kifogással élhet. Az elmulasztott határidő utolsó napjától számított 15 nap elteltével igazolásnak akkor sincs helye, ha a mulasztás csak később jutott az érdekelt tudomására, vagy az akadály csak később szűnt meg.

(2) Kifogásnak nincs helye a másodfokú eljárásban hozott végzés ellen, ha a 270. § (2) bekezdése alapján a végzés felülvizsgálata kérelmezhető.

(3) A bíróság a végzést a kifogás alapján maga is megváltoztathatja. Ennek hiányában a kifogást a bíróságnak ugyanazon a fokon eljáró másik tanácsa – a végzés elleni fellebbezésre vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazásával – tárgyaláson kívül bírálja el. E határozat ellen további jogorvoslatnak nincs helye.”

„270. § (1) Ha törvény másként nem rendelkezik, a jogerős ítélet felülvizsgálatát a Legfelsőbb Bíróságtól – jogszabálysértésre hivatkozva – a fél, a beavatkozó, valamint – a rendelkezés reá vonatkozó része ellen – az kérheti, akire a határozat rendelkezést tartalmaz.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak megfelelő alkalmazásával van helye felülvizsgálati kérelemnek a keresetlevelet (fizetési meghagyást) idézés kibocsátása nélkül elutasító (130. §), a pert megszüntető (157. §) és az egyezséget jóváhagyó (148. §) jogerős végzés ellen, továbbá – külön jogszabály rendelkezése alapján – más, az ügy érdemében hozott végzés ellen.”

3. Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) rendelkezései:

„48. § (1) Az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogsérelme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

(2) Az alkotmányjogi panaszt a jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1. Az indítványozót – az adott ügyben alperesi képviselőt – a Dabasi Városi Bíróság 3. P.20.688/1997/50. számú végzésével ötvenezer forint pénzbírsággal sújtotta. Az 1999. november 8-án tartott tárgyaláson az alperesi képviselő kérte 15 nap engedélyezését további bizonyítási indítványai előterjesztésére, melynek azonban nem tett eleget. A bíróság 1999. december 17. napján meghozott tárgyalást kitűző végzésében felhívta az alperest, hogy bizonyítási indítványait pénzbírság terhe mellett nyújtsa be a bírósághoz. Ennek a felhívásnak az alperesi képviselő 2000. február 7. napján tett eleget. A bíróság 2000. március 27. napján tartott tárgyaláson végzésben felhívta alperesi képviselőt, hogy részletes előkészítő iratát 15 napon belül nyújtsa be a bíróságnak. Ennek ellenére az alperesi képviselő az előkészítő iratát határidőben nem nyújtotta be, a 2000. május 10. napján tartott tárgyaláson nem jelent meg, emiatt érdemi tárgyalást tartani nem lehetett. Ezen indokok, az alperesi képviselő többszöri mulasztása miatt szabta ki a bíróság a fenti bírságot.

A végzés ellen az indítványozó fellebbezést nyújtott be. A Pest Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság 1.Pf. 21.760/2000/3. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését helyben hagyta, megállapítva, hogy az alperesi képviselő a per kezdete óta folyamatosan késedelembe esik és a jogszabály már egy késedelem esetén is lehetővé teszi a pénzbírság kiszabását. E végzés ellen az alperesi képviselő kifogást terjesztett elő. A Pest Megyei Bíróság

1.Pf.760/2000/5. számú végzésével közölte, hogy a másodfokú végzés ellen a Pp. 259/A. §-a alapján nincs helye kifogásnak.

2. Az indítványozó a Pp. támadott rendelkezéseit arra hivatkozással, azt állítva tartja alkotmányellenesnek, hogy azok – véleménye szerint – korlátozzák a megbírságot személy jogorvoslathoz való jogosultságát, mivel kizárják kifogás, illetőleg felülvizsgálat előterjesztésének a lehetőségét. Kéri az érintett rendelkezések 2000. január 1-jével történő hatályon kívül helyezését, illetve megváltoztatását (kiegészítést).

Az indítványozó a pénzbírságban marasztaló végzés esetén a felülvizsgálat kizárása miatt az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog sérelmét állítja.

Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Abtv. 48. § (1) és (2) bekezdésében foglaltakat együttesen kell értelmezni és figyelembe venni [23/1991. (V. 18.) AB végzés, ABH 1991, 361–362.; 41/1998. (X. 2.) határozat, ABH 1998, 306, 309.].

Az Alkotmánybíróságnak az 1/1994. (I. 7.) AB határozat óta követett gyakorlata szerint: „a felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében foglalt alkotmányi rendelkezéssel összefüggésbe nem hozható. Mivel az alkotmányosan megkövetelt rendes jogorvoslaton túlmenő rendelkezés, a törvényhozónak – egyéb alkotmányi rendelkezésekkel összhangban (pl. diszkrimináció) – teljes szabadságában áll ennek tartalmát és korlátait megállapítani.” (ABH 1994, 29, 30.) Ezt az álláspontot több döntés is tartalmazza, így pl. a 663/D/2000. AB határozat kimondta: „Jelen ügyben is megerősíti az Alkotmánybíróság azt az elvi megállapítását, hogy a jogorvoslathoz való jog – mint alapvető jog – csak a rendes jogorvoslatra vonatkozik, a rendkívüli jogorvoslat a rendes jogorvoslaton túlmutató többlet lehetőség, amelynek léte nem hozható összefüggésbe az Alkotmány 57. § (5) bekezdésével.” (ABH 2003, 1223, 1230.)

„A fenti határozatokban bemutatott alkotmánybírói értelmezés szerint az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében meghatározott jogorvoslathoz való jog csupán azt a követelményt támasztja – de azt sem abszolút követelményként –, hogy az első fokon meghozott érdemi döntésekkel szemben, azt felülvizsgálható, magasabb fórumhoz lehessen fordulni, illetve hatósági döntésekkel szemben rendelkezésre álljon a bírói út. A tárgyalt ügyben az elsőfokú végzés ellen fellebbezésnek volt helye, ezzel élt is az érdekelt, s azt a fellebbezést a másodfokú bíróság elutasította. Tehát érvényesült a bírósághoz való fordulás alkotmányos joga, érvényesült a jogorvoslathoz való jog is. Mindezekből következik, hogy a rendkívüli jogorvoslat alkotmányossági megítélése kívül esik az Alkotmány 57. § (5) bekezdésének érvényesülési körén.” [42/2004. (XI. 9.) AB határozat, ABH 2004, 551, 572.]

3. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Alkotmánynak az indítványozó által felhívott rendelkezései:

8. § (1) és (2) bekezdése, 50. § (1) bekezdése, 57. § (1) bekezdése nincsenek alkotmányjogilag értékelhető összefüggésben a pénzbírsággal sújtott személy jogorvoslati jogával. Az alkotmányjogi panasz ebben a tekintetben is megalapozatlan, ezért azt az Alkotmánybíróság elutasította.

4. Az indítványozó a Pp. támadott rendelkezései szövegének a megváltoztatását, kiegészítését is kérte. Az Alkotmánybíróság részletes hatáskörét az Abtv. 1. §-a határozza meg, ennek alapján az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre jogszabály megváltoztatására vagy kiegészítésére. Az Alkotmánybíróság hatáskör hiányában az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat 29. § b) pontja alapján az indítványt ebben a részében visszautasította.

Budapest, 2006. január 23.

Dr. Bihari Mihály s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

*Dr. Tersztyánszkyne
dr. Vasadi Éva* s. k.,
alkotmánybíró

524/B/2002. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság a társasházról szóló 1997. évi CLVII. törvény 18. §-a és a 39. § 1. és 2. pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

Indokolás

I.

1. Az indítványozó a 2002. június 28-án postára adott alkotmányjogi panaszában a társasházról szóló 1997. évi CLVII. törvény (a továbbiakban: Ttv.) 18. §-a továbbá a 39. § 1. és 2. pontja alkotmányellenességének megállapítását kezdeményezte a Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság 53.Pf.20.021/2002/3. számú, 2002. április 29-én átvett ítéletével kapcsolatban. Az alkotmányjogi panaszt a rendelkezésre álló határidőn [64/2002. (XII. 3.) AB határozat, ABH 2002, 348.] belül nyújtották be.

Az indítványra okot adó konkrét ügyben a társasház közgyűlésének ama határozatát támadták, amely arról szól, hogy a közös költség a tulajdonostársakat, ezek között a külön tulajdonban álló garázsok tulajdonosait is – az alapító okirat eltérő rendelkezésének hiányában – tulajdoni hányaduk szerint terheli.

Az Alkotmánybíróság felhívására kiegészített alkotmányjogi panaszban kifejtettek szerint a támadott szabályok kivételt nem tűrő érvényesülése sérti a szolgáltatás és ellenszolgáltatás egyenértékűségének követelményét, közvetve az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdését, mert a Ttv. említett rendelkezései alapján a gépkocsi tárolók tulajdonosait nem létező fűtési, víz és csatornaszolgáltatás után is fizetési kötelezettség terheli. Az indítványozó beadványának alátámasztására hivatkozott a 39/2000. (X. 31.) AB határozatban, a 48/2000. (XII. 18.) AB határozatban, a 1122/B/1996. AB határozatban valamint a 26/1997. (IV. 25.) AB határozatban kifejtettek.

2. A Ttv.-t 2004. január 1-jétől hatályon kívül helyezte a társasházokról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Tv.) 59. § (1) bekezdése, kivéve a Ttv. 10. §-a d) pontjának, 18. §-ának, 22. §-a e) pontjának rendelkezéseit, továbbá 30. §-a (1) bekezdésének második mondatát, valamint 31. §-a (1) bekezdésének, 35. §-a (1) bekezdése a) pontjának és 38. §-a (1) bekezdése b) pontjának rendelkezéseit, melyek – a Tv. 59. § (2) bekezdése értelmében – 2004. december 31. napján vesztek hatályukat.

Hatályon kívül helyezett jogszabály alkotmányossági vizsgálata a konkrét normakontroll két esetében, az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 38. § (1) bekezdése szerinti bírói kezdeményezés, és a 48. § szerinti alkotmányjogi panasz alapján lehetséges, mivel ezekben az esetekben az alkalmazott jogszabály alkotmányellenességének megállapítására és – ha az indítványozó különösen fontos érdeke indokolja – a konkrét ügyben való alkalmazási tilalom kimondására van lehetőség.

A konkrét esetben alkotmányjogi panaszt nyújtottak be, ezért az Alkotmánybíróság a Ttv. 18. §-a valamint a 39. § 1. és 2. pontjainak rendelkezéseit vizsgálta.

II.

1. Az Alkotmány hivatkozott szabálya a következőképpen szól:

„44/A. § (...)

(2) A helyi képviselőtestület a feladatkörében rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal.”

2. A Ttv. támadott szabályai szerint:

„18. § A közös tulajdonba tartozó épületrész, épületberendezés, nem lakás célú helyiség, lakás és tárgy fenntartásának és felújításának költsége, valamint a rendes gazdálkodás körét meghaladó kiadás a tulajdonostársakat tulajdoni hányaduk szerint terheli, ha az alapító okirat vagy a szervezeti-működési szabályzat másképp nem rendelkezik. (...)

39. § E törvény alkalmazásában

1. fenntartás: az üzemeltetés és a karbantartás;

2. üzemeltetés: a közös tulajdon rendeltetésszerű használatához folyamatosan szükséges szolgáltatások ellátása, így a közüzemi szolgáltatások díjának kifizetése, a központi berendezések üzemben tartói feladatainak ellátása, szükség esetén gondnoki, házfelügyelői, házmesteri szolgáltatások megszervezése, az intézőbizottság rendszeresítése esetén működésének biztosítása;(...)”

III.

Az indítvány megalapozatlan.

Az Alkotmánybíróság az Abtv. 20. §-a értelmében indítvány alapján jár el. Az indítványhoz kötöttség elvéből az következik, hogy az Alkotmánybíróság annak a szabálynak az alkotmányellenességét vizsgálja, amelyet az indítványozó megjelölt és annak az alkotmányi rendelkezésnek a tükrében, amelyre az indítványozó hivatkozik.

A Ttv. 18. §-a a társasház-tulajdont illetően arról szól, hogy a közös tulajdonba tartozó épületrész, épületberendezés, nem lakás célú helyiség, lakás és tárgy fenntartásának és felújításának költsége, valamint a rendes gazdálkodás körét meghaladó kiadás a tulajdonostársakat tulajdoni hányaduk szerint terheli, ha az alapító okirat vagy a szervezeti-működési szabályzat másképp nem rendelkezik.

A 39. § 1. pontja a fenntartás, 2. pontja az üzemeltetés fogalmát határozza meg.

Ezekről a szabályokról állította az indítványozó, hogy alkotmányellenesek, az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdését sértik.

Az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdése szerint a helyi képviselőtestület a feladatkörében rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Ttv. támadott szabályai és az Alkotmány felhívott rendelkezése kö-

zött nincs értékelhető összefüggés, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.

Budapest, 2006. január 30.

Dr. Bihari Mihály s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

*Dr. Tersztyánszkyé
dr. Vasadi Éva* s. k.,
előadó alkotmánybíró

606/B/2002. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 23. § (1) bekezdésének „a nyilvánvalóan alaptalan indítványt pedig elutasítja” szövegrésze alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 23. § (1) bekezdésének azon szövegrésze alkotmányossági vizsgálatát kérte, amely szerint az Alkotmánybíróság elnöke a nyilvánvalóan alaptalan indítványt elutasítja. Az indítványozó szerint az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből fakadó jogbiztonság követelményét sérti, hogy az Alkotmánybíróság elnöke egy személyben hozhat elutasító döntést, mivel az

Abtv. semmilyen további szabályt nem ad arra vonatkozóan, hogy mely ügyek tekinthetők nyilvánvalóan alaptalannak. Az elnöki döntés így korlátok nélküli – véli az indítványozó. Az indítványozó szerint a jogbiztonság sérelmét csak „fokozza, hogy az elnöki elutasítással is beáll a res iudicata”. Kifejtette végül, hogy a vizsgálni kért törvényi rendelkezés nem felel meg – szintén az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből fakadó – egyértelműségi elvárásnak sem. Az indítványozó álláspontjának alátámasztásául a 268/B/2000. AB határozathoz kapcsolódó párhuzamos indokolásból idézett.

II.

Az Alkotmány vonatkozó rendelkezése szerint:
„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

Az Abtv. vizsgálni kért szabálya értelmében:
„23. § (1) Az Alkotmánybíróság elnöke a nem jogosult által előterjesztett indítványt megküldi az indítványozásra jogosult szervnek, a nyilvánvalóan alaptalan indítványt pedig elutasítja.”

III.

Az indítvány megalapozatlan.

1. Az Alkotmánybíróság már több határozatában vizsgálta az eljárását érintő egyes Abtv.-beli rendelkezéseket, így többek között az – indítványozó által is hivatkozott – 268/B/2000. AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) a jelen ügy tárgyát képező Abtv. 23. § (1) bekezdését is (ABH 2001, 1126.). Az Abh. a nyilvánvalóan alaptalan indítvány elnöki elutasítására felhatalmazó Abtv.-beli rendelkezést az Alkotmány 50. §-a, 57. § (1) bekezdése és 8. § (2) bekezdése vonatkozásában vizsgálta és azt állapította meg, hogy az Alkotmány ezen tételei és az Abtv. 23. § (1) bekezdése között nincs értékelhető összefüggés (ABH 2001, 1133.).

Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat (a továbbiakban: Ügyrend) 31. § c) pontja határozza meg a res iudicata fogalmát az alkotmánybírói eljárásban. E szerint az Alkotmánybíróság az eljárást megszünteti, ha „az indítvány az Alkotmánybíróság által érdemben már elbírált jogszabállyal azonos jogszabály (jogszabályi rendelkezés) felülvizsgálatára irányul, és az indítványozó az alkotmánynak ugyanarra a §-ára, illetőleg alkotmányos elvére (értékére) – ezen belül – azonos alkotmányos összefüggésre hivatkozva kéri az alkotmánysértést megállapítani (»ítélt dolog«)”. (ABH 2003, 2076.) Jelen ügyben az indítványozó az Abtv. 23. § (1) bekezdésének vizsgálatát az Alkotmány 2. § (1) bekezdése alapján kéri, így az indítványban foglaltakat – az Abh. alapján – nem lehet ítélt do-

lognak tekinteni. Az Alkotmánybíróság ezért jelen ügyben érdemben járt el.

2. Az Alkotmánybíróság ítélezési gyakorlata során több döntésében rámutatott, hogy az Alkotmánybíróság egyedüli és egyfokú *sui generis* jogintézmény (1350/B/1992. AB határozat, ABH 1993, 619, 620.), az alkotmánybírósági eljárás *sui generis* eljárás, szabályai nem hasonlíthatók egyik nagy eljárási rendszerhez sem (315/E/2003. AB határozat, ABH 2003, 1590, 1593.). Az Abtv. 19. §-a kimondja, hogy a Pp.-nek kizárólag a jogi képviseletre, az anyanyelv használatának biztosítására, és a bírák kizárására vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni, de csak abban az esetben, ha az Abtv., illetőleg az Alkotmánybíróság ügyrendje eltérően nem rendelkezik. Az alkotmánybírósági eljárást – az Alkotmánynak az Alkotmánybíróságról szóló 32/A. §-án kívül – az Abtv. és az Ügyrend szabályozza. E szabályok közül a nyilvánvalóan alaptalan indítvány elnöki elutasításáról az Abtv. – jelen ügy tárgyát képező – 23. § (1) bekezdése, és az Ügyrend 24. § (1) bekezdés *a*) pontja szól. Az Alkotmánybíróság az 59/1993. (XI. 29.) AB határozatában hasonló jogintézményt vizsgált; megsemmisítette a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) azon rendelkezését, amely lehetővé tette, hogy a bíróság a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasítsa, ha a felperes követelése nyilvánvalóan alaptalan (ABH 1993, 353.). Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az alkotmánybírósági eljárás *sui generis* jellegéből következően jelen ügyben nem tekinthető irányadónak az 59/1993. (XI.29.) AB határozatban foglaltak. Az alkotmánybírósági eljárásban – az Abtv. és az Ügyrend szabályai alapján – a nyilvánvalóan alaptalan indítvány elnöki elutasítása és a Pp. említett rendelkezései között ugyanis nem lehet párhuzamot vonni. Erre a megállapításra jutott a fentebb említett Abh. is (ABH 2001, 1127, 1133.).

3. Az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből fakadó követelményekből az indítványozó két szempont alapján kéri az alkotmányossági vizsgálatot. Egyrészt – álláspontja szerint – sérül a jogbiztonság, mert korlátok nélküli elnöki döntéshez vezethet az indítványok nyilvánvalóan alaptalan indokok szerinti elutasítása. Másrészt – ezzel összefüggésben – azt állítja, hogy az „egyértelműség”, azaz a normavilágosságra vonatkozó alkotmányossági elvárások nem teljesülnek a „nyilvánvalóan alaptalan” megfogalmazásban.

3.1. Az Alkotmánybíróság következetesen képviselt álláspontja szerint a jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki a tevékenységüket. [56/1991. (XI. 8.) AB határozat, ABH 1991, 456.] Az Al-

kotmány 2. § (1) bekezdéséből eredő ezen követelmény alapján az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg:

Az Abtv. 25. § (1) bekezdése meghatározza az alkotmánybírósági eljárásban a döntéshozó fórumokat, kimondja: „az Alkotmánybíróság teljes ülésben vagy háromtagú tanácsban jár el”. Az Abtv. 30. § szól arról, hogy mely ügyek tartoznak a teljes ülés hatáskörébe, a 31. § pedig, hogy mely esetekben járnak el háromtagú tanácsok. Az elnök az Abtv. 23. § (1) bekezdésébe foglalt jogkörét értelemszerűen csak az Abtv. 30. és 31. §-ai figyelembevételével gyakorolhatja. Az Abtv. 22. §-a meghatározza az indítvánnyal szembeni törvényi elvárásokat. Az Abtv. 23. § (1) bekezdésébe foglalt elnöki jogkör gyakorlása során figyelembe veendő, hogy az indítvány egyáltalán megfelel-e az Abtv. 22. § (2) bekezdésében előírt követelménynek („Az indítványnak a kérelem alapjául szolgáló ok megjelölésével határozott kérelmet kell tartalmaznia.”) Az Abtv. 23. § (1) bekezdése a tartalmi korlát pozitív megfogalmazását adja amikor kimondja: az elnök csak egyféle tartalommal (elutasítás) határozhat, mégpedig csak abban az esetben, ha az indítvány nyilvánvalóan alaptalan. A nyilvánvalóan alaptalan indítvány elnöki elutasíthatóságának sajátos funkciója van az alkotmánybírósági eljárásban. Az Ügyrend 22–23. §-ai szerint ugyanis a főtítkári előkészítő eljárás, s nem pedig a nyilvánvalóan alaptalan indítvány elnöki elutasítása tölti be az ún. hagyományos szűrőszerepet. Az Ügyrend 23. § (1) bekezdés *a*) pontja szerint a főtítkár ad tájékoztatást, hogy a beadvány nem minősül indítványnak; a *b*) pont értelmében tájékoztatja az indítványozót, ha az Alkotmánybíróságnak az ügyben nincs hatásköre; a *c*) pont szerint szűri a „res iudicata” kérelmeket; a *d*) pont alapján pedig arról ad tájékoztatást, hogy az érdemi eljárás törvényi feltételeinek nem megfelelő indítvány alapján az eljárás lefolytatására nincs törvényes lehetőség. Az Ügyrend 23. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy ha a beadvány előterjesztője a főtítkár intézkedését nem fogadja el, a főtítkár az indítványt az elnöknek bemutatja. Az alkotmánybírósági eljárás ezen szakaszában említi az ügyrend a nyilvánvalóan alaptalan indítvány elutasításának lehetőségét: az Ügyrend 24. § (1) bekezdése szerint az elnök a bemutatott indítvány alapján dönt: *a*) az Abtv. 23. § (1) bekezdésének alkalmazása, illetőleg *b*) az előadó bíró kijelölése tárgyában. Amennyiben tehát az indítványozó a főtítkári választ nem fogadja el, az elnöknek történő bemutatás quasi „jogorvoslati” funkcióval is bír, mivel az elnök az indítványt érdemi eljárásra is utalhatja, de az indítvány tartalma alapján – a főtítkári intézkedést megerősítendő – dönthet úgy is, hogy a beadvány a nyilvánvalóan alaptalan kategóriába tartozik.

Az Abtv. és az Ügyrend fenti eljárási szabályai – továbbá az Abtv. 22. § (2) bekezdésében meghatározott indítványi követelmények – alapján megállapítható, hogy az Abtv. 23. § (1) bekezdésébe foglalt elnöki jogkör gyakorlásának – az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében meghatározottak szempontjából – megfelelően szabályozott helye

(és szerepe) van az alkotmánybíróvási eljárásban, nem jelent korlátok nélküli hatáskörnyakorlást.

Az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra is, hogy az alkotmányozó, s egyben a törvényhozó azáltal, hogy az alkotmánybíróvási eljárást költség- és illetékmentesen, valamint bárki által – ügyvédi ellenjegyzés nélkül – kezdeményezhető eljárásként szabályozta [Alkotmány 32/A. § (3) bekezdés, Abtv. 21. § (2) és (4) bekezdés, 28. § (1) bekezdés], emiatt a hibás, alaptalan indítványozás lehetőségét is figyelembe vette, amikor biztosítani kívánta – a érdemi alkotmánybíróvási eljárás védelmét szolgáló – a nyilvánvalóan alaptalan indítványok elutasíthatóságát.

3.2. Megalapozatlan az az indítványozói felvetés is, amely a jogbiztonság sérelmét abban jelölte meg, hogy az elnöki döntéssel beáll a res iudicata. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság határozata ellen fellebbezésnek nincs helye, a (2) bekezdés értelmében pedig az Alkotmánybíróság határozata kötelező mindenre nézve. Az Ügyrend – fentebb említett – 31. § c) pontja az „Alkotmánybíróság által érdemben már elbírált” szófordulat használatával szintén az Alkotmánybíróság érdemi döntésével összefüggésben említi az „ítélt dolog” fogalmát. Megállapítható tehát, hogy az alkotmánybíróvási eljárásban az „ítélt dolog” alapja az Alkotmánybíróság döntéshozó fórumainak, a teljes ülésnek és a háromtagú tanácsoknak [Abtv. 30. § (1) bekezdés és 31. § (1) bekezdés] az érdemi eljárás alapján hozott döntései. Az elnöki döntés tehát nem az Alkotmánybíróság döntése. Amennyiben az indítvány „nyilvánvalóan alaptalan”, ez fogalmilag zárja ki az ítélt dolog szabályának alkalmazhatóságát. [lásd pl. a 166/B/1991. AB elnöki végzést (ABH 1991. 990.), s e tárgyban a 852/B/1995. AB határozatot (ABH 2002. 724, 725–726.)]

3.3. Az Alkotmánybíróság a 3.1. és 3.2. pontokban kifejtettek szerint megállapította, hogy nem megalapozott az az indítvány, amely az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből fakadó jogbiztonság követelményének sérelmét abban látta, hogy az Abtv. 23. § (1) bekezdése alapján meghozott elnöki döntés korlátok nélküli. Az Abtv. és az Ügyrend elemzett szabályai alapján a „nyilvánvalóan alaptalan” fogalom megfelelően érthető és értelmezhető tartalmat hordoz, az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének sérelmét az Alkotmánybíróság ezért e tekintetben sem állapította meg.

Az Alkotmánybíróság végezetül megjegyzi, hogy az Alkotmány alapján a nyilvánvalóan alaptalan indítvány elnöki elutasíthatósága nem szükségképpen eleme az alkotmánybíróvási eljárásnak (azaz az Alkotmányból e jogintézmény léte kényszerítően nem következik), de a jelenlegi szabályozási módja az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével nem is ellentétes.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Abtv. 23. § (1) bekezdésének „a nyilvánvalóan alaptalan indítványt pedig elutasítja” szövegrésze alkotmányellenességének

megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.

Budapest, 2006. január 17.

Dr. Bihari Mihály s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszky
dr. Vasadi Éva s. k.,
alkotmánybíró

573/B/2003. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos megállapítására irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

1. Az Alkotmánybíróság a közvetítői tevékenységről szóló 2002. évi LV. törvény 33. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a közvetítői tevékenységről szóló 2002. évi LV. törvény 33. § (1) bekezdése második mondata módosítására irányuló, illetőleg az Igazságügyi Minisztérium eljárásra utasítása tárgyában előterjesztett indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó – felhívásra – többször kiegészített beadványában a közvetítői tevékenységről szóló 2002. évi LV. törvény (a továbbiakban: Köt.) 33. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását és „hatályon kívül helyezését” indítványozta.

Kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság a Köt. 33. § (1) bekezdése második mondatának „aki valamely kérdésben kellő szakértelemmel rendelkezik” szövegrészét az általa javasolt módosítással tartsa hatályban, egyben utasítsa a jogszabályt előterjesztő Igazságügyi Minisztériumot „megfelelő eljárásra”.

Kifejtette, hogy a támadott rendelkezés a közvetítői eljárásban szakértőként történő közreműködéshez sem szakmai, sem jogi feltételeket nem állít, bárkinék – szakértelem igazolása nélkül is – lehetővé teszi, hogy szakértőként közreműködjön, szakvéleményt készítsen és szakértői díjat számoljon fel. Ezzel ugyanazokat a jogosítványokat biztosítja számukra, mint a szakmai kamarák tagjaiként az országos nyilvántartásban szereplő személyeknek, amely – véleménye szerint – ellentétes a szakértőkre vonatkozó egyéb jogszabályokkal. A szakértői bejegyzés garantálja ugyanis a társadalom számára, hogy a bejegyzett személy rendelkezik a szakterületének műveléséhez szükséges felkészültséggel.

Álláspontja szerint a fenti rendelkezésekkel összefüggő, az Alkotmány 37. § (2) bekezdését sértő alkotmányellenes helyzetet a jogalkotás folyamatában elkövetett mulasztás teremtette meg, mert a kamarákat – akik véleményüket eljuttatták az igazságügy-miniszternek – nem hallgatták meg annak ellenére, hogy a szakértők tevékenységét érintő jogszabályok megalkotásánál az igazságügyi szakértői kamarákról szóló 1995. évi XXIV. törvény (a továbbiakban: Iszktv.) 1. § (2) bekezdésének *f*) pontja számukra véleményezési jog gyakorlását biztosítja.

II.

Az indítvány az alábbi jogszabályi rendelkezésekkel áll összefüggésben:

1. Az Alkotmány hivatkozott rendelkezése:

„37. § (2) A miniszterek a jogszabályok rendelkezései- nek és a Kormány határozatainak megfelelően vezetik az államigazgatásnak feladatkörükbe tartozó ágait, és irányítják az alájuk rendelt szerveket. A tárca nélküli miniszterek ellátják a Kormány által meghatározott feladataikat.”

2. A Köt. támadott rendelkezése:

„33. § (1) A közvetítő a felek egyetértésével szakértőt vehet igénybe. Szakértőként bárki eljárhat, aki valamely kérdésben kellő szakértelemmel rendelkezik, és akinek a személyében a felek megegyeznek. A szakértőre a közvetítő összeférhetetlenségére és a titoktartási kötelezettségére vonatkozó szabályokat megfelelően alkalmazni kell.”

III.

1. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott rendelkezés alkotmányellenes, mert nem tartalmaz a közvetítői eljárásban részt vevő szakértőkkel kapcsolatos szii-

gorúbb szakmai követelményeket. Ez arra vezethető vissza, hogy a Köt. megalkotásánál a törvényt előkészítő miniszter – jogszabályi kötelezettsége ellenére – az igazságügyi szakértői kamarák véleményét nem kérte ki.

Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a közvetítői eljárásban eljáró szakértőkkel szemben a Köt. 33. § (1) bekezdésében meghatározott feltételek meghatározása és az Alkotmány 37. § (2) bekezdése között alkotmányjogilag értékelhető összefüggés nem állapítható meg.

Az Alkotmány 36. §-a foglalkozik a jogalkotót terhelő egyeztetési kötelezettséggel, miszerint feladatának ellátása során a Kormány együttműködik az érdekelt társadalmi szervezetekkel, ha ennek nem tesz eleget, az a jogszabály megsemmisítését eredményezheti; ilyen indítványt azonban az indítványozó nem terjesztett elő.

A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság a rendelkezés alkotmányellenessége megállapítására vonatkozó indítványt elutasította.

2. Az indítványozó a Köt. 33. § (1) bekezdéséből kifogásolt szövegrész tekintetében azt is kérte, hogy az Alkotmánybíróság a kifogásolt rész helyett iktassa be az általa javasolt szöveget, illetőleg az Igazságügyi Minisztériumot utasítsa az ezzel kapcsolatos eljárásra.

Az Alkotmánybíróságnak az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 1. §-a, illetőleg más törvény alapján – az Abtv. 49. §-ában megállapított eljáráson kívül – nincs hatásköre arra, hogy jogalkotásra irányuló kötelezést állapítson meg, valamint arra sem, hogy jogszabályi rendelkezést módosítson.

Erre tekintettel a jogszabály módosítására és az Igazságügyi Minisztérium eljárásra utasítása tárgyában előterjesztett indítványt az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2000. (XII. 3.) Tü. határozat 29. § b) pontja alapján az Alkotmánybíróság visszautasította.

Budapest, 2006. január 17.

Dr. Bihari Mihály s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszky
dr. Vasadi Éva s. k.,
alkotmánybíró

763/B/2003. AB határozat**A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!**

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 3. § 62. pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s**I.**

Az indítványozó a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (továbbiakban: Szja. tv.) 3. § 62. pontjában meghatározott hallgatói munkadíj fogalmának meghatározását tartja alkotmányellenesnek. Álláspontja szerint azért, hogy csak az első alapképzésben részt vevő nappali tagozatos hallgató által megszerzett jövedelem minősül hallgatói munkadíjnak, sérülnek az ifjúság védelmére, a diszkrimináció tilalmára, illetve az egyenlő munkáért egyenlő bér elvére vonatkozó alkotmányos rendelkezések.

Ezért az Alkotmány 16. §, a 70/A. § (1) bekezdése és a 70/B. § (2) bekezdés sérelmére hivatkozva kéri az Szja. tv. 3. § 62. pontja alkotmányellenességének megállapítását és részleges megsemmisítését oly módon, hogy csak az „első alapképzésben résztvevő” és a „nappali tagozatos” meghatározásokat semmisítse meg az Alkotmánybíróság, egyebekben hagyja érintetlenül a jogszabályt.

II.

Az indítvány az Alkotmány alábbi rendelkezéseit érintette:

„16. § A Magyar Köztársaság különös gondot fordít az ifjúság létbiztonságára, oktatására és nevelésére, védelmezi az ifjúság érdekeit.”

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.”

„70/B. § (2) Az egyenlő munkáért mindenkinek, bármilyen megkülönböztetés nélkül, egyenlő bérhez van joga.”

Az Alkotmánybíróság a hatályos Szja. tv. alábbi rendelkezését vizsgálta:

„3. § E törvény alkalmazásában az egyes fogalmak jelentése a következő:

(...)

62. Hallgatói munkadíj: a felsőoktatásról szóló törvényben felsorolt felsőoktatási intézményben akkreditált iskolai rendszerű első alap-, illetve mesterképzésben teljes idejű képzésben résztvevő, továbbá az első doktori képzésben résztvevő hallgató által

a) annál a felsőoktatási intézménynél, amellyel hallgatói jogviszonyban áll, vagy

b) az e felsőoktatási intézmény tulajdonában (kezelésében) lévő ingatlanban székhellyel rendelkező cégnél, vagy

c) olyan más cégnél, amelyben e felsőoktatási intézmény részesedéssel rendelkezik, illetve

d) a Magyar Tudományos Akadémia felsőoktatást és/vagy posztgraduális képzést is végző kutatóintézeténél a képesítési követelményekben meghatározott képzési ideje alatt végzett munkája ellenértékéeként az említett intézménytől, illetve cégtől megszerzett bevétel.”

Az Szja. tv. támadott rendelkezésének az indítvány benyújtásakor hatályos szövege:

„3. § E törvény alkalmazásában az egyes fogalmak jelentése a következő:

(...)

62. Hallgatói munkadíj: a felsőoktatási törvényben felsorolt felsőoktatási intézményben, hitelesített iskolai rendszerű első alapképzésben részt vevő nappali tagozatos hallgatónál a képesítési követelményekben meghatározott képzési idő alatt végzett munkájáért az említett intézménytől kapott bevétel, feltéve, hogy a díjazás alapjául szolgáló munkavégzés az erről szóló kormányrendelet szerinti munkalehetőség keretében abban az intézményben történt, amellyel a hallgató hallgatói jogviszonyban állt.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1. Az indítvány benyújtását követően az adókról, járulékokról és egyéb költségvetési befizetésekről szóló törvények módosításáról szóló 2005. évi CXIX. törvény 1. § (6) bekezdése módosította az Szja. tv. 3. § 62. pontját, a módosítás azonban nem érintette az indítványozó által sérelmezett rendelkezést, azt a módosított jogszabály változatlan tartalommal vette át.

Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint „a támadott jogszabály hatályon kívül helyezése esetén az indítványban megjelölt, de hatályon kívül helyezett jogszabály helyett az annak helyébe lépő új jogszabály alkotmányellenességét vizsgálja meg, ha az új jogszabály is tartalmazza a korábbi jogszabálynak az indítványozó által támadott rendelkezését”. (137/B/1991. AB határozat, ABH 1992, 456, 457.; 882/B/1998. AB határozat, ABK 2002. augusztus–szeptember, 449.) Ezért az indítvány alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányossági vizsgálatot a hatályos Szja. tv. 3. § 62. pontjának rendelkezésére tekintettel folytatta le.

Az Szja tv. 3. §-ában meghatározott értelmező rendelkezések a törvény által használt fogalmak tartalmát határozzák meg. Az indítványozó által támadott 62. pont a hallgatói munkabér fogalmát definiálja. E szerint az Szja tv. alkalmazásában hallgatói munkadíjnak a felsőoktatásról szóló törvényben felsorolt felsőoktatási intézményben akkreditált iskolai rendszerű első alap-, illetve mesterképzésben teljes idejű képzésben részt vevő, továbbá első doktori képzésben részt vevő hallgató által

a) annál a felsőoktatási intézménynél, amellyel hallgatói jogviszonyban áll, vagy

b) az e felsőoktatási intézmény tulajdonában (kezelésében) lévő ingatlanban székhellyel rendelkező cégnél, vagy

c) olyan más cégnél, amelyben e felsőoktatási intézmény részesedéssel rendelkezik, illetve

d) a Magyar Tudományos Akadémia felsőoktatást és/vagy posztgraduális képzést is végző kutatóintézeténél a képesítési követelményekben meghatározott képzési ideje alatt végzett munkája ellenértékéeként az említett intézménytől, illetve cégtől megszerzett bevételt kell tekinteni.

A meghatározásból megállapítható, hogy a jogalkotó a hallgatói munkadíj fogalmának meghatározásakor csupán az első alap-, illetve mesterképzésben teljes képzési időben részt vevő vagy első doktori képzésben részt vevő hallgatók által megszerzett jövedelmet veszi figyelembe. Önmagában azonban a fogalom meghatározás nem vet fel alkotmányjogi kérdést, a 3. § 62. pontja önállóan nem hozható összefüggésbe az Alkotmány 16. §-ában, illetve a 70/A. és 70/B. §-aiban foglalt rendelkezésekkel.

Mivel az indítványozó az Szja tv. más szabályainak alkotmányossági vizsgálatát nem kérte, az Szja tv. 3. § 62. pontja pedig nem hozható összefüggésbe az Alkotmánynak az indítványozó által megjelölt rendelkezéseivel, ezért az indítványt az Alkotmánybíróság a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2006. január 17.

Dr. Bihari Mihály s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

*Dr. Tersztyánszkyé
dr. Vasadi Éva s. k.,*
előadó alkotmánybíró

177/D/2004. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz és mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

1. Az Alkotmánybíróság elutasítja azt a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványt, amely szerint az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény nem szabályozza, hogy a társadalmi szervezet bejegyzési, változásbejegyzési eljárásában az előterjesztett bejegyzési, változásbejegyzési kérelem visszavonható-e, illetve, azt, hogy az említett kérelmek visszavonása esetén a bíróság milyen határozatot hozhat továbbá, hogy ilyen esetben nem rendelkezik az ügyészség törvényességi felügyeleti jogának a szabályozásáról.

2. Az Alkotmánybíróság elutasítja azt a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványt, amely kifogásolta, hogy a társadalmi szervezetek és az alapítványok nyilvántartása ügyviteli szabályainak módosításáról szóló 24/2001. (XII. 26.) IM rendelet nem rendelkezik arról, hogy miként szerez érvényt a bíróság a rendelet 5. § (4) bekezdésében foglalt rendelkezésnek abban az esetben, ha a társadalmi szervezet annak nem tesz eleget.

3. Az Alkotmánybíróság az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény 15. § (2) bekezdése, valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) hatálybaléptetése folytán szükséges rendelkezések tárgyában született 105/1952. (XII. 28.) MT rendelet 13. § (3) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló a Fővárosi Ítéltábla 1. Kny. 52. 382/2003/3. számú jogerős végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

4. Az Alkotmánybíróság az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény 15. § (2) bekezdése, valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) hatályba léptetése folytán szükséges rendelkezések tárgyában született 105/1952. (XII. 28.) MT rendelet 13. § (3) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló a Fővárosi Bíróság 16. Pk. 62. 472/1990/15. számú végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó két alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény

(a továbbiakban: Etv.) 15. § (2) bekezdése, valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) hatálybaléptetése folytán szükséges rendelkezések tárgyában született 105/1952. (XII. 28.) MT rendelet (a továbbiakban: R.) 13. § (3) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére.

Kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság mondja ki azt, hogy az indítványozó peres ügyében „az Etv. mellett” a Pp. 146. §-ában, a Pp. 160. § (1) bekezdésében, valamint a Pp. 157. § e) pontjában foglalt törvényi rendelkezések nem voltak jogszerűen alkalmazhatók.

Az indítványozó fellebbezést terjesztett elő a Fővárosi Bíróság 16. Pk. 62. 472/1990/15. számú azon végzésével szemben, amely nyilvántartásba vette az indítványozó által képviselt társadalmi szervezet újonnan megválasztott képviselőjét, és egyben – a szervezet új képviselőjének a kérelmére – megszüntette a társadalmi szervezet közhasznú szervezetként való nyilvántartásba vételére irányuló eljárást.

Az indítványozó eredménytelen fellebbezést követően alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Fővárosi Bíróság 16. Pk. 62. 472/1990/15. számú elsőfokú, valamint a Fővárosi Ítéltábla jogerős 1. Kny. 52. 382/2003/3. számú végzéseivel szemben.

Az indítványozó az alkotmányjogi panaszok alapján szolgáló egyéni jogsérelmét abban jelölte meg, hogy az eljáró bíróságok a társadalmi szervezet képviselőjének képviselői jogát törvénytől módon változtatták meg.

Az indítványozó álláspontja szerint az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt jogállamiság alkotmányos rendelkezésével ellentétes az, hogy az Etv. 15. § (2) bekezdésének „a nemperes eljárás jellegéből más nem következik” továbbá az R. 13. § (3) bekezdésének „az eljárás nemperes jellegéből más nem következik” szövegrészei nem értelmezhető, határozatlan jogfogalmak.

Az indítványozó alkotmányjogi panaszában határozott kérelmet terjesztett elő az Etv. 15. § (2) bekezdésének, valamint az R. 13. § (3) bekezdésének a megsemmisítésére.

Az indítványozó az alkotmányjogi panaszához kapcsolódóan az Alkotmány 2. § (1) bekezdésén túlmenően az Alkotmány 50. §-át és az Alkotmány 57. § (1) bekezdését is megjelölte – az állítása szerint – sérelmet szenvedett alkotmányi rendelkezések között.

Az indítványozó álláspontja szerint az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt jogállamiság alkotmányi rendelkezését sértő, mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet idéz elő az, hogy az Etv. a társadalmi szervezet bejegyzési, illetve változásbejegyzési eljárásában nem szabályozza azt a kérdést, hogy a társadalmi szervezet képviselője által előterjesztett bejegyzési, illetve változásbejegyzési kérelem visszavonható-e és azt sem, hogy a kérelem visszavonása esetén az eljáró bíróság milyen határozatot hozhat.

Ezzel összefüggésben az indítványozó azt is kifogásolta, hogy az Etv. nem rendelkezik az ügyészség törvényességi felügyeleti jogának a szabályozásáról sem, abban az esetben, ha a társadalmi szervezet bejegyzési, illet-

ve változásbejegyzési kérelme – a bírósághoz történt benyújtást követően – visszavonásra kerül.

Az indítványozó véleménye szerint a jogállamiság sérelmére vezető mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet eredményez az, hogy a társadalmi szervezetek és az alapítványok nyilvántartása ügyviteli szabályainak módosításáról szóló 24/2001. (XII. 26.) IM rendelet (a továbbiakban: IMrm.) nem rendelkezik arról, hogy mi a jogkövetkezménye annak, ha a társadalmi szervezet nem tesz eleget az IMrm. 5. § (4) bekezdésében foglalt, adatbejelentési kötelezettségnek.

II.

1. Az Alkotmánynak az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„50 § (1) A Magyar Köztársaság bíróságai védik és biztosítják az alkotmányos rendet, a természetes személyek, a jogi személyek és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek jogait és törvényes érdekeit, büntetik a bűncselekmények elkövetőit.”

„57. § (1) A Magyar Köztársaságban a bíróság előtt mindenki egyenlő, és mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el.”

2. Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) vizsgálatba bevont rendelkezései:

„48. § (1) Az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogsérelme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

(2) Az alkotmányjogi panaszt a jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani.”

„49. § (1) Ha az Alkotmánybíróság hivatalból, illetőleg bárki indítványára azt állapítja meg, hogy a jogalkotó szerv a jogszabályi felhatalmazásból származó jogalkotói feladatát elmulasztotta és ezzel alkotmányellenességet idézett elő, a mulasztást elkövető szervet – határidő megjelölésével – felhívja feladatának teljesítésére.”

3. Az Etv. indítvánnyal érintett rendelkezése:

„15. § (2) A bíróság a kérelemről nemperes eljárásban határoz, amelyre a Polgári perrendtartás szabályait – ha e törvény másként nem rendelkezik és a nemperes eljárás jellegéből más nem következik – kell megfelelően alkalmazni.”

4. Az R. indítvánnyal érintett rendelkezése:

„13. § (3) Egyebekben – amennyiben az egyes nemperes eljárásokra vonatkozó jogszabályok másként nem rendelkeznek vagy az eljárás nemperes jellegéből más nem következik – a nemperes eljárásokban is a Pp. szabályait kell megfelelően alkalmazni.”

5. A IMrm. indítvánnyal érintett rendelkezése:

„5. § (4) Az e rendelet hatálybalépése előtt nyilvántartásba vett társadalmi szervezetek a nyilvántartásba bejegyzett adataik első változásakor, de legkésőbb 2004. január 1. napjáig kötelesek a szervezettípus nyilvántartásának ügyviteli szabályairól szóló igazságügyminiszteri rendelet mellékletében felsorolt és még nyilvántartásba nem vett adataik bejelentésére.”

III.

Az indítvány megalapozatlan.

1. Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozó mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványait vette vizsgálat alá.

Az indítványozó az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt jogállamiság alkotmányos követelményét sértő, mulasztásban megnyilvánuló alkotmányosértés fennálltát állította, azzal összefüggésben, hogy az Etv. – nézete szerint – nem szabályozza, hogy a társadalmi szervezet bejegyzési, illetve változásbejegyzési eljárásában visszavonható-e az előterjesztett kérelem, illetve, hogy annak visszavonása esetén az eljáró bíróság milyen határozatot hozhat.

Az indítványozó ugyanezen alkotmányi rendelkezés sérelmére vezető mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességre is hivatkozott továbbá azzal összefüggésben, hogy az Etv. nem rendelkezik az ügyészség törvényességi felügyeleti jogáról a bejegyzési, változásbejegyzési kérelmek visszavonása esetén.

Az indítványozó érvelése szerint a társadalmi szervezetek bírósági nyilvántartásának közhitelességéből az következik, hogy az előterjesztett bejegyzési, változásbejegyzési kérelmet annak a bírósághoz történt benyújtását követően nem lehet sem módosítani, sem visszavonni e tekintetben tehát nem érvényesül a kérelemhez való kötöttség elve.

Véleménye szerint a jogalkotónak „alkotmányos módon” az Etv.-ben külön eljárási szabályok megalkotásával, illetve a Pp.-ben lévő szabályok alkalmazhatóságának a kifejezett kizárásával kellett volna biztosítani a bejegyzési, illetve változásbejegyzési kérelmek módosíthatóságának, valamint visszavonhatóságának a kizártságát.

Az indítványozó e helyütt is hivatkozott arra, hogy az Etv. 15. § (2) bekezdésében foglalt szabály – amely a bejegyzési, illetve változásbejegyzési kérelem visszavonása esetén mögöttes szabályként lehetővé teszi az eljáró bíróság számára a Pp. rendelkezéseinek az alkalmazását – ér-

telmezhetetlen, mivel „vitára adhat okot” és ennek következtében jogbizonytalanságot idéz elő.

Vitatható az, hogy a támadott törvényi rendelkezésben foglalt „másként nem rendelkezik” fordulat miként értelmezhető a bejegyzési, változásbejegyzési kérelem visszavonása esetén.

Ha az Etv. kifejezetten nem rendelkezik a bejegyzési, változásbejegyzési kérelem visszavonásáról, akkor ez esetben vitatható az, hogy a Pp.-nek a kérelem visszavonására és az eljárás megszüntetésére vonatkozó rendelkezései az alkalmazandók, vagy épp ellenkezőleg, mivel „a nemperes eljárás jellegéből más következik” nem lehet visszavonni a kérelmet és a kérelem hiányára hivatkozással nem lehet megszüntetni az eljárást sem.

Az indítványozó szerint a vitatható jogértelmezés jogalkalmazói jogértelmezéssel fel nem oldható ellentétre, és jogbizonytalanságra vezet, ami alkotmányellenes.

Az Abtv. 49. § (1) bekezdése értelmében mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet az Alkotmánybíróság akkor állapít meg, ha a jogalkotó szerv a jogszabályi felhatalmazásból származó jogalkotói feladatát elmulasztotta és ezzel alkotmányellenességet idézett elő. Az Alkotmánybíróság következetesen érvényesített gyakorlata szerint, a jogalkotói mulasztásnak és az alkotmányellenes helyzetnek együttesen kell fennállnia. [22/1990. (X. 16.) AB határozat, ABH 1990, 83, 86.; 37/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 227, 232.].

Az Alkotmánybíróság már több korábbi határozatában rámutatott arra, hogy jogalkotói feladat elmulasztása önmagában még nem feltétlenül jelent alkotmányellenességet [14/1996. (IV. 24.) AB határozat, ABH 1996, 56, 58–59.; 479/E/1997. AB határozat, ABH 1998, 967, 968–969.; 1080/D/1997. AB határozat, ABH 1998, 1045, 1046.; 10/2001. (IV. 12.) AB határozat, ABH 2001, 123, 131.], a mulasztásból eredő alkotmányellenes helyzet minden esetben csak konkrét alkotmányossági vizsgálat eredményeként lehet megállapítani.

Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy a vitatott szabályozáshoz kapcsolódóan terheli-e mulasztás a törvényalkotót, ténylegesen fennáll-e az indítványozó által kifogásolt szabályozási hiány.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a törvényalkotó egyértelmű és világos szabályozást adott az Etv. 15. § (2) bekezdésében foglalt utaló szabályon keresztül a bejegyzési, változásbejegyzési kérelem visszavonása esetén az eljáró bíróság által követendő eljárásra és az ennek során meghozható bírósági határozatra vonatkozóan.

Az indítványozó valójában nem a szabályozás hiányát, hanem annak a számára nem megfelelő voltát kifogásolta.

Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a törvényalkotót széles körű mérlegelési jog illeti meg abban a kérdésben, hogy milyen tartalommal és milyen módon – az Etv.-ben szabályozott, vagy ennek utaló szabályozása folytán a Pp.-ben foglalt eljárási szabályokon keresztül – szabályozza a bejegyzési, változásbejegyzési kérelem visszavonását, illetve ehhez kapcsolódóan a bíróság eljárását.

Az Alkotmánybíróság megítélése szerint, az indítványozó által kifogásolt szabályozás nem idéz elő jogbizonytalanságot, az eljáró bíróság az Etv. 15. § (2) bekezdése alapján a bejegyzési, illetve változásbejegyzési kérelem visszavonása esetén – figyelemmel a Pp. 3. § (1) bekezdésében és 215. §-ában foglaltakra is – a Pp. 157. § e) pontja alapján dönthet az eljárás megszüntetéséről.

A kérelemhez kötöttség eljárási alapelvének a vizsgálat alá vett nemperes eljárásban való érvényesülése önmagában alkotmányossági kérdést nem vet fel.

Önmagában az a körülmény, hogy az Etv. 15. § (7) bekezdése kötelezővé teszi a társadalmi szervezet számára a bírósági nyilvántartásba bejegyzett adatok változásának a változástól számított hatvan napon belüli bejelentését – mely kötelezettséget a társadalmi szervezetek nyilvántartásának ügyviteli szabályairól szóló 6/1989. (VI. 8.) IM rendelet 4. számú mellékletében foglalt célra szolgáló formanyomtatvány kitöltésével és benyújtásával teljesít a társadalmi szervezet –, nem áll ellentétben a változásbejegyzési kérelem visszavonásának az Etv. 15. § (2) bekezdése alapján fennálló lehetőségével.

A változásbejegyzési kérelem visszavonása esetén az eljárás megszüntetésre kerül ugyan, de mindez nem mentesíti a társadalmi szervezetet az Etv. 15. § (7) bekezdésében jelzett kötelezettségének a teljesítése alól. [Az Etv. 15. § (7) bekezdésében foglalt kötelezettség egyébként fennáll abban az esetben is, ha a hiánypótlásra visszaadott változásbejegyzési kérelmet, a hiánypótlásra megjelölt határidőn belül a hiányok pótlása mellett nem terjesztették elő és ebből az okból a változásbejegyzési kérelem elutasítására került sor.]

Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy a társadalmi szervezetek bejegyzési, illetve változásbejegyzési eljárásának az Etv.-ben foglalt szabályozásához kapcsolódóan az ügyészség törvényességi felügyeletének az indítványozó által állított szabályozatlansága miatt, szintén nem állapítható meg a törvényalkotót terhelő mulasztás.

Az Etv. 14. § (1) bekezdése alapján – a párt kivételével – a társadalmi szervezet működése felett – a reá irányadó szabályok alapján – az ügyészség gyakorol törvényességi felügyeletet.

Ha a társadalmi szervezet működésének a törvényessége másként nem biztosítható, az ügyész a bírósághoz fordulhat. Az Etv. idézett törvényi rendelkezése alapján a törvényességi felügyeletet ellátó ügyész – e jogkörében eljárva – vizsgálhatja, hogy a társadalmi szervezet eleget tett-e az Etv. 15. § (7) bekezdésében foglalt kötelezettségének, s amennyiben ezt a társadalmi szervezet elmulasztotta, úgy az ügyészségről szóló 1972. évi V. törvényben foglalt jogkörében eljárva felszólíthatja a társadalmi szervezetet a törvényi kötelezettség teljesítésére, ennek eredménytelensége esetén pedig a bírósághoz fordulhat.

A bíróság az ügyész keresete alapján – a törvénysértés súlyához igazodóan – az Etv. 16. § (2) bekezdésében foglalt intézkedésekkel élhet a társadalmi szervezettel szemben, a törvényes működés helyreállítása érdekében.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által kifogásolt szabályozási hiányok nem állnak fenn, erre figyelemmel – a törvényalkotót terhelő mulasztás hiányában – az indítványozó által állított alkotmányellenesség sem állapítható meg.

Erre tekintettel az Alkotmánybíróság – a rendelkező rész 1. pontjában foglaltak szerint – a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványt elutasította.

2. Az indítványozó az IMrm. 5. § (4) bekezdésében szabályozott a társadalmi szervezetet terhelő bejelentési kötelezettséghez kapcsolódóan is mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet látott fennállónak.

Azt kifogásolta, hogy az IMrm. nem tartalmaz rendelkezést arra, hogy mi a jogkövetkezménye annak, ha a társadalmi szervezet nem tesz eleget az IMrm. 5. § (4) bekezdésében foglalt bejelentési kötelezettségének az itt meghatározott törvényi határidőn belül.

Az IMrm. 5. § (4) bekezdése értelmében az IMrm. hatálybalépése előtt nyilvántartásba vett társadalmi szervezetek, a nyilvántartásba bejegyzett adataik első változásakor, de legkésőbb 2004. január 1. napjáig kötelesek mindazon még nyilvántartásba nem vett adataikat a bíróságnak bejelenteni, amelyet a szervezettípus nyilvántartásának ügyviteli szabályairól szóló igazságügy-miniszteri rendelet melléklete felsorol.

Nem vitásan az IMrm. nem tartalmaz rendelkezést arra vonatkozóan, hogy a fent jelzett bejelentési kötelezettség elmaradása milyen közvetlen jogkövetkezményt von maga után, azonban ez nem jelenti azt, hogy a kötelezettségszegés ne lenne a bíróság részéről szankcionálható.

Az Etv. 14. § (1) bekezdése alapján a törvényességi felügyeletet gyakorló ügyészség, amennyiben a törvényességi ellenőrzés során észleli, hogy a társadalmi szervezet nem tett eleget az IMrm. 5. § (4) bekezdésében foglalt bejelentési kötelezettségének, felhívhatja a társadalmi szervezetet ennek a teljesítésére, illetve ennek elmaradása esetén az Etv. 14. § (1) bekezdése alapján a bírósághoz fordulhat.

A bíróság az Etv. 16. § (2) bekezdésében foglalt intézkedéseket alkalmazhatja a társadalmi szervezettel szemben, amennyiben az a bíróság felhívása ellenére sem tesz eleget a bejelentési kötelezettségének.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a fent jelzett szabályozás megfelel az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt jogállamiság részét képező jogbiztonság alkotmányos követelményének, alkalmas arra, hogy a társadalmi szervezet törvénysértő mulasztása (bejelentési kötelezettség elmulasztása) esetén a megfelelő eljárás keretében és jogkövetkezmény alkalmazásával biztosítsa a törvényesség érvényesülését.

Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az indítványozó által kívánatosnak tartott szabályozás megalkotása a jogalkotó kompetenciájába tartozik, az indítványozó által hiányolt átmeneti rendelkezések megalkotásának – alkotmányossági kérdést egyébként fel nem vető – szakmai szem-

pontjait, ezek megalapozottságát a jogalkotónak kell mérlegelni.

Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az IMrm. 5. § (4) bekezdéséhez kapcsolódóan a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványt, a rendelkező rész 2. pontjában foglaltak szerint elutasította.

3. Az Alkotmánybíróság ezt követően az indítványozó által előterjesztett alkotmányjogi panaszok vizsgálatát végezte el.

A tartalmi vizsgálatot megelőzően az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságának a kérdésében kellett az Alkotmánybíróságnak állást foglalni. Az Abtv. 48. § (1) és (2) bekezdése értelmében:

„48. § (1) Az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogsérelme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

(2) Az alkotmányjogi panaszt a jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani.”

Az indítványozó az indítvány benyújtásakor nem igazolta azt, hogy az Abtv. 48. § (2) bekezdésében foglalt törvényi határidőn belül terjesztette elő az alkotmányjogi panaszát a Fővárosi Ítéltábla 1. Kny. 52. 382/2003/3. számú jogerős végzésével szemben. Az Alkotmánybíróság – a fent jelzett körülményre tekintettel – megkereste az első fokon eljáró Fővárosi Bíróságot annak a közlése iránt, hogy a Fővárosi Ítéltábla 1. Kny. 52. 382/2003/3. számú jogerős végzését az indítványozó mikor vette kézhez.

A Fővárosi Bíróság 16. Pk. 62. 472/1990/30. sz. alatt kelt átirata alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott jogerős végzés szabályszerűen került az indítványozó részére kézbesítésre.

A szabályszerű kézbesítés tényét igazoló hiteles tértivevény másolaton szereplő kézbesítési időpontként 2003. december 27-ét fogadta el az Alkotmánybíróság, tekintettel arra, hogy – a Fővárosi Bíróság átiratából és az ahhoz csatolt hiteles tértivevény másolatból – kétséget kizáróan megállapítható volt, hogy a Fővárosi Bíróság 2003. december 22-én postázta az indítványozó részére a Fővárosi Ítéltábla 1. Kny. 52. 382/2003/3. számú jogerős végzését, melyből következően a jogerős végzés indítványozó részére történt kézbesítésének az időpontja nem lehetett 2003. december 17-e.

Az Alkotmányjogi panasz előterjesztésére nyitvaálló 60 napos törvényi határidő az alkotmányjogi panasszal támadott jogerős végzés indítványozó részére történt szabályszerű kézbesítésének az időpontjához – 2003. december 27-hez – képest 2004. február 25-én járt le.

Az indítványozó – jogi képviselője útján – ajánlott tértivevényes postai küldeményként 2004. február 23-án adta postára az indítványát, amely 2004. február 24-én érkezett be az Alkotmánybírósághoz.

A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a törvényes határidőn belül terjesztette elő az alkotmányjogi panaszt.

Az indítványozó az alkotmányjogi panaszok alapjául fekvő jogsérelmét abban jelölte meg, hogy az eljáró bíróságok a társadalmi szervezet bírósági nyilvántartásba bejegyzett képviselőjének (az indítványozónak) a képviseleti jogát törvénytől eltérően változtatták meg. Az indítványozó lényegében az általa korábban képviselt társadalmi szervezet változás bejegyzési eljárásában – a társadalmi szervezet képviseleti jogának megváltozása és a közhasznú szervezetként történő bírósági nyilvántartásba vétel iránti eljárás megszüntetése tárgyában – határozatot hozó első- és másodfokú bíróságok eljárását és az ennek során meghozott és az indítványához mellékelte bírósági határozatok törvényességét kifogásolta.

Az Abtv. 48. § (1) bekezdésének első fordulata értelmében az alkotmányjogi panasz előterjesztésének – többek között – az a feltétele, hogy a panaszost az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt érje jogsérelme. Ebből következően a panaszosnak alkotmányos jogsérelme kell az indítványában hivatkozni, amely az egyedi ügyben az alkotmányellenes jogszabály alkalmazásából ered.

Az indítványozó a Fővárosi Ítéltábla 1. Kny. 52. 382/2003/3. számú jogerős végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszában az Etv. 15. § (2) bekezdését, valamint az R. 13. § (3) bekezdését – e jogszabályi rendelkezéseknek „a nemperes eljárás jellegeből más nem következik” szövegrészét – tekintette az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében, valamint 50. §-ában és 57. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezésekkel ellentétes az egyedi ügyében meghozott jogerős határozat meghozatala során alkalmazott jogszabályi rendelkezésnek.

Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben megállapította, hogy a panaszos nem arra alapította a jogsérelmét, hogy az ügyében alkotmányellenes jogszabályt – az indítványában támadott jogszabályi rendelkezéseket – alkalmaztak, hanem arra, hogy törvénytől eltérően került sor a társadalmi szervezet képviseleti jogára vonatkozó, a társadalmi szervezetek nyilvántartásában szereplő bejegyzés megváltoztatására (az indítványozó képviseleti jogának a törlésére).

Az Alkotmánybíróságnak sem az Abtv. sem más törvény alapján nincs hatásköre arra, hogy a panaszos ügyében eljáró bíróságok eljárását és határozatait felülvizsgálja. Ebből következően nem képezhetik alkotmányossági vizsgálat tárgyát azon az indítványozó által megjelölt és indítványához mellékelte bírósági határozatok sem, amelyek a panaszos által korábban képviselt társadalmi szervezet képviseleti jogának a megváltozásáról rendelkeznek.

(Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megjegyzi, hogy a panaszos ügyében első fokon eljáró Fővárosi Bíróság 16. Pk. 62. 472/1990/15. számú – a képviseleti jog megváltozását tartalmazó – elsőfokú határozatának a törvényességi szempontú felülvizsgálatát – az indítványozó fellebbezése alapján – az erre hatáskörrel rendelkező Fővárosi Ítéltábla az 1. Kny. 52. 382/2003/3. számú jogerős határozatával már

az alkotmányjogi panasz előterjesztését megelőzően elvégezte, az elsőfokú határozatot helyben hagyta.)

Az Abtv. 48. § (1) bekezdésének fentebb már hivatkozott második fordulója az alkotmányjogi panasz előterjesztésének további feltételeként azt is megszabja, hogy a panaszos kizárólag olyan jogszabály alkotmányellenességére hivatkozhat, amelyet az ügyében a jogerős határozatot hozó bíróság alkalmazott.

Az indítványozó által becsatolt Fővárosi Ítélet tábla 1. Kny. 52. 382/2003/3. számú jogerős végzésének a tartalma alapján kétséget kizáróan megállapítható, hogy a támadott jogszabályok az indítványozó által állított jogsérelem – képviseleti jog törvénysértő megváltoztatása – tekintetében nem kerültek alkalmazásra a jogerős határozatot meghozó bíróság részéről.

A társadalmi szervezet új képviselőjének a nyilvántartásba történő bejegyzését és a korábbi képviselő ezzel egyidejű törlését nem az indítványozó által támadott jogszabályi rendelkezések kifogásolt szövegrészének az alkalmazásával rendelte el az első fokon eljáró bíróság. Ebből következően az elsőfokú határozatot indokai alapján helybenhagyó másodfokú jogerős végzés szintén nem a támadott jogszabályi rendelkezéseken alapul.

Az Etv. 15. § (7) bekezdése értelmében a társadalmi szervezet bírósági nyilvántartásba bejegyzett adatainak a változását a változástól számított hatvan napon belül a bíróságnak be kell jelenteni.

Az Etv. 15. § (8) bekezdése külön is kiemeli, hogy a nyilvántartás tartalmazza az igazságügy-miniszter rendeletében meghatározott adatokat, köztük a társadalmi szervezet képviselőjének nevét, lakóhelyét.

Az Etv. hivatkozott törvényi rendelkezései alapján megállapítható tehát, hogy a társadalmi szervezet bírósági nyilvántartásba bejegyzett képviselőjének a megváltozása esetén az új képviselő nevét és lakcímét a változástól számított hatvan napon belül a társadalmi szervezet köteles a nyilvántartást vezető bíróság számára bejelenteni.

E kötelezettség tehát közvetlenül az Etv. 15. § (7) és (8) bekezdéseiben foglalt törvényi rendelkezéseken alapul.

A másodfokon eljáró bíróság jogerős határozatának az indokolásából kitűnően a panaszos (fellebbező) fellebbezésében nem a képviseleti jog törvényellenes megváltoztatását kifogásolta. A társadalmi szervezet közhasznú szervezatként történő nyilvántartásba vételére irányuló eljárás jogellenes megszüntetése miatt, valamint a miatt kérte az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezését és az első fokon eljáró bíróság új eljárásra utasítását, mert az elsőfokú bíróság hiánypótlás keretében nem kötelezte a társadalmi szervezet képviselőjét arra, hogy a nyilvántartásba vétel érdekében bejelentse a társadalmi szervezet önálló jogi személyiséggel bíró szervezeti egységeit.

A Pp. mögöttes alkalmazhatóságának a kérdése [a Pp. 157. § e) pontjának alkalmazhatósága] kizárólag a társadalmi szervezet közhasznú besorolására irányuló kérelem visszavonása és a változásbejegyzési eljárás e tekintetben történő megszüntetése kapcsán merült fel, a képviselőválasztás bejegyzésével összefüggésben nem.

Ebből következően sem az első fokon, sem pedig a másodfokon eljáró bíróság nem alkalmazta a társadalmi szer-

vezet képviselőjének a megváltozására tekintettel előterjesztett változásbejegyzési kérelem elbírálása során az indítványozó által kifogásolt jogszabályi rendelkezéseket. E tekintetben nem került sor ugyanis a változásbejegyzési kérelem visszavonására és ebből következően az eljárás megszüntetésére sem.

Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Fővárosi Ítélet tábla 1. Kny. 52.382/2003/3. számú jogerős végzésével szemben benyújtott alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 48. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek, ezért a törvényes határidőn belül benyújtott panaszt az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat (a továbbiakban: Ügyrend) 29. § e) pontja alapján – érdemi (tartalmi) vizsgálat nélkül – visszautasította.

4. Az indítványozó indítványában a Fővárosi Ítélet tábla 1. Kny. 52.382/2003/3. számú jogerős végzésével szemben benyújtott alkotmányjogi panaszát – azonos tartalommal – a Fővárosi Bíróság 16. Pk. 62. 472/1990/15. számú elsőfokú, nem jogerős végzésével szemben is előterjesztette.

Tekintettel arra, hogy az Abtv. 48. § (2) bekezdése értelmében kizárólag a jogerős határozattal szemben lehet alkotmányjogi panaszt előterjeszteni, az Alkotmánybíróság az indítványozó által a Fővárosi Bíróság 16. Pk. 62. 472/1990/15. számú végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 29. § e) pontja alapján visszautasította.

Az alkotmányjogi panaszokkal támadott Etv. 15. § (2) bekezdésének valamint az R. 13. § (3) bekezdésének az alkotmányellenességét az Alkotmánybíróság nem állapította meg, ezért mind a támadott jogszabályi rendelkezések, mind pedig az ezek – mint utaló szabályok – által felhívott Pp. 146. §, Pp. 160. § (1) bekezdés és Pp. 157. § e) pont tekintetében nem rendelte el az alkalmazási tilalmat.

Budapest, 2006. január 23.

Dr. Bihari Mihály s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszky dr. Vasadi Éva s. k.,
alkotmánybíró

1042/B/2005. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 52. § (4) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

Indokolás

I.

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban Be.) 52. § (4) bekezdése előírja, hogy a becsületsértés és a rágalmozás nem magánvádra, hanem közvadra üldözendő, ha hivatalos személy sérelmére hivatalos eljárása alatt, illetve hatóság sérelmére hivatali működésével összefüggésben követik el.

Az indítványozó álláspontja szerint ez a rendelkezés elmentben áll a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 183. § (1) bekezdésével, amely szerint a becsületsértés és a rágalmozás elkövetői csak magánindítványra büntethetők. A rendelkezések közötti ellentét alátámasztására a 36/1994. (VI. 24.) AB határozat indokolására, valamint a Legfelsőbb Bíróság BK 156. számú büntető kollégiumi állásfoglalására hivatkozott. Véleménye szerint a kollízió súlyos jogbizonytalanságot okoz, mivel lehetőséget teremt arra, hogy a közvadás eljárást – amely nem teszi lehetővé a felek megegyezését, a vádlott viszonzáshoz való jogát – a hatóságok önkényesen alkalmazzák. Ez pedig sérti az Alkotmány 55. § (1) bekezdésében biztosított alapvető alkotmányos jogot.

II.

Az indítvány elbírálása során az Alkotmánybíróság a következő rendelkezéseket vette figyelembe:

1. Az Alkotmány rendelkezése:

„55. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra, senkit sem lehet szabadságától másként, mint a törvényben meghatározott okokból és a törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani.”

2. A Be. rendelkezései:

„52. § (1) Ha e törvény másképp nem rendelkezik, könnyű testi sértés, magántitok megsértése, levéltitok megsértése, rágalmozás, becsületsértés és kegyeletsértés

esetén a vádat mint magánvádló a sértett képviseli, feltéve, hogy az elkövető magánindítványra büntethető.

[...]

(4) A becsületsértés és a rágalmozás közvadra üldözendő, ha hivatalos személy sérelmére hivatalos eljárása alatt, illetve hatóság sérelmére hivatali működésével összefüggésben követik el.”

3. A Btk. rendelkezései:

„Rágalmozás

179. § (1) Aki valakiről, más előtt, a becsület csorbítására alkalmas tényről állít vagy hírszettel, vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezést használ, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évig terjedő szabadságvesztés, ha a rágalmozást

- a) aljas indokból vagy célból,
- b) nagy nyilvánosság előtt,
- c) jelentős érdeksérelmet okozva követik el.

Becsületsértés

180. § (1) Aki a 179. § esetén kívül mással szemben

a) a sértett munkakörének ellátásával, közmegegyezésének teljesítésével vagy közérdekű tevékenységével összefüggésben,

b) nagy nyilvánosság előtt

a becsület csorbítására alkalmas kifejezést használ, vagy egyéb ilyen cselekményt követ el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki a becsületsértést tettelesen követi el.”

„183. § (1) A 176–177. és a 178–181. §-ban meghatározott bűncselekmények elkövetői magánindítványra büntethetők.

[...]

(3) A diplomáciai és a nemzetközi jogon alapuló egyéb személyes mentességet élvező személy sérelmére elkövetett rágalmozás vagy becsületsértés a sértett diplomáciai úton kijelentett kívánatára büntethető.”

4. A Legfelsőbb Bíróság BK 156. számú büntető kollégiumi állásfoglalása:

„A hatóság vagy a hivatalos személy sérelmére elkövetett becsületsértés, illetőleg rágalmozás miatt indult eljárás magánvádas. Az elkövető akkor büntethető, ha a sértett joghatályos magánindítványt terjeszt elő.”

III.

Az indítvány megalapozatlan.

1. A Be. 52. § (4) bekezdése és a Btk. 183. § (1) bekezdése között nincs kollízió; a Be. 52. § (4) bekezdése nem

ellentétes a Btk. 183. § (1) bekezdésével, hanem a sértett személyére tekintettel a Be. 52. § (1) bekezdésében meghatározott általános szabály alóli kivételt fogalmaz meg.

Az elkövető magánindítványra büntethetősége és a cselekmény közvadra vagy magánvadra üldözhetősége, azaz az eljárás közvadás vagy magánvadás jellegé csak a Btk. és a Be. rendelkezéseinek összevetése alapján határozható meg. Az Alkotmánybíróság többször rámutatott, hogy mivel a bűncselekmények a jogrend sérelmét jelentik és a büntetés jogát az állam gyakorolja, a bűncselekmény sértettjének az elkövető megbüntetésével kapcsolatos kívánása a büntető igény érvényesítésében csak korlátozott mértékben játszik szerepet. [40/1993. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1993, 288, 290.]. Ilyen kivétel, amikor a törvényalkotó egyes bűncselekményeknél a Btk. Különös Részében – különböző büntetőpolitikai megfontolásokból – a sértettet feljogosítja annak eldöntésére, kívánja-e az elkövető megbüntetését. Ezekben az esetekben a sértett –, illetve a helyébe lépő személyek – erre irányuló szándéka nélkül a büntetőeljárást nem lehet megindítani, a már megindult büntetőeljárást pedig meg kell szüntetni [Be. 6. § (3) bekezdés c) pont]. Az további döntése a törvényalkotónak, hogy a magánindítványra büntetendő bűncselekmények esetében – szintén büntetőpolitikai megfontolásokból – a vád képviselőjét is rábízza-e sértette magánvadás eljárásban, vagy pedig a magánindítvány előterjesztése után az eljárás hivatalból, közvadra folytatódik.

Az Alkotmánybíróság a 36/1994. (VI. 24.) AB határozatban a hatóság vagy hivatalos személy megsértése néven a Btk. eredeti 232. §-ban meghatározott bűncselekmény alkotmányellenességét állapította meg. A határozatban állást foglalt a tekintetben, hogy alkotmányosan nem kifogásolható a hivatalos személyek és a nem hivatalos személyek sérelmére elkövetett rágalmozás és becsületsértés elbírálásánál különbözősége, nevezetesen a hivatalos személyek és hatóságok sérelme esetén a büntetőeljárás közvadás formája. [ABH 1994, 219, 232–233.].

A Legfelsőbb Bíróság BK 156. számú döntése a büntetőeljárásról szóló 1973. évi I. törvény 54. §-án alapuló jogi szabályozásra vonatkozott. A Btk. eredeti 232. §-ának megsemmisítése után ugyanis az eljárás közvadás vagy magánvadás formája tekintetében jogbizonytalanság keletkezett.

A Be. 52. § (4) bekezdése e kérdésben egyértelmű helyzetet teremtett, önkényes jogértelmezésre és jogalkalmazásra e szabály alapján nincs lehetőség. A hivatalos személy vagy a hatóság sérelmére elkövetett rágalmozás és becsületsértés egyértelműen a sértett magánindítványa alapján büntetendő, azonban a Be. ezen rendelkezése szerinti esetekben nem magánvadra, hanem közvadra üldözendő bűncselekmény.

2. A Be. 52. § (4) bekezdésében foglalt szabályozás nincs alkotmányosan értékelhető összefüggésben az Alkotmány 55. § (1) bekezdésében biztosított személyi szabadsághoz való alapjoggal.

A személyi szabadsághoz való jog nem részesül abszolút védelemben, mivel törvényben meghatározott esetekben korlátozható. Az Alkotmánybíróság több határozatában kifejtette, hogy az Alkotmány csak úgy teszi lehetővé a személyi szabadság elvonása okainak és az azzal kapcsolatos eljárásnak a szabályozását, hogy ez a szabályozás ne korlátozza szükségtelenül vagy aránytalanul a személyes szabadsághoz való jogot. E követelmény az Alkotmány 55. § (1) bekezdésnek és az alapvető jogok lényeges tartalmának korlátozását tiltó 8. § (2) bekezdésnek egymásra vonatkoztatásán alapul. A szabályozásnak – az Alkotmány rendelkezéséből fakadóan – tartalmaznia kell a korlátozás okát, továbbá meg kell határoznia az adott korlátozási formának megfelelő eljárást. A korlátozás arányosságának és ezzel együtt alkotmányosságának megítélését az alkotmányi követelményeken alapuló tényezők befolyásolják. Ennek körében meghatározó jelentőségű a szabadságelvonás időtartamának mértéke, annak indokoltsága, a szabadságelvonással érintett személy megfelelő körülményeinek és az öt megillető jogok gyakorlásának biztosítása, valamint a jogtalan szabadságelvonás esetére nyújtott jogorvoslati jog és egyéb jogkövetkezmények meghatározása és azok megfelelése. [65/2003. (XII. 18.) AB határozat, ABH 2003, 707, 714.].

Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Be. 52. § (4) bekezdés alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.

Budapest, 2006. január 31.

Dr. Bihari Mihály s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszky
dr. Vasadi Éva s. k.,
alkotmánybíró

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK VÉGZÉSEI**448/D/2002. AB végzés**

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 270. § (2) bekezdésében „– a külön jogszabály rendelkezése alapján –” szövegrész alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s**I.**

Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt a Legfelsőbb Bíróság Mfv. II. 10.289/2001/8. számú, perköltséget helyben hagyó jogerős végzés ellen benyújtott felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasító végzésével szemben nyújtotta be. Kérte annak megállapítását, hogy az 1992. évi LXVIII. törvény 15. §-ával módosított Pp. 270. § (2) bekezdésében „– a külön jogszabály rendelkezése alapján –” szövegrésze alkotmányellenes, indítványozta ennek megsemmisítését és annak kimondását, hogy e rendelkezések az indítványozó peres ügyében nem alkalmazhatók. Az alkotmányjogi panasz szerint: „Az eljáró bíróságok által hozott határozatok – az általunk alkotmányellenesnek tekintett jogszabályok alkalmazása következtében – megsértették az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt demokratikus jogállamiság követelményére vonatkozó előírást, a 12. § (2) és a 13. §-ában a tulajdonjog feltétlen tiszteletben tartására – és különösen az önkormányzati tulajdon védelmére – vonatkozó jogot, valamint a 70/A. § (1) bekezdésében a diszkrimináció tilalmára azzal, hogy a polgári perrendtartásról szóló – az 1992. évi LXVIII. törvény 15. §-val módosított – 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 270. § (2) bekezdése nem teszi lehetővé a perből elbocsátó végzéssel szemben, illetve valamennyi végzés esetében a perköltség tekintetében a felülvizsgálati eljárást.” Álláspontja szerint ezzel a törvényhozó megsértette az Alkotmány 50. § (1) bekezdésében és 57. § (1) bekezdésében foglalt, a bírósághoz való fordulás alapjogi rendelkezését, alkotmányos indok nélkül „eltérően kezeli” az állampolgárokat abban, hogy milyen esetekben kérhetik az ügydöntő végzés felülvizsgálatát.

Felhívásra benyújtott kiegészítő beadványában a tértivevények másolatának csatolásával az indítványozó azt igazolta, hogy 2002. április 22-én vette át a Legfelsőbb Bíróság Mfv. II. 10.289/2001/8. számú végzését, alkotmányjogi panaszától az időponttól számított hatvan napon belül, 2002. május 30-án érkezett az Alkotmánybírósághoz. A kiegészítő beadvány szerint alkotmányos követelmény,

hogy az elbíráláskor hatályos eljárási szabályt kell alkalmazni. Javasolta, hogy az Alkotmánybíróság mondja ki: „alkotmányos követelmény, hogy függetlenül a bírósági határozat formájától (ítélet vagy végzés), az ügyfél vagyoni jellegű és érdekű követelése tekintetében a felülvizsgálatra vonatkozó jogosultság csak egységesen kezelhető”.

II.

1. Elsőként az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy fennállnak-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésének törvényi feltételei.

Az Abtv. 48. § (1) bekezdése szerint az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek jogsérelme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. A (2) bekezdés értelmében az alkotmányjogi panaszt a jogerős határozat kézbesítésétől számított 60 napon belül lehet az Alkotmánybírósághoz írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Abtv. 48. § (1) és (2) bekezdésében foglaltakat együttesen kell értelmezni és figyelembe venni [23/1991. (V. 18.) AB végzés, ABH 1991, 361–362.; 41/1998. (X. 2.) AB határozat, ABH 1998, 306, 309.]. A 23/1991. (V. 18.) AB végzésben (ABH 1991, 361.) az Alkotmánybíróság úgy foglalt állást, hogy az alkotmányjogi panaszra megállapított határidő számítása szempontjából a rendkívüli jogorvoslatokat figyelmen kívül kell hagyni. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság a 41/1998. (X. 2.) AB határozatában azt is kifejtette, hogy „ha a panaszolt alapjogsérelmem nem a rendes, hanem a rendkívüli jogorvoslati eljárásban következett be, alkotmányos követelmény, hogy az alkotmányjogi panasz benyújtásának határidejét a rendkívüli jogorvoslati eljárásban hozott (...) határozat kézbesítésétől kell számítani. (...) Mindazonáltal lehetséges, hogy a kifogásolt alapjogsértés a (...) rendkívüli eljárásban következik be. Mind a polgári, mind a büntető felülvizsgálati rendkívüli eljárás (...) során törvényi lehetőség van ugyanis arra, hogy a felülvizsgálati bíróság a jogerős határozatot hozó bíróság álláspontjától eltérő érdemi álláspontot foglaljon el. Ha a felülvizsgálati bíróság határozata az ügyet ilyen módon zárja le jogerősen, az alkotmányjogi panasz benyújtására megszabott törvényi határidő a felülvizsgálat tárgyában hozott határozat kézbesítésétől veszi kezdetét (...) az Abtv. 48. § (1) és (2) bekezdésben foglalt feltételeket együttesen kell értelmezni és alkalmazni. Vagyis a panasz benyújtására irányadó határidő számítására vonatkozó (...) álláspontot csak akkor lehet alkalmazni, ha a felülvizsgálati bíróság határozata az ügyet jogerősen eldönti. Ha ugyanis a felülvizsgálati bíróság határozata nem érdemi” (ABH 1998, 306, 310–311.), akkor az alkotmányjogi panasz benyújtásának nem állnak fenn az Abtv. 48. §-ában

foglalt feltételei. [663/D/2000. AB határozat, ABH 2003, 1223, 1228–1229.]

2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a beadvány nem felel meg az alkotmányjogi panasszal szemben támasztott – a fentiekben ismertetett – követelményeknek. Az alkotmányjogi panasz benyújtására rendelkezésre álló határidőt akkor lehetett volna a Legfelsőbb Bíróság döntésének kézhezvételétől számítani, ha az az ügy érdemében hozott jogerős döntésnek minősült volna. Az indítványozó a Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati kérelmet elutasító végzését támadta, amely azonban az ügy szempontjából nem érdemi döntés, ugyanis a jogerős érdemi döntést – éppen a felülvizsgálat kizártsága miatt – a másodfokon eljáró bíróság hozta. A jogerős másodfokú végzést a Pest Megyei Munkaügyi Bíróság 8. Mf.23.306/2000/2. számon hozta, amely ellen benyújtott felülvizsgálati kérelmet a Legfelsőbb Bíróság 2002. március 6-án utasította el. Az indítványozó nem a másodfokú jogerős végzés kézbesítésétől számított 60 napon belül, hanem – a jogszabályban kizárt felülvizsgálati eljárás kezdeményezése után – 2002. május 30-án nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, ami így nyilvánvalóan elkészt. Ezért az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat 29. § e) pontja alapján az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2006. január 23.

Dr. Bihari Mihály s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

*Dr. Tersztyánszkné
dr. Vasadi Éva s. k.,*
alkotmánybíró

520/B/2003. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 216. § (1) és (3) bekezdései alkotmányellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában az eljárást megszünteti.

Indokolás

Az indítványozó beadványában a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 216. § (1) és (3) bekezdéseinek alkotmányossági vizsgálatát kezdeményezte. Álláspontja szerint az Alkotmány 12. § (1) bekezdését sértő az a szabályozás, amely szerint szövetkezeti hitelintézetet legalább kétszáz tag alapíthat és működtethet, továbbá az is, amely a szövetkezeti hitelintézetek tekintetében tőke-maximálást ír elő.

Az indítvány benyújtását követően az indítványozó a 2005. november 24-én kelt levelében az indítványát visszavonta.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 20. §-a szerint az Alkotmánybíróság az arra jogosult indítványa alapján jár el. Mivel az indítványozó az indítványát visszavonta, az Alkotmánybíróság a folyamatban lévő eljárást az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak végrehajtásáról szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat 31. § d) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2006. január 10.

Dr. Bihari Mihály s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszkné dr. Vasadi Éva s. k.,
alkotmánybíró

529/B/2003. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálata tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXLIV. törvény 57. § (1) bekezdésének „a cégbíróság által történő hivatalbóli törlése esetét kivéve” szövegrésze alkotmányellenessége megállapítására és megsemmisítésére, valamint a Bács-Kiskun Megyei Bíróság előtt 5. P. 21.479/2002. szám alatt folyamatban lévő perben történő alkalmazhatóságának kizárására irányuló eljárást megszünteti.

Indokolás

A Bács-Kiskun Megyei Bíróság bírója az előtte 5. P. 21.479/2002. szám alatt a Bács-Kiskun Megyei Közigazgatási Hivatal alperes ellen közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt folyamatban lévő perben az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 38. §-a alapján – a per tárgyalásának felfüggesztése mellett – a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXLIV. törvény 57. § (1) bekezdésének „a cégbíróság által történő hivatalbóli törlése esetét kivéve” szövegrésze alkotmányellenessége megállapítását és megsemmisítését, valamint az adott perben történő alkalmazhatóságának kizárását kezdeményezte.

Az előterjesztő bíró álláspontja szerint az a rendelkezés, amely a jogutód nélkül megszűnt és a cégbíróság által hivatalból törölt cég esetében – végelszámolási eljárás lefolytatása hiányában – nem teszi lehetővé a társaság vagyonának felosztása után fennmaradó rész tekintetében a vagyon átruházását, felosztását, sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt jogállamiságot és a 13. § (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogot.

Az előterjesztő bíró arra hivatkozva, hogy a jogszabályi környezet időközben megváltozott, indítványát 2005. november 30-án érkezett beadványában visszavonta.

Az Abtv. 20. §-a szerint az Alkotmánybíróság az arra jogosult indítványa alapján jár el. Tekintettel az indítvány visszavonására, az Alkotmánybíróság az eljárást – az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat 31. § d) pontjára is figyelemmel – megszüntette.

Budapest 2006. január 24.

Dr. Bihari Mihály s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

*Dr. Tersztyánszkyé
dr. Vasadi Éva s. k.,*
alkotmánybíró

802/B/2003. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta az alábbi

v é g z é s t :

Az adókról, járulékokról és egyéb költségvetési befizetésekről szóló törvények módosításáról szóló 2002. évi XLII. törvény 305. § (13) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárást megszünteti.

Indokolás

Az indítványozó az egyes adótörvények módosításáról szóló 2003. évi XVIII. törvény 7. § (3) bekezdésében foglalt azon rendelkezést kifogásolta, mely szerint a törvényhely hatálybalépésétől, 2003. március 28-ától a lakóingatlan-kezelést folytatók választhattak, hogy a korábbi szabályok szerint tárgyi adómentességet élvezve végzik a szolgáltatást, vagy pedig szolgáltatásukat az általános forgalmi adó alanyaként végzik. Az indítványozó álláspontja szerint a szolgáltató egyoldalú döntése a szolgáltatást igénybe vevőket eltérő módon érinthette: míg egyesek általános forgalmi adóval terhelt számlát kaptak, addig mások változatlanul tárgyi adómentes értékesítésről kaptak számlát. Az indítványozó – konkrét alkotmányi rendelkezés felhívása nélkül – az állampolgárok törvény előtti egyenlőségét és a jogbiztonságot sértő szabályozásnak tartja azt, hogy a tárgyi adómentesség nem objektív kategóriaként érvényesül, hanem egy személy önkényes, szubjektív döntésén múlik.

A támadott törvényi rendelkezést az egyes adótörvények módosításáról szóló 2003. évi XVIII. törvény 7. § (3) bekezdése 2003. március 28-ával iktatta be az adókról, járulékokról és egyéb költségvetési befizetésekről szóló törvények módosításáról szóló 2002. évi XLII. törvény 305. §-ába:

„(13) A lakóingatlanok kezelését (is) végző adóalany az illetékes állami adóhatóságánál nyilatkozhat arról, hogy e tevékenysége kapcsán 2003. évre az Áfat. 2002. december 31. napján hatályos 2. számú mellékletének 13. pontja szerinti tárgyi adómentességet választja. Azon adóalanyt, aki (amely) 2003. évben már adólevonási joggal élt, azonban 2003. évre e törvény alapján a tárgyi adómentességet választja, az erről szóló nyilatkozat benyújtását követő 15 napon belül beadott, a választása miatt indokoltá váló önellenőrzéséhez csatolt kérelme alapján az adóhatóság mentesíti az önellenőrzési pótlék megfizetése alól.”

Az indítványozó által kifogásolt jogi helyzet csupán a 2003. adóévben érvényesült. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint, főszabályként, csak hatályos jogszabály tekintetében végez utólagos normakontrollt. A hatályon kívül helyezett jogszabályok – ilyenként a teljesedés-

be ment jogszabályok – alkotmányellenességét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 38. §-a alapján bírói kezdeményezés vagy a 48. §-a alapján alkotmányjogi panasz esetében vizsgálja. Az indítvány nem tartozik ezek körébe, ezért az Alkotmánybíróság az eljárást az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat 31. §-ának a) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2006. január 10.

Dr. Bihari Mihály s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszky dr. Vasadi Éva s. k.,
előadó alkotmánybíró

690/B/2004. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálata tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXLIV. törvény 292. § (3) bekezdése alkotmányellenessége megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárást megszünteti.

Indokolás

Az indítvány a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXLIV. törvény (a továbbiakban: Gt.) 292. § (3) bekezdése alkotmányellenessége megállapítására és megsemmisítésére irányult.

Az indítványozó álláspontja szerint az a rendelkezés, amely az uralkodó tag bejelentési kötelezettségének késedelmes teljesítéséhez vagy elmulasztásához a törvényben meghatározott esetben teljes és korlátlan felelősséget

rendel, több alkotmányos rendelkezésbe ütközik. Kifejtette, hogy a jogalkotó által feltételezeten elérni kívánt célhoz (nyilvánosság tájékoztatása, hitelezővédelem) képest aránytalan és szükségtelen e jogkövetkezmény, ezért véleménye szerint a támadott rendelkezés az Alkotmány 2. § (1) bekezdése szerinti jogállamiság elvébe ütközik, egyben sérti az Alkotmány 13. § (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való jogot is.

Az indítványozó 2005. december 19-én érkezett beadványában indítványát visszavonta.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 20. §-a szerint az Alkotmánybíróság az arra jogosult indítványa alapján jár el. Tekintettel az indítvány visszavonására, az Alkotmánybíróság az eljárást – az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat 31. § d) pontjára is figyelemmel – megszüntette.

Budapest, 2006. január 10.

Dr. Bihari Mihály s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszky dr. Vasadi Éva s. k.,
alkotmánybíró

864/B/2005. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványok alapján meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság az igazságügyi alkalmazottak szolgálati jogviszonyáról szóló 1997. évi LXVIII. törvény 2004. december 31-ig hatályban volt 116. §-a „amennyiben január 1-jén igazságügyi szolgálati viszonyban áll” szövegrésze valamint a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról szóló 2001. évi XCV. törvény 2004. december 31-ig hatályban

volt 119. §-a „amennyiben január 1-jén igazságügyi szolgálati viszonyban áll” szövegrésze alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára és megsemmisítésére irányuló eljárást megszünteti.

Indokolás

Az egyik indítványozó 2005. szeptember 22-én az igazságügyi alkalmazottak szolgálati jogviszonyáról szóló 1997. évi LXVIII. törvény (a továbbiakban: Iasz.) 116. §-a „amennyiben január 1-jén igazságügyi szolgálati viszonyban áll” szövegrésze alkotmányellenességének utólagos vizsgálatát kezdeményezte az Alkotmány 2. § (1) bekezdése, 4. §-a, 19. § (1)–(2) bekezdése, 70/A. § (1) bekezdése és 70/B. § (2)–(3) bekezdése sérelmére hivatkozva.

A másik indítványozó 2005. október 7-én a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról szóló 2001. évi XCV. törvény (a továbbiakban: Hjt.) 119. §-a „amennyiben január 1-jén igazságügyi szolgálati viszonyban áll” szövegrésze alkotmányellenességének utólagos vizsgálatát kezdeményezte az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdése sérelmét állítva.

Az Alkotmánybíróság a két ügyet egyesítette és egy eljárásban bírálta el.

A Magyar Köztársaság 2004. évi költségvetéséről és az államháztartás hároméves kereteiről szóló törvény végrehajtásáról szóló, 2005. november 11-én kihirdetett 2005. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Tv.) 34. § (8) bekezdése az Iasz. 116–117. §-át, (9) bekezdése a Hjt. 119. §-át módosította. Ezek a módosítások az indítvánnyal támadott szövegrészek hatályon kívül helyezését eredményezték. A Tv. 36. § (2) bekezdése az indítvánnyal támadott szövegrészek tekintetében azok 2005. január 1-jére visszamenőleges hatállyal történő hatályon kívül helyezéséről rendelkezett.

Az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyezett jogszabály alkotmányellenességét nem vizsgálja, hacsak nem annak alkalmazhatósága is eldöntendő kérdés (335/B/1990. AB határozat, ABH 1990, 261, 262.). Hatályon kívül helyezett jogszabály alkotmányossági vizsgálata a konkrét normakontroll két esetében, az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 38. § (1) bekezdése szerinti bírói kezdeményezés, és a 48. § szerinti alkotmányjogi panasz alapján lehetséges. Mivel jelen ügyben az indítványok Abtv. 1. § b) pontja szerinti utólagos absztrakt normakontrollra irányulnak, az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozatának 31. § a) pontja alapján az eljárást megszüntette.

Budapest, 2006. január 24.

Dr. Bihari Mihály s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszkyne
dr. Vasadi Éva s. k.,
előadó alkotmánybíró

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HÁROMTAGÚ TANÁCSÁNAK VÉGZÉSE

227/B/2005. AB végzés

Indokolás

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában meghozta az alábbi

végzést:

Az Alkotmánybíróság a többciklusú felsőoktatási képzési szerkezet bevezetésének egyes szabályairól szóló 381/2004. (XII. 28.) Korm. rendelet alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárást megszünteti.

1. Az Alkotmánybírósághoz indítvány érkezett a többciklusú felsőoktatási képzési szerkezet bevezetésének egyes szabályairól szóló 381/2004. (XII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére. Az indítványozó kérelmét arra alapította, hogy az R.-t a megalkotására vonatkozó felhatalmazás nélkül fogadták el. Az R. bevezetőjében hivatkozik a Magyar Köztársaság 2005. évi költségvetéséről szóló 2004. évi CXXXV. törvény 50. § (21) bekezdésében foglalt felhatalmazásra, de a hivatkozott jogszabályhely ilyen felhatalmazást nem tartalmaz. Az indítványozó

szerint ez ellentétes a jogállamisággal, vagyis sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdését.

2. Az indítvány benyújtását követően a felsőoktatási alap- és mesterképzésről, valamint a szakindítás eljárási rendjéről szóló 289/2005. (XII. 22.) Korm. rendelet 15. § (1) bekezdés *b*) pontja 2005. december 30. napjával az R.-t hatályon kívül helyezte.

3. Az Alkotmánybíróság – főszabályként – csak hatályban lévő jogszabály, illetve az állami irányítás egyéb jogi eszköze alkotmányosságát vizsgálja. Ez alól kivétel lehet, ha az eljárás az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 38. §-a alapján bírói kezdeményezés, vagy a 48. § alapján alkotmányjogi panasz tárgyában fo-

lyik. Mivel az indítvány nem tartozik ezek körébe, az Alkotmánybíróság az R. alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárást – az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat 31. §-ának *a*) pontja alapján – megszüntette.

Budapest, 2006. január 31.

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG ELNÖKÉNEK VÉGZÉSE

856/II/2005. AB elnöki végzés

Az Alkotmánybíróság elnöke jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az indítványt elutasítom.

Indokolás

I.

Az indítványozó az Alkotmánybíróság állásfoglalását kérte arra vonatkozóan, hogy veje után őt megilleti-e a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Szja. tv.) 36/A. § (1) bekezdése alapján a felnőttképzés tandíja kapcsán járó adókedvezmény.

Az indítványozó az Alkotmánybíróság főtíkára által megküldött tájékoztatásokat követően indítványt terjesztett elő az Szja. tv. 36/A. §-ának megsemmisítésére az Alkotmány 70/A. §-ában foglalt hátrányos megkülönböztetés tilalmára hivatkozva. Érvelése szerint a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.) 34. §-a értelmében szülői jogviszony áll fenn az anyós és vő között. Tekintettel arra, hogy a Csjt. 23. §-a szerint a házastársak jogai és kötelességei egyenlők, az Szja. tv. 36/A. §-a alkotmányos jogot sért, mivel a házastárs szülőjét a szülői jogokkal nem illeti, és kizárja az adókedvezmény érvényesítéséből. Ügye kivizsgálása mellett az adókedvezmény igénybevételenek lehetővé tételét is kérte.

Az Szja. tv. 36/A. § (1) bekezdése szerint az összevont adóalap adóját csökkenti a felnőttképzésről szóló törvény szerinti felnőttképzési szerződés alapján az adóévben fizetett képzési díj (beleértve a vizsgadíjat is) 30 százaléka, de legfeljebb évi 60 ezer forint. Az adókedvezményt a felnőttképzésben részt vevő magánszemély, házastársa, szülője (ideértve az örökbefogadó, a mostoha- és a nevelőszülőt is), nagyszülője vagy testvére veheti igénybe akkor, ha a kiállító az igazoláson a felnőttképzésben részt vevő magánszemély kérésére befizetőként feltüntette.

A Csjt. 23. § (1) bekezdése kimondja, hogy a házastársak jogai és kötelességei egyenlők: a házaselet ügyeiben közösen kell dönteniük.

A Csjt. 34. § (1) bekezdése szerint egyenesági a rokonság azok között, akik közül az egyik a másiktól származik, a (2) bekezdés szerint oldalágon rokonok azok, akiknek legalább egy közös felmenő rokonuk van, ők maguk azonban egyeneságon nem rokonok.

II.

Az indítvány nyilvánvalóan alaptalan.

Az indítványozó a Csjt. fenti szabályainak együttes értelmezéséből arra a következtetésre jut, hogy a házastárs szülőjét szülői jogok illetik meg a gyermek házastársa vonatkozásában, ezért az Szja. tv. 36/A. §-a alapján jogosult a felnőttképzés tandíja kapcsán járó adókedvezményre. Az Szja. tv. idézett előírása azonban pontosan meghatározza, hogy az adókedvezmény igénybevétele a felnőttképzésben részt vevő magánszemély, házastársa, szülője (ideértve az örökbefogadó, a mostoha- és a nevelőszülőt is), nagyszülője vagy testvére jogosult. A családjogi jogviszonyokat rendező Csjt. előírásából – az indítványozó állítá-

sával ellentétben – nem vezethető le az adókedvezmény igénybevételére való jogosultság.

Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az adókedvezmények az állami gazdaságpolitika olyan eszközei, amelyek a jogalkotó által lényegesnek és fontosnak tartott célok elérését hivatottak biztosítani (137/B/1991. AB határozat, ABH 1992, 456, 459.). Az adókedvezményre senkinek sincs az Alkotmányon alapuló alanyi joga [9/1994. (II. 25.) AB határozat, ABH 1994, 74, 76.]. Ahogyan az adókedvezmények biztosítása, úgy korlátozása, illetőleg megvonása is a jogalkotó szándékától függő gazdaságpolitikai kérdés, alkotmányossági problémát önmagában nem képez (182/B/1992. AB határozat, ABH 1992, 588, 590.). Ennek következtében a felnőttképzési díj megfizetése után járó adókedvezményre való jogosultság kérdése sem vet fel alkotmányossági problémát.

Ezen túlmenően az indítványozó konkrét ügyének kivizsgálására és az adókedvezmény igénybevételének lehetővé tételére az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 1. §-ában foglaltakra figyelemmel az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre.

A fentiekre tekintettel az indítványt az Abtv. 23. § (1) bekezdése alapján – mint nyilvánvalóan alaptalant – elutasítom.

Budapest, 2006. január 12.

Dr. Bihari Mihály s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

KÖZLÖNY

§

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény rendelkezik – többek között – a Magyar Köztársaság Kormánya hivatalos lapjának, a **Határozatok Tárá**nak megjelentetéséről.

A Határozatok Tárát szerkeszti a Miniszterelnöki Hivatal a Szerkesztőbizottság közreműködésével, évente mintegy 60 alkalommal jelenik meg.

A Határozatok Tára a Kormánynak azokat a határozatait (kétezres) közli, amelyeknek közzétételét a Kormány elrendelte, továbbá tartalmazza a miniszterelnök határozatait, a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter határozatait, valamint a minisztériumok, az országos hatáskörű szervek, az önkormányzatok közleményeit, hirdetményeit, különféle tájékoztatóit, továbbá azokat a közleményeket stb., amelyeket a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter engedélyez.

A Határozatok Tára megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címén (Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6.; postacím: 1394 Budapest 62, Pf. 357) vagy a 318-6668 faxszámán.

Éves előfizetési díja 2006. évre: 20 664 Ft áfával.

Példányonként megvásárolható a kiadó közlönyboltjában (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6., tel./fax: 267-2780) vagy a Közlöny Centrumban (1072 Budapest, Rákóczi út 30., bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán, tel.: 321-5971, fax: 321-5275).

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem a

HATÁROZATOK TÁRA

című lapot példányban.

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házszám:

Az ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

2006. évi előfizetési díj egy évre: 20 664 Ft áfával.

fél évre: 10 332 Ft áfával.

Csekket kérek a befizetéshez

Kérjük, a négyzetbe történő X bejelöléssel jelezze az előfizetés időtartamát!

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés:

.....
cégszerű aláírás

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

Kormányrendelet felhatalmazása alapján jelenteti meg a Miniszterelnöki Hivatal a Magyar Közlöny mellékleteként a **HIVATALOS ÉRTEŚÍTŐT**. A lap hetente, szerdánként, tematikus főrészekben hitelesen közli a legfőbb állami, önkormányzati, társadalmi, gazdasági szervek, illetve szervezetek személyi, szervezeti, igazgatási és képzési, valamint a hírközlési tevékenység (frekvenciagazdálkodás, távközlés, postaügy, informatika) közleményeit, továbbá az üzleti élet híreit. Térítési díj ellenében közzétesszük a Kincstári Vagyon Igazgatóság vagyonértékesítési pályázatait, az állami, társadalmi, gazdasági szervezetek, parlamenti pártok, kamarák, helyi önkormányzatok, egyházak, különböző képviseltek közleményeit. Fizetett hirdetésként – akár színes oldalakon is – helyet kaphatnak az Értesítőben a gazdálkodó szervezetek, egyetemek, alapítványok, de magánszemélyek közérdeklődésre számot tartó közlései is.

Őszintén reméljük, hogy a hírek, információk, közlemények egy lapban történő pontos és rendszerezett formában való közreadásával sikerül hatékonyabbá és eredményesebbé tenni előfizetőink tájékozódását a hivatali és üzleti életben. Az érdeklődők számára egyéb hasznos információkat is nyújt a lap.

Az Európai Unió Hivatalos Lapja 2004. május 1-jétől az Európai Unió hivatalos nyelveként magyarul is megjelenik. A hivatalos lap L és C sorozatból áll.

Az L (Legislation) sorozatban kerülnek kiadásra az Európai Unió hatályos jogszabályai, az ún. elsődleges jogforrások (alapító szerződések, csatlakozási szerződések, társulási szerződések), továbbá az alábbi jogforrások: *rendeletek, irányelvek, határozatok*.

Az EU Hivatalos Lapjában történő közzétételt követően az évfolyam és a kötet számára, valamint a megjelenés dátumára hivatkozással, cím szerint, 2004. május 1-jétől folyamatosan tájékoztatást adunk a hivatalos lap L kiadásában megjelenő jogi aktusokról a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő **Hivatalos Értesítőben**.

A lap előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadó 1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6. címén, levélcím: 1394 Budapest 62., Pf. 357; faxszám: 318-6668.

2006. évi éves előfizetési díja: 13 356 Ft áfával.

A **HIVATALOS ÉRTEŚÍTŐ** egyes számai megvásárolhatók a kiadó közlőnyboltjában: (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6., telefon/fax: 267-2780) vagy a Közlöny Centrumban (1072 Budapest, Rákóczi út 30., bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán, tel.: 321-5971, fax: 321-5275).

M E G R E N D E L Ő L A P

Megrendelem a **HIVATALOS ÉRTEŚÍTŐ** című lapot példányban, és kérem a következő címre kézbesíteni:

Megrendelő neve:

címe (város/község, irányítószám):

utca, házszám:

Ügyintéző (telefonszám):

2006. évi előfizetési díj fél évre 6678 Ft áfával

egy évre 13 356 Ft áfával

Számlát kérek a befizetéshez.

Kérjük, a négyzetbe történő X bejelöléssel jelezze az előfizetés időtartamát.

Kelt.:

.....
cégszerű aláírás

FELHÍVÁS

A Magyar Hivatalos Közlönykiadó 2005 december közepén jelentette meg

Szále László: Ha Isten nem volna Egyház és állam másfél évtizede a Magyar Köztársaságban
című interjúkötetét.

A kiadvány őszinte beszélgetéseket tartalmaz a keserű múlttól, vitázó jelenről és a beláthatatlan jövőről.

Egy könyv, amely nem tiszteli a tabukat. Jó kérdések – töprengő válaszok. Egyház és politika – eredmények és ellentmondások. Taktika és tisztesség. Együtt, vagy egymás ellen.

Egy könyv, amely üzen hívőnek és hitetlennek, vallásosnak és vallástalannak, egyszóval: a gondolkodó embernek.

A 328 oldal terjedelmű, B/5 formátumú kötet függelékében 1990-ből és 1991-ből két meghatározó törvény, valamint a Magyarországon bejegyzett több mint másfélszáz egyház és vallásközösség címlistája található.

A könyv megrendelhető és személyesen megvásárolható a kiadó közlönnyboltjában (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6. tel./fax: 267-2780; internetcím: www.mhk.hu/kozlonybolt), továbbá a Budapest VII., Rákóczi út 30. (bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán) alatti Közlöny Centrumban (tel.: 321-5971, fax: 321-5275).

MEGRENDELŐLAP

Megrendeljük **Ha Isten nem volna Egyház és állam másfél évtizede a Magyar Köztársaságban** című kiadványt (ára: **3780 Ft áfával**) példányban, és kérjük juttassák el az alábbi címre:

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házszám:

Ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés:

.....
cégszerű aláírás

**A Magyar Hivatalos Közlönykiadó
megjelentette**

**Zinner Tibor
Megfogyva és megtörve**

című kötetét. Köztudott, hogy Magyarországon, a XX. század „ötvenes” éveiben, majd a levert forradalmat követő megtorlás során kihirdetett törvénytörő ítéleteket, a közel sem független ítészek határozatait a rendszerváltás után semmissé nyilvánították. A magyar társadalom viszont vajmi keveset tud a különböző jellegű jogfosztást szenvedett jogászokon kívül arról, hogy forradalmat követő megtorlás végéig a magyar bírói, közjegyzői, ügyészi és ügyvédi kart, valamint a munkájukat segítő kollégákat mekkora vérveszteség érte.

Bárándy Péter, volt igazságügy-miniszter, 2003 márciusában bizottságot állított fel a legszélesebben értelmezhető „harmadik” hatalmi ágban tevékenykedőket ért sérelmek feltárására. A Zinner Tibor vezette kutatócsoport, Kahler Frigyes, Koczka Éva, Pálvölgyi Ferenc és Tóth Béla – kétévi kutatómunkáját összegző – jelentésében feltárja egyfelől a Horthy-korszakból a jogszabályi előzményeket és a korabeli személyzeti politika összefüggéseit, másfelől az 1944 decembere óta folytatott „humánpolitikát”, nyomon követve a magyarországi jogászsággal szembeni infernót, az esetenként miniszterelnöki rendeleteken, törvényeken és különféle szintű párthatározatokon alapult, különböző jellegű atrocitásokat 1962 augusztusáig.

A több ezer jogász és munkájukat segítő szakapparátusbeli kolléga drámai életútjának – néhol a legapróbb részletekbe menő – feltárásával megírt monográfiából kitűnik, hogy a jogászokat ért sérelmeket nem a sztálini birodalom, hanem a hazai csatlósai, és az őket kiszolgáló nagy tudású jogászok indukálták. Miként nem engedték a végrehajtó és törvényhozó hatalom letéteményesei a Montesquieu-féle elvek megvalósulását? Hogyan torzították el a magyarországi jogászság hivatásrendjeinek összetételét? Milyen beleszólással bírt a politikai rendőrség, majd az Államvédelmi Hatóság nem csupán a letartóztatottak, hanem a bírói, ügyészi és ügyvédi kar tagjainak életébe? A szerzők megállapításait, kutatásuk összegző tanulságait több mint 1800 jegyzet támasztja alá.

A kötet megrendelhető és személyesen megvásárolható a kiadó közlönycsoportjában (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6. tel./fax: 267-2780; internetcím: www.mhk.hu/kozlonycsoport), továbbá a Budapest VII., Rákóczi út 30. (bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán) alatti Közlöny Centrumban (tel.: 321-5971, fax: 321-5275).

MEGRENDELÉS

Megrendelem

**Zinner Tibor
Megfogyva és megtörve**

című, 680 oldal terjedelmű kiadványt

(ára: 9996 Ft áfával) példányban, és kérem, juttassák el alábbi címemre.

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házszám:

Ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül átutaljuk a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára vagy postai úton a fenti címre.

Keltezés:

.....

cégszerű aláírás

A Magyar Hivatalos Közlönykiadó
megjelentette

a

MAGYAR KORMÁNYPROGRAMOK 1867–2002

című kétkötetes kiadványt.

1867-től történelmi hagyomány és a parlamentarizmus lényeges eleme, hogy az országgyűlésnek felelős kormányzat legfontosabb céljait és feladatait cselekvési programba foglalja. E programok átfogó képet adnak egy-egy időszakban az ország helyzetéről, politikájának irányáról, célkitűzéseiről, ezért jelentős történelmi, politikai és jogi forrásanyagot képeznek. Keresésük eddig hosszú időt igényelt, ugyanis ezek az alapvető kordokumentumok összegyűjtve még nem jelentek meg.

A hiánypótló mű, amely a *Miniszterelnöki Hivatal* és az *Országgyűlési Könyvtár* munkatársainak közös gondozásában jelent meg, azért is úttörő vállalkozás, mert történelmünk utolsó másfél évszázadának kormányprogramjait – 2002-vel bezárólag – teljességre törekedve, szöveghűen publikálja a széles körű nyilvánosság számára.

A parlamentben elhangzott és másutt fellelhető programszövegek, illetve adataik mellett számos egyéb tényanyag (a kormányfők korabeli fotói, születési–halálozási adatai, a kormányok működési ideje, tagjainak pontos névsora és a miniszteri változások időpontjai) is hozzáférhető a két vastkos kötetben. A mű használatát *Romsics Ignác* történésznek az összes eddigi magyar kormány működéséről áttekintést nyújtó, színvonalas bevezető tanulmánya, valamint a kormányprogramok mutatói segítik.

A könyv joggal számíthat a közélet szereplőinek, a politikai, jogi és történelmi kutatásnak, a felsőoktatás oktatói és hallgatói karának, továbbá a közművelődési intézmények és a nagyközönség érdeklődésére is.

A kötetek megrendelhetők a Magyar Hivatalos Közlönykiadó Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. címén (postacím: 1394 Budapest 62, Pf. 357.) vagy a 318-6668 faxszámán, továbbá a Budapest VII., Rákóczi út 30. (bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán) alatti Közlöny Centrumban (tel.: 321-5971, fax: 321-5275).

MEGRENDELÉS

Megrendelem a

MAGYAR KORMÁNYPROGRAMOK 1867–2002

című kétkötetes, 1728 oldal terjedelmű kiadványt

(ára: 9975 Ft áfával) példányban, és kérem, juttassák el alábbi címemre.

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házszám:

Ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül átutaljuk a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára vagy postai úton a fenti címre.

Keltezés:

.....

cégszerű aláírás

JOGTANÁCSADÓ

A Házi Jogtanácsadó jogtódja

Megjelent a

JOGTANÁCSADÓ

című jogi szakfolyóirat februári száma.

JOGTANÁCSADÓ
XXXIII. évfolyam 2006. február Ára: 598 Ft
A Házi Jogtanácsadó jogtódja

Társadalombiztosítási változások – 2006

A minimálbér és az egyéni járulékfizetési felső határ ■ Más foglalkoztatótól, illetőleg külföldről származó járulékalapot képező jövedelem ■ Az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság és a jogosultságot megalapozó fizetési kötelezettség ■ Adatszolgáltatási kötelezettség egészségügyi szolgáltatásra való jogosultsághoz ■ A magán-nyugdíjpénztári tagság és a 8 százalékos tagdíjtétel ■ Járulékalapot képező jövedelmek ■ A 4 százalékos egészségbiztosítási járulék megfizetése több jogviszonyban ■ A járulék adóhatósághoz történő befizetése, bevallása ■ A Nyugdíjbiztosítási Egyéni Nyilvántartó Lap ■ A magán-nyugdíjpénztári tagdíj ■ Egészségügyi hozzájárulás ■ Az új Európai Egészségbiztosítási Kártya ■ A gyermekgondozási díj maximuma ■ A családi pótlék összege ■ Munkavállalás gyermekgondozási segély folyósítása mellett ■ Az öregségi nyugdíj számítása ■ Az öregségi nyugdíj mértéke ■ Kivételes nyugalmlátás (nyugdíjmentés) és egyszeri segély

- Csökkenő adminisztráció, javuló piaci működési feltételek – módosult a számviteli törvény
- Büntethetők az evés közkereseti és betéti társaságok is a számvitel rendjének megsértéséért
- Mi mennyi 2006-ban?
- Így döntött a bíróság...
- Polgári jogi kalauz A-tól Z-ig
- Olvasóink kérdezték
- Adónaptár 2006 (március hó)
- Röviden...
- Január hónap törvényei, rendeletei

2

A következő számok tervezett témáiból

Új eszközök a lakásmaffia ellen ■ Társasházak (sorozat) ■ Lakásszövetkezetek (sorozat) ■ Lakásbérlet ■ Előszerződés, foglaló, kötbér ■ Holtak nyilvánítás – a halál tényének megállapítása ■ A végrendekezés és a kötelesrész ■ Öröklési szerződés, ajándékozás halál esetére ■ Hagyatéki viták ■ Házi örözet, lakhelyelhagyási tilalom ■ Bíróság elé állítás ■ Tárgyalásról lemondás ■ Költségmentesség a közigazgatási hatósági eljárásban ■ Közigazgatási perek ■ Családtámogatási és szociális ellátások ■ Munkanélküliek munkanélküli- és szociális ellátása ■ Munkügyi ellenőrzések ■ Munkügyi rendbírás ■ Közalkalmazottak érdekvédelme ■ Munkaerő-kölcsönzés ■ Munkaközi szünet ■ Járulékmentes foglalkoztatás ■ Alkalmi munkavállalás ■ Munkügyi és tb-perek ■ Munkáltatással összefüggésben elkövetett adócsalás ■ Gazdasági bűncselekmények ■ Testi sértés ■ Öngyilkosságban közreműködés ■ Magzatelhajtás ■ Rágalmazás, becsület-sértés, kegyeletsértés ■ Közúti bűncselekmények (közúti veszélyeztetés, közúti baleset okozása, járművezetés ittas vagy bódult állapotban, járművezetés tiltott átengedése, cserbenhagyás) ■ Hamis vád, hamis tanúzás ■ Személyes szabadság megsértése ■ Kiskorú elhelyezésének megváltoztatása ■ Közokirat-hamisítás, magánokirat-hamisítás ■ A szabályszerű kézbesítés ■ Jogorvoslati fórumok ■ Hitel- és kölcsönszerződés ■ Polgári jogi kalauz A-tól Z-ig (sorozat) ■ Ajándékozás ■ Gyermekek tartása ■ Bér garancia Alapból nyújtott támogatás ■ Falusi turizmus

Tájékozódjon a Jogtanácsadóból, s legyen a mindennapokban önmaga ügyvédje!

Kapható a hírlapárusoknál (példányonként 598 Ft) vagy előfizethető az alábbi szelvényen:

ELŐFIZETÉSI SZELVÉNY

Előfizetem a Jogtanácsadót példányban. 2006. évi éves előfizetési díja (változatlanul) 5796 Ft áfával, fél évre 2898 Ft áfával.

A befizetéshez számlát , csekket kérek.

Előfizető neve, címe:

Ügyintéző neve, telefonszáma:

Dátum: Cégszerű aláírás:

Az előfizetési szelvényt a **Magyar Hivatalos Közlönykiadó 1085 Budapest, Somogyi B. u. 6.** címére vagy a **318-66668** faxszámára kérjük elküldeni, illetve megrendelhető a **www.mhk.hu/jogtanacsado** internetcímen található megrendelőlapon. Az előfizetésről további információ kérhető a **266-9290/234, 235-ös** telefonszámon.

A MAGYAR HIVATALOS KÖZLÖNYKIADÓ

megjelentette

Hargitai József

Jogi fogalomtár

című kiadványát.

A jogi fogalomtár a magyar jog szakmai fogalmainak gyűjteménye és részben magyarázata. Közel 15 000 szócikkben, a jogforrásra hivatkozva, tartalmazza a magyar jogban használt fogalmakat, és ahol indokolt, magyarázza a fogalom jelentésének tartalmát. Átfogja valamennyi jogág, az európai jog, valamint a nemzetközi jog által használt fogalmakat is. Elemzi azokat a fogalmakat, amelyeket a jogágak, valamint az egyes jogágakon belül is, egymástól eltérő tartalommal használnak (pl. alkalmatlan, elévülés, arányosság, elismerés), vagy azokat a fogalmakat, amelyekre nézve több eltérő tartalmú legáldefiníció is létezik (pl. közeli hozzátartozó, engedélyes, lakóhely). Megmagyarázza azokat a mozaikszavakat, amelyek EU-csatlakozásunkkal kerültek a jogrendszerbe. („DNS-profil”, „EMOGA”, „EUROPOL”, „FIFO-módszer”, „EINECS” stb.)

A könyv nemcsak a jogalkotóknak és jogalkalmazóknak, valamint a jogi pályára készülőknek hasznos kézikönyv, hanem azoknak is, akik a mindennapi életben szeretnének eligazodni egy szakmai nyelv dzsungelében.

A kiadvány 1712 oldal terjedelmű.

Ára: 8399 Ft áfával.

A kötet megrendelhető és személyesen megvásárolható a kiadó közlönnyboltjában (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6. tel./fax: 267-2780; internetcím: www.mhk.hu/kozlonnybolt), továbbá a Budapest VII., Rákóczi út 30. (bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán) alatti Közlöny Centrumban (tel.: 321-5971, fax: 321-5275).

MEGRENDELÉS

Megrendeljük a **Jogi fogalomtár** című kiadványt (ára: 8399 Ft áfával) példányban, és kérjük juttassák el az alábbi címre:

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házszám:

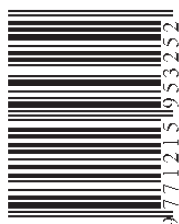
Ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés:

.....
cégszerű aláírás

Szerkesztésért felel: dr. Pálffy Ilona

Kiadja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6.

Felelős kiadó: dr. Kodela László elnök-vezérigazgató.

Előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadónál,

1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6., 1394 Budapest 62. Pf. 357, vagy faxon 318-6668.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Hivatalos Közlönykiadó a Fama Rt. közreműködésével. Telefon/fax: 266-6567.

Információ: tel./fax: 317-9999, 266-9290/245, 357 mellék.

Példányonként megvásárolható a kiadó Budapest VIII., Somogyi B. u. 6. szám alatti közlönnyboltjában (tel./fax: 267-2780), vagy a Budapest VII., Rákóczi út 30. (bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán) alatti Közlöny Centrumban (tel.: 321-5971, fax: 321-5275), illetve megrendelhető a www.mhk.hu/kozlonnybolt internetcímen.

A 2006. évi előfizetési díj: 17 136 Ft áfával. Egy példány ára: 1771 Ft áfával.

A kiadó az előfizetési díj év közbeni emelésének jogát fenntartja.

HU ISSN 1215—9530

06.0490 Nyomja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó Lajosmizsei Nyomdája.

Felelős vezető: Burján Norbert vezérigazgató-helyettes.